

14ο Πανελλήνιο Συνέδριο Κοινωνικής Ψυχολογίας

Ρέθυμνο

27-30
Νοεμβρίου 2025

Ωδείο Ρεθύμνου
(Νερατζέ Τζαμί) και
Σπίτι του Πολιτισμού

ΕΓΓΡΑΦΗ

Κλάδος Κοινωνικής Ψυχολογίας
της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας
Τμήμα Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης Πανεπιστημίου Κρήτης

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
REGION OF CRETE

πεδίο
www.pediobooks.gr

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
GUTENBERG

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΤΖΙΟΛΑ

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος

Τηλέμαχος Ιατρίδης, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Μέλη

Αλέξης Αρβανίτης, Μέλος ΔΕΠ, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*
Κατερίνα Πετκανοπούλου, Μέλος ΔΕΠ, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*
Πέννυ Παναγιωτοπούλου, Μέλος ΔΕΠ, *Πανεπιστήμιο Πατρών*
Μαρία Ξενιτίδου, Μέλος ΔΕΠ, *Πανεπιστήμιο Δ. Μακεδονίας*
Γιάννης Λόης, Μεταδιδακτορικός ερευνητής, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*
Μαρίνα Κρητικού, Υποψήφια διδάκτωρ, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*
Μαρία Σμαργιανάκη, Μέλος ΚΕ.ΨΥ.Σ.Υ., *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος

Λία Φίγγου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Μέλη

Γιώργος Αμπακούμκιν, *Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας*
Κατερίνα Γκαρή, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*
Ηρακλής Γρηγορόπουλος, *Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*
Ειρήνη Καδιανάκη, *Πανεπιστήμιο Κύπρου*
Παναγιώτης Κορδούτης, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*
Θάλεια Κωνσταντινίδου, *Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας*
Άννα Μαντόγλου, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*
Αφροδίτη Μπάκα, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*
Νίκος Μποζατζής, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*
Βασίλης Παυλόπουλος, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*
Γεράσιμος Προδρομίτης, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*
Αντώνης Σαπουντζής, *Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης*
Ξένια Χρυσόχδου, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Ώρα	Πέμπτη 27/11	Παρασκευή 28/11	Σάββατο 29/11	Κυριακή 30/11
09:15–09:30		Θεματική συνεδρία 3: Έμφυλες ταυτότητες και αναπαραστάσεις	Θεματική συνεδρία 7: Στάσεις, διαπροσωπικές σχέσεις και αξίες	Θεματική συνεδρία 9: Μελετώντας τις επιπτώσεις του οργανωσιακού/εργασιακού πλαισίου
09:30–09:45				
09:45–10:00				
10:00–10:15				
10:15–10:30				
10:30–10:45		Διάλειμμα – Καφές	Διάλειμμα – Καφές	Διάλειμμα – Καφές
10:45–11:00				
11:00–11:15				
11:15–11:30				
11:30–11:45				
11:45–12:00		Συμπόσιο 1: Προκλήσεις για τη Δημοκρατία: Πολιτική ενεργοποίηση, Εμπιστοσύνη σε θεσμούς και Παραπληροφόρηση	Συμπόσιο 2: Πολιτιότητα σε Μεταβαλλόμενα Πολιτικά Τοπία: Μια Κριτική Κοινωνικοψυχολογική Προσέγγιση	Θεματική συνεδρία 10: Κοινωνική ψυχολογία, χώρος και ενσώματη εμπειρία
12:00–12:15				
12:15–12:30				
12:30–12:45				
12:45–13:00				
13:00–13:15	Αναρτημένες ανακοινώσεις 1: Κοινωνικές ανισότητες, κοινωνικές ταυτότητες και συλλογική δράση	Αναρτημένες ανακοινώσεις 2: Διαπροσωπικές σχέσεις, έμφυλες ταυτότητες και γονεϊκότητα	Κλείσιμο συνεδρίου – Συνέλευση Κλάδου Κοινωνικής Ψυχολογίας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας	
13:15–13:30				
13:30–13:45				
13:45–14:00				
14:00–14:15				
14:15–14:30	Διακοπή εργασιών	Διακοπή εργασιών		
14:30–14:45				
14:45–15:00				
15:00–15:15				
15:15–15:30				
15:30–15:45	Προσέλευση – Διανομή Υλικού	Θεματική συνεδρία 4: Διαπροσωπικές σχέσεις και σεξουαλικότητα	Θεματική συνεδρία 8: Πολιτικές στάσεις, πολιτικός λόγος και ιδεολογική αναπαραγωγή	
15:45–16:00				
16:00–16:15				
16:15–16:30				
16:30–16:45				
16:45–17:00	Θεματική συνεδρία 1: Κοινωνική σύγκρουση και συλλογική κινητοποίηση	Διάλειμμα – Καφές	Διάλειμμα – Καφές	
17:00–17:15				
17:15–17:30				
17:30–17:45				
17:45–18:00				
18:00–18:15	Θεματική συνεδρία 2: Κοινωνική ανισότητα, μειονότητες και μετανάστευση	Θεματική συνεδρία 5: Κοινωνικές ταυτότητες και κοινωνική λογοδοσία	Προσκεκλημένη ομιλία: Μελετώντας φαινόμενα επικοινωνίας στην κοινωνική ψυχολογία: Κατασκευή, αναπαραγωγή και διαπραγμάτευση της κοινωνικής σκέψης	
18:15–18:30				
18:30–18:45				
18:45–19:00				
19:00–19:15				
19:15–19:30	Έναρξη συνεδρίου – χαιρετισμοί – μουσική εκδήλωση	Θεματική συνεδρία 6: Τεχνολογία και Social Media: Κοινωνιοψυχολογικές Προεκτάσεις		
19:30–19:45				
19:45–20:00				
20:00–20:15				
20:15–20:30				
20:30–20:45	Μπουφές – υποδοχή		Δείννο	
20:45–21:00				

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Πέμπτη 27 Νοεμβρίου

15.15-16.00

Προσέλευση – Διανομή Υλικού

16.00-17.30

Θεματική συνεδρία 1: Κοινωνική σύγκρουση και συλλογική κινητοποίηση

Συντονίζει: Αφροδίτη Μπάκα, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Διερεύνηση των κεντρικών και περιφερειακών στοιχείων των κοινωνικών αναπαραστάσεων των διαδηλώσεων διαμαρτυρίας σε Έλληνες φοιτητές: μια πολυμεθοδολογική προσέγγιση.

Αλέξανδρος Βλαζάκης, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Ορθόδοξες Πτυχές στο Πολιτικό Σύμπαν της Αναρχίας: Κοινωνικές Αναπαραστάσεις Σύγκρουσης και Προεικόνισης Μελών Αναρχικών Πολιτικών Συλλογικοτήτων στην Ελλάδα

Κατερίνα Λιόνα, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Προς μια Πολυεπίπεδη Διερεύνηση Κεντρικών Νοηματοδοτικών Πόλων στη Σχέση του Υποκειμένου με την Κοινωνική Τάξη: Πειραματική Έρευνα

Αντωνία Τσιτσέλη, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Γεράσιμος Προδρομίτης, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Λογοδοτώντας για την ανισότητα και την κρατική βία: Μια κριτική λογοψυχολογική ανάλυση των λόγων του πρωθυπουργού Κ. Μητσοτάκη

Αναστασία Ανδρεάδου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Αφροδίτη Μπάκα, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

17.30-17.45

Διάλειμμα

17.45–19.15

Θεματική συνεδρία 2: Κοινωνική ανισότητα, μειονότητες και μετανάστευσηΣυντονίζει: Κατερίνα Πετκανοπούλου, *Πανεπιστήμιο Κρήτης***Η κατασκευή της μειονοτικής ταυτότητας στο λόγο των Ρομά του συνοικισμού του «μαχαλά» της Αλεξανδρούπολης**Φωτεινή Κωνσταντίνου, *Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης*Αντώνης Σαπουντζής, *Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης***From Individual to Collective Blame: How Just-World Beliefs Shape Victimization and Transitional Justice in Cyprus**Ανδρέας Μιχαήλ, *Πανεπιστήμιο Κύπρου***Θεωρία Διαχείρισης Τρόπου και Επιπολιτισμικές Προσδοκίες της Κοινωνίας Υποδοχής για Μετανάστες: Πειραματική Προσέγγιση**Γιώργος Τσουβέλας, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*Βασίλης Παυλόπουλος, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών***Αντικειμενική και αντιλαμβανόμενη εθνοτική ετερογένεια: Επιπτώσεις στις στάσεις για τη μετανάστευση και την αναδιανομή**Κατερίνα Πετκανοπούλου, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*Γιάννης Λός, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*Μαρία-Νεφέλη Δημοπούλου, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*Στέφανος Μαστροθεόδωρος, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*Takuya Yanagida, *University of Vienna*Τηλέμαχος Ιατρίδης, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

19.15–20.00

Έναρξη συνεδρίου – χαιρετισμοί – μουσική εκδήλωση

20.00

Μπουφές – υποδοχή

Παρασκευή 28 Νοεμβρίου

9.15-10.45

Θεματική συνεδρία 3: Έμφυλες ταυτότητες και αναπαραστάσεις

Συντονίζει: Τηλέμαχος Ιατρίδης, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Επίγνωση ή δράση; Μια ποιοτική μελέτη για τη διαμοδική επαφή και την κινητοποίηση για κοινωνική αλλαγή σε cis straight άντρες και γυναίκες

Μαρία Νεφέλη Δημοπούλου, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Ακριβή Ανδρινοπούλου, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Άγγελος Παναγιωτόπουλος, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Βασίλης Παυλόπουλος, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Φύλο, εργασία και ηγεσία στην ελληνική δημόσια διοίκηση: μια κοινωνιοψυχολογική προσέγγιση στο λόγο των δημόσιων λειτουργών.

Αντωνία Μυλωνά, *Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*

Νίκος Μποζατζής, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Λία Φίγγου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Κατερίνα Γεωργαντά, *Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*

«Πίνω κρασί και δεν μεθώ»: Φύλο, κοινωνική θέση και κοινωνικές αναπαραστάσεις του αλκοόλ στη Δ. Κρήτη.

Μαρία Ξεπαπαδάκη, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Τηλέμαχος Ιατρίδης, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Η Κοινωνική Αναπαράσταση της Γυναίκας υπό το Πρίσμα του Αμφίθυμου Σεξισμού

Βαρβάρα Παναγιωτοπούλου, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Αντωνία Τσιτσέλη, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Γεράσιμος Προδρομίτης, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

10.45-11.15

Διάλειμμα – καφές

11.15-12.45

Συμπόσιο 1: Προκλήσεις για τη Δημοκρατία: Πολιτική ενεργοποίηση, Εμπιστοσύνη σε θεσμούς και Παραπληροφόρηση

Οργανώνουν: Μελίνα Νιράκη & Ξένια Χρυσοχόου, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Συζητά: Ξένια Χρυσοχόου, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Παράγοντες πολιτικής ενεργοποίησης στην εφηβεία: Εμπιστοσύνη σε θεσμούς, Ικανοποίηση από τη Δημοκρατία και Πολιτική Συμμετοχή

Μελίνα Νιράκη, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Ξένια Χρυσοχόου, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Η δυναμική της προσωπικής έκφρασης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και της εσωτερικής πολιτικής αποτελεσματικότητας των εφήβων για τη δημοκρατία

Χριστιάνα Νίκα, *Jagiellonian University*

Małgorzata Kossowska, *Jagiellonian University*

Jolanta Perek-Białas, *Jagiellonian University*

Szymon Wichary, *Jagiellonian University*

Η δικαιολόγηση του συστήματος ως παράγοντας ενίσχυσης ακραίων πολιτικών συμπεριφορών σε 7 χώρες

Αντώνης Δημάκης, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Ξένια Χρυσοχόου, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Πολιτικά υποκινούμενη συλλογιστική σε πολωμένα περιβάλλοντα πληροφόρησης: επικαιροποίηση των πολιτικών πεποιθήσεων και εμπιστοσύνη στις πηγές ειδήσεων

Γιάννης Λόης, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Mar Montoya-Lozano, *University of Granada*

Ζωή Καρασπύρου, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Juan Lupiáñez, *University of Granada*

12.45-14.00

Αναρτημένες ανακοινώσεις 1: Κοινωνικές ανισότητες, κοινωνικές ταυτότητες και συλλογική δράση

1. Πέρα από την Ατομική Ευθύνη: Αιτιακές Αποδόσεις Μοναξιάς, Κοινωνική Απομόνωση και Κοινωνικό-Οικονομικό Επίπεδο σε Ενήλικο Ελληνικό Πληθυσμό

Αγγελική Αβραμοπούλου & Βασίλης Παυλόπουλος, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

2. Κοινωνικοψυχολογικές Διαστάσεις της Τεχνητής Νοημοσύνης στη Δημόσια Υγεία: Ο Ρόλος της Κριτικής Σκέψης στην Κοινωνική Δικαιοσύνη και τη Μείωση των Ανισοτήτων

Έλενα Πανάγου & Αστέριος Καραγιάννης, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

3. Λογοδοτώντας για τη μεταναστευτική πολιτική: Μία ανάλυση κοινοβουλευτικού λόγου της Νέας Δημοκρατίας σχετικά με την τροπολογία 56/7/2023

Νίκη Αψόκαρδου & Λία Φίγγου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

4. Δια του λόγου κατασκευές της κοινωνικής ένταξης των ασυνόδευτων ανηλίκων στο λόγο εργαζομένων σε Κ.Φ.Α.Α.: Οι διαστάσεις του χρόνου και του χώρου

Αγγελική Βρουλιδάκη, Αναστασία Ζησάκου & Λία Φίγγου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

5. Κατασκευές Κοινωνικής και Θεσμικής Απανθρωποποίησης, Αντίστασης και Δικαιωμάτων στο Λόγο Πρώην Κρατουμένων Περί Εγκλεισμού

Έλενα Πανάγου & Ιωάννης Μίχος, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

6. Live your myth in Greece: από την βαριά βιομηχανία στο gentrification. Μια κοινωνιοψυχολογική απόπειρα κατανόησης του υπερτουριστικού φαινομένου

Δημήτρης Παρτάλης, Ξένια Χρυσόχου, & Γιάννης Ντότσικας, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

7. (Don't Stop) Talking about Palestine: Η ελληνική εθνική ταυτότητα ως απόθεμα και επίτευξη

Αλέξανδρος Μποζατζίδης,¹ Νίκος Μποζατζής,² & Ξένια Χρυσόχου¹

¹Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

²Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

8. Ρητορικές-ιδεολογικές κατασκευές του διπόλου Ανατολικής-Δυτικής Θεσσαλονίκης στον λόγο ομάδων εστίασης.

Μαρία Παπαδημητρίου & Λία Φίγγου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

9. Ρητορικές κατασκευές του αστικού μετασχηματισμού της περιοχής του Βαρδάρη, στη Θεσσαλονίκη: Μια κριτική κοινωνιοψυχολογική προσέγγιση των χωρικών ταυτοτήτων και διεργασιών

Νικόλαος Φελώνης & Λία Φίγγου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

10. Ιδεολογία, θρησκευτικότητα και αντιλήψεις για τον εμβολιασμό κατά την πανδημία COVID-19 στην Ελλάδα

Γιώργος Τσουβέλας,¹ Ευθαλία Μάσσου,² & Γεράσιμος Προδρομίτης³

¹Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

²Πανεπιστήμιο του Cambridge

³Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

11. Επαγγελματική ταυτότητα, αξίες και νόημα των επαγγελματιών της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (τέως ΟΑΕΔ): ευρήματα ποιοτικής έρευνας 2024.

Κωνσταντίνα Λάππα, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

12. Η «γενιά του Γρηγορόπουλου» από τα 16 στα 33: στάσεις και αντιλήψεις για την κοινωνία και πρόθεση πολιτικής συμμετοχής

Μαρία Αγγελική Ράπτη & Ξένια Χρυσοχόου, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

13. Συλλογικές Δράσεις και Covid-19: Ο Απελευθερωτικός Χαρακτήρας της Συλλογικοποίησης και της Αλληλεγγύης

Ευαγγελία Μήτσιαλου & Αφροδίτη Μπάκα, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

14. Κοινωνικός αποκλεισμός και «σχολική διαρροή»: Μια κοινωνιοψυχολογική παρέμβαση σε σχολείο της περιοχής Δенδροποτάμου Θεσσαλονίκης

Νατάσα Ανδρεάδου, Έλενα Πανάγου, Ευτυχία Παπαδημητρίου, Μαρία Παπαδημητρίου, Νικόλας Φελώνης, & Θωδωρής Χρυσοχοΐδης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

15. Το Όραμα για Καλύτερη Ζωή σ' Έναν Κόσμο σε Κρίση: Βιωμένες Εμπειρίες Ακτιβιστριών και Ερευνητριών στην Ψυχική Υγεία σε Ελλάδα και Δανία

Νεφέλη Μιχαλάτου,¹ Μαρίλια Φωτοπούλου,² Χρήστος-Κωνσταντίνος Στεφανάκης,¹ Σταυρούλα Χριστοδουλοπούλου,¹ & Σοφία Κατσούπη¹

¹ Παρατηρητήριο για τα δικαιώματα στον χώρο της ψυχικής υγείας, Θεσσαλονίκη

² Center for Culture and the Mind, Πανεπιστήμιο της Κοπεγχάγης

14.00-15.30

Διακοπή εργασιών

15.30-17.00

Θεματική συνεδρία 4: Διαπροσωπικές σχέσεις και σεξουαλικότητα

Συντονίζει: Γεώργιος Αμπακούμκιν, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

I can't get no satisfaction: συναισθηματικές πρακτικές και γυναικεία σεξουαλικότητα

Αλεξάνδρα Γεωργίου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Αφροδίτη Μπάκα, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

How Honour Amplifies the Perceived Threat of Jealousy and Controlling Behaviour

Hadi Shaban-Azad, *University of Kent*

Roger Giner-Sorolla, *University of Kent*

Afroditi Pina, *University of Kent*

Ηρακλής Γρηγορόπουλος, *Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*

Η εξοικείωση αυξάνει την έλξη: Κριτική θεώρηση του μοντέλου σταδίων σχέσης και μια εμπειρική μελέτη

Γεώργιος Αμπακούμκιν, *Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας*

Αναπαραστάσεις της generation Z για το μέλλον του ανθρώπου

Πατρίτσια Γερακοπούλου, *Ιόνιο Πανεπιστήμιο*

17.00-17.30

Διάλειμμα – καφές

17.30-18.45

Θεματική συνεδρία 5: Κοινωνικές ταυτότητες και κοινωνική λογοδοσία

Συντονίζει: Νίκος Μποζατζής, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Αυταρχισμός και κουλτούρα: (Απο-) νομιμοποίηση αυταρχικών πολιτικών πρακτικών στον καθημερινό ελληνικό λόγο

Νίκος Μποζατζής, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Κέλλυ Καραγιάννη, *Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης*

Ιωάννης Μίχος, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Ευάγγελος Ντόντης, *The Open University*

Αντώνης Σαπουντζής, *Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης*

Λία Φίγγου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Story-based prejudice reduction interventions: how the identity of the storyteller and the time of its revelation affect intergroup outcomes

Μαρία Ιωάννου, *Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Ανδρέας Μιχαήλ, *Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Δέος, δοκιμασία και ψυχολογικοί μετασχηματισμοί σε τελετουργικά πλήθη

Ευάγγελος Ντόντης, *The Open University*

Mhairi Bowe, *Heriot-Watt University*

Sandra Obradovic, *London School of Economics*

Sara Vestergren, *University of Reading*

Steve Reicher, *University of St Andrews*

18.45-19.00

Διάλειμμα

19.00-20.15**Θεματική συνεδρία 6: Τεχνολογία και Social Media: Κοινωνιοψυχολογικές Προεκτάσεις**

Συντονίζει: Γεράσιμος Προδρομίτης, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Καταπολεμώντας τα fake news με τα όπλα της κοινωνικής ψυχολογίας: ο ρόλος των στρατηγικών αντίστασης στην κοινωνική επιρροή.

Γεράσιμος Προδρομίτης, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Αντώνης Γαρδικιώτης, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Εμμανουήλ Τάκας, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Αχιλλέας Πηλιούσης, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Αντωνία Τσιτσέλη, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Στάμος Παπαστάμου, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Κοινωνική σύγκριση και ανήκειν στα κοινωνικά δίκτυα: Μια συγκριτική μελέτη Facebook, Instagram και TikTok

Νικόλαος Σφακιανός, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Κωνσταντίνος-Χρήστος Δαουλτζής, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Ρομπότ ή/και Φρανκενστάιν - μία εμπειρική προσέγγιση της κοινωνικής αναπαράστασης της τεχνητής νοημοσύνης

Νικόλας Χρηστάκης, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Πατρίτσια Γερακοπούλου, *Ιόνιο Πανεπιστήμιο*

Σάββατο 29 Νοεμβρίου

9.15-10.45

Θεματική συνεδρία 7: Στάσεις, διαπροσωπικές σχέσεις και αξίες

Συντονίζει: Αικατερίνη Γκαρή, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Ο ρόλος των θετικών συναισθημάτων στην αλλαγή των στάσεων: Γνωστικές και μεταγνωστικές διαδικασίες

Maria Stavraki, *Universidad de Castilla la Mancha*

Grigorios Lamprinakos, *University of Birmingham*

Pablo Briñol, *Universidad Autónoma de Madrid*

Richard Petty, *The Ohio State University*

Darío Díaz, *Universidad de Castilla la Mancha*

«Να γίνω γονέας»; Διερεύνηση των Αξιών και Στάσεων σχετικά με την Ιδιότητα του Γονέα

Αικατερίνη Γκαρή, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Irina Mrvoljak-Theodoropoulou, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Φιλοκοινωνική συμπεριφορά, προσωπική ανύψωση και κοινωνικά αξιώματα σε ενήλικες

Τσόγκας Ιωάννης, *Πανεπιστήμιο Πατρών*

Πέννυ Παναγιωτοπούλου, *Πανεπιστήμιο Πατρών*

Διερεύνηση αναπαραστάσεων εαυτού και διαπροσωπικών σχέσεων χρηστών και πρώην χρηστών ψυχοτρόπων ουσιών

Γεώργιος Κυρκούλης, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Δέσποινα Σταματοπούλου, *Πανεπιστήμιο Πατρών*

10.45-11.15

Διάλειμμα – καφές

11.15-12.45

Συμπόσιο 2: Πολιτειότητα σε Μεταβαλλόμενα Πολιτικά Τοπία: Μια Κριτική Κοινωνικοψυχολογική Προσέγγιση

Οργανώνουν: Ειρήνη Καδιανάκη, *Πανεπιστήμιο Κύπρου*, Ελένη Ανδρεούλη, *The Open University*, Λία Φίγγου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Συζητά: Ελένη Ανδρεούλη, *The Open University*

Η Διαπραγμάτευση της Σεξουαλικής Πολιτειότητας στην Ελλάδα και την Κύπρο: Ιδεολογικά όρια και Αντιφάσεις

Ιωάννης Μίχος, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Ειρήνη Καδιανάκη, *Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Λία Φίγγου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Πολιτειότητα και μετανάστευση: Κατασκευάζοντας πολιτισμικές ιεραρχήσεις στον κοινό λόγο

Νίκος Μποζατζής, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Μαρία Ξεντίδου, *Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας*

Αντώνης Σαπουντζής, *Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης*

Εργαζόμενοι στο Κοινωνικό Κράτος: Υπάλληλοι ή Λειτουργοί; Διλημματικές τοποθετήσεις σε νεοφιλελεύθερο πλαίσιο

Διονυσία Κούτση, *Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*

Νίκος Μποζατζής, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Από την καταστροφή στην διεκδίκηση: Ρητορικές κατασκευές της περιβαλλοντικής πολιτειότητας στο λόγο πλημμυροπαθών της κακοκαιρίας Daniel

Αικατερίνη Γκότσιου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Λία Φίγγου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Ευάγγελος Ντόντης, *The Open University*

Αφροδίτη Μπάκα, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

12.45-14.00

Αναρτημένες ανακοινώσεις 2: Διαπροσωπικές σχέσεις, έμφυλες ταυτότητες και γονεϊκότητα

1. Σύγκρουση Ρόλων, Οικογενειακή Συνοχή και Προσαρμοστικότητα σε Μέλη Ναυτικών Οικογενειών στην Ελλάδα

Ασημίνα Μπουγδάνου & Αικατερίνη Γκαρή, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

2. Η μονογονεϊκότητα σε μητέρες που έχουν πάρει διαζύγιο: θεματική ανάλυση

Ευτυχία Παπαδημητρίου & Αφροδίτη Μπάκα, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

3. Ο διαμεσολαβητικός ρόλος των δυσκολιών δεσμού στη σχέση εκφοβισμού και αισθήματος ανήκειν στο σχολικό πλαίσιο

Ασημένια Παπουλίδη¹ & Γιώργος Τσουβέλας²

¹Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

²Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

4. Οι διαπροσωπικές σχέσεις ως πηγές νοήματος στη Ζωή Εκπαιδευτών/τριών Κοινωνικά Ευάλωτων Ενηλίκων

Αναστασία Κεφαλά & Μαρία Πλατσίδου, *Πανεπιστήμιο Μακεδονίας*

5. Ανασφάλεια, Δέσμευση και Γονεϊκότητα στην Ενήλικη Ζωή: Το Διαχρονικό Αποτύπωμα του Γονεϊκού Διαζυγίου στις Ερωτικές Σχέσεις και στις Στάσεις απέναντι στην Τεκνοποίηση Ενηλίκων Παιδιών

Έλενα Πανάγου, *University of Essex*

6. Το Πένθος στην Παιδική Ηλικία

Μ. Πακιουφάκη, *Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο*

7. Η σχέση ανάμεσα στους μύθους αποδοχής της αθέατης δίωξης και την υποστήριξη των στερεοτυπικών αντιλήψεων για τους ρόλους των δύο φύλων

Ιωάννα Δραγάτη, Ντανιέλλα Ρουμπίνη Πυλαρίνου, Αλίκη Κέκια, & Antonia Svensson Dianellou, *New York College/ University of Greater Manchester*

8. Εκφάνσεις Εσωτερικευμένου Μισογυνισμού στον λόγο γυναικών: Μία Ποιοτική Ανάλυση βίντεο νεαρών influencers

Θεοδώρα-Χρυσάνθη Χαραλαμπίδη, *The London School of Economics and Political Science*

9. Fate Leads to Cheap Crisps: The role of fatalism in adult healthy food choices in six European countries

Αντωνία Ματάλα,¹ Nafsika Papacharalampous,² Eva Karagiani,¹ Matzourana Argyropoulou,¹ Dimitra – Irinna Vitoratou,¹ Konstantina Dimakopoulou,¹ Greet Cardon, Julie Latomme, Yuliya Bazdarska, Tsvetalina Tankova, Luis A. Moreno, Imre Rurik, Jaana Lindström, Konstantinos Makrilakis, Violeta Iotova, & Yannis Manios (Feel4Diabetes Group)

¹Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο & European Centre for Obesity HUA

²University of London

10. Οι ψυχοκοινωνικές διαστάσεις της γήρανσης: φόβοι, στερεότυπα και κοινωνικός αποκλεισμός των ηλικιωμένων στις σύγχρονες κοινωνίες

Ελένη Βελούδη, *Πανεπιστήμιο Αιγαίου*

11. Psychological-emotional and social dimensions of marriage in the beliefs of Alnuaimi Kurdish couples in Iraq

Mrywan Mohammed, *Charmo University*

12. Η σχέση της χρήσης των κοινωνικών μέσων, των συμπτωμάτων σωματικής δυσμορφίας και των διατροφικών συνηθειών μεταξύ νέων

Ευαγγελία Στυλιανού, Ντανιέλλα Ρουμπίνη Πυλαρινού, Antonia Svensson Dianellou, Αλίκη Κέκια & Elisabeth Julie Vargo, *New York College/ University of Greater Manchester*

13. Το κίνημα του manosphere: Στρατηγικές Παρενόχλησης στο διαδίκτυο

Βασιλική Αντώνογλου, *Μητροπολιτικό Κολλέγιο (University of East London)*

14. Αποδοχή Μύθων της Σεξουαλικής Κακοποίησης Βάση Εικόνας (Εκδικητική Πορνογραφία) σε Ελληνικό Πληθυσμό

Ελένη Πανταζάρα, Ντανιέλλα Ρουμπίνη Πυλαρινού, Antonia Svensson Dianellou, & Αλίκη Κέκια, *New York College - University of Greater Manchester*

15. Η περίπλοκη σχέση μεταξύ της χρήσης των κοινωνικών δικτύων και του κοινωνικού άγχους

Θεοδοσία Κωνσταντουράκη, Βασιλική Βαρελά, Ντανιέλλα Ρουμπίνη Πυλαρινού, & Αλίκη Κέκια, *New York College / University of Greater Manchester*

14.00-15.30

Διακοπή εργασιών

15.30-17.00

Θεματική συνεδρία 8: Πολιτικές στάσεις, πολιτικός λόγος και ιδεολογική αναπαραγωγή

Συντονίζει: Βασίλης Παυλόπουλος, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Διαφέρουμε ή μοιάζουμε τελικά μεταξύ μας; Πολιτική αυτοτοποθέτηση, αναπαραστάσεις και μετα-αναπαραστάσεις της διαφορετικότητας

Τηλέμαχος Ιατρίδης, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Γιάννης Λόςης, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Μαρία-Νεφέλη Δημοπούλου, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Κατερίνα Πετκανοπούλου, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Η κοινωνιο-ψυχολογική ανατομία του κοινωνικού σώματος στην Ελλάδα των πολλαπλών κρίσεων και οι επιπτώσεις σε πολιτικές στάσεις και συμπεριφορές

Ξένια Χρυσοχόου, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Τι; Πώς; Γιατί; Πολυεπίπεδη Θεματική, Αφηγηματική και Κριτική Ανάλυση της Ομιλίας Trump στον ΟΗΕ.

Βασίλης Παυλόπουλος, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Λογοδοσία και ρητορική νομιμοποίηση ακραίων πολιτικών πρακτικών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης: μελετώντας δημοσιεύσεις για μετανάστες και πρόσφυγες στο Twitter

Μαρία Ξενιτίδου, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Ιωάννης Μίχος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

17.00-17.30

Διάλειμμα – καφές

17.30-18.45

Προσκεκλημένη ομιλία: Μελετώντας φαινόμενα επικοινωνίας στην κοινωνική ψυχολογία: Κατασκευή, αναπαραγωγή και διαπραγμάτευση της κοινωνικής σκέψης

Αντώνης Γαρδικιώτης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Συντονίζει: Λία Φίγγου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

20.30

Δείπνο

Κυριακή 30 Νοεμβρίου

9.15-10.45

Θεματική συνεδρία 9: Μελετώντας τις επιπτώσεις του οργανωσιακού/ εργασιακού πλαισίου

Συντονίζει: Αλέξης Αρβανίτης, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Η καθημερινή επαγγελματική εξουθένωση ως προάγγελος βίαιων εξτρεμιστικών στάσεων στον χώρο εργασίας: ο ρόλος των αρνητικών συναισθημάτων και της οργανωσιακής υποστήριξης

Αλέξης Αρβανίτης, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Λεωνίδας Ζαμπετάκης, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Η ανατομία μιας προορατικής ημέρας: Προφίλ σημαντικών ημερήσιων συμβάντων και η σχέση τους με την ενεργοποιημένη συναισθηματική νοημοσύνη και την εποικοδομητική αλλαγή

Λεωνίδας Α. Ζαμπετάκης, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Γαληνή Λαζαράκου, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Χριστόδουλος Κατσαΐτης, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Ειρήνη Χριστοπούλου, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Βασιλική Σταμούλη, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Ειρήνη-Μαρίνα Μητροπούλου, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Η προσαρμογή στις ψυχοπαιστικές συνθήκες ενισχύει την απομάκρυνση από την ανθρωπότητα:

Βάσια Ι. Καραμανώλη, *Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων*

Λέκκα Δήμητρα, *Νοσοκομείο Σωτηρία*

Λιούπη Χρυσάνθη, *Σχολή Ικάρων*

Το ψυχολογικό κλίμα αξιών ως διαμεσολαβητικός μηχανισμός στη σχέση μεταξύ επιμέρους στοιχείων ηγεσίας και οργανωσιακής ταύτισης

Αθηνά Ξενικού, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

10.45-11.15

Διάλειμμα – καφές

11.15-12.30

Θεματική συνεδρία 10: Κοινωνική ψυχολογία, χώρος και ενσώματη εμπειρία

Συντονίζει: Μαρία Ιωάννου, *Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Re-imagining Space: Conceptualising new psychological interventions against segregationist attitudes and behaviours

Μαρία Ιωάννου, *Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Ανδρέας Μιχαήλ, *Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Το πανεπιστήμιο ως θεσμός και δημόσιος χώρος: Πρακτικές λογοδοσίας για την παρουσία της αστυνομίας στα ελληνικά ΑΕΙ

Άννα Μαρία Μπουτζί, *Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης*

Κυριακή Καραγιάννη, *Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης*

Λία Φίγγου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Ιωάννης Μίχος, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Αντώνης Σαπουντζής, *Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης*

Νίκος Μποζατζής, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Ευάγγελος Ντόντης, *The Open University & Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Μελετώντας την σωματική εμπειρία στην Κοινωνική Ψυχολογία: Θεωρητικές και Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις

Ελισάβετ Παναγιώτου, *Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Ειρήνη Καδιανάκη, *Πανεπιστήμιο Κύπρου*

12.30

Κλείσιμο συνεδρίου – Συνέλευση Κλάδου Κοινωνικής Ψυχολογίας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Πέμπτη 27 Νοεμβρίου

16.00-17.30

Θεματική συνεδρία 1: Κοινωνική σύγκρουση και συλλογική κινητοποίηση

Συντονίζει: Αφροδίτη Μπάκα, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Διερεύνηση των κεντρικών και περιφερειακών στοιχείων των κοινωνικών αναπαραστάσεων των διαδηλώσεων διαμαρτυρίας σε Έλληνες φοιτητές: μια πολυμεθοδολογική προσέγγιση.

Αλέξανδρος Βλαζάκης, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τη δομή των κοινωνικών αναπαραστάσεων των διαδηλώσεων διαμαρτυρίας μεταξύ φοιτητών ελληνικών πανεπιστημίων, χρησιμοποιώντας έναν διπλό μεθοδολογικό σχεδιασμό βασισμένο στη δομική προσέγγιση και τη θεωρία του Κεντρικού Πυρήνα. Συνδυάζοντας λεξικομετρικές αναλύσεις ομαδικών συζητήσεων (Μελέτη 1) με πρωτοτυπική ανάλυση και ανάλυση με τη μέθοδο HodgeRank σε ιεραρχικές ανακλήσεις (Μελέτη 2), εξερευνώνται και εντοπίζονται τόσο το περιεχόμενο όσο και η δομή του αναπαραστασιακού πυρήνα των κοινωνικών αναπαραστάσεων που σχετίζονται με τη διαμαρτυρία, μέσω μιας νέας προσέγγισης βασισμένης σε γραφήματα, αποκαλύπτοντας ομοφωνία, ασάθεια και λανθάνουσες εντάσεις μέσα στην ιεραρχία εντός της δομής της αναπαράστασης. Τα αποτελέσματα αποκαλύπτουν έναν κεντρικό πυρήνα αγκιστρωμένο σε δημοκρατικά ιδεώδη αλλά συνυφασμένο με στοιχεία φορτισμένα με σύγκρουση, αντανακλώντας τον ιστορικά αντιφατικό χαρακτήρα της διαμαρτυρίας στην Ελλάδα. Τα περιφερειακά στοιχεία, όπως όροι σχετικοί με τα ΜΜΕ, αναδεικνύουν τη διαμεσολάβηση της δημόσιας συζήτησης, ενώ όροι της ζώνης αντίθεσης συλλαμβάνουν ειδικά για υπο-ομάδες, ιδεολογικά πολωμένα νοήματα. Τα ευρήματα δείχνουν ότι η διαδήλωση διαμαρτυρίας αντιλαμβάνεται ταυτόχρονα ως ένα νόμιμο πολιτικό δικαίωμα και ως πεδίο αντιπαράθεσης, διαμορφωμένη από την ιστορική μνήμη, τη διαμεσολάβηση των ΜΜΕ και την ιδεολογική ποικιλομορφία. Τέλος, συζητούνται οι θεωρητικές και μεθοδολογικές επιπτώσεις της μελέτης.

Ορθόδοξες Πτυχές στο Πολιτικό Σύμπαν της Αναρχίας: Κοινωνικές Αναπαραστάσεις Σύγκρουσης και Προεικόνισης Μελών Αναρχικών Πολιτικών Συλλογικοτήτων στην Ελλάδα

Κατερίνα Λιόνα, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Η Αναρχία στην Ελλάδα αποτελεί μια πολύπλοκη συνάρτηση πολιτικού κινήματος, ιδεολογίας και πολιτικής αντικουλτούρας που συνθέτει την απεικόνιση της ως ενεργούς μειονότητας. Στρέφοντας το βλέμμα στη συνθετικότητα της μειονοτικής εμπειρίας, εξετάζεται το αναπαραστασιακό πεδίο ορισμών και νοημάτων στις κομβικές ιδεολογικές και προταγματικές έννοιες της σύγκρουσης και της προεικόνισης, της επαναστατικότητας και της εξέγερσης. Υπό τη θεωρητική κατασκευή της ορθοδοξίας του J-P.

Deconchy, τους μηχανισμούς ρύθμισης της συνεκτικότητας και δυνατότητας αμφισβήτησης του πεδίου γνώσεων και πεποιθήσεων των μελών ενός συστήματος, διερευνάται η ύπαρξη ενός κεντρικού ιδεολογικού δόγματος που λειτουργεί ρυθμιστικά για τις επεξεργασίες και τις συμπεριφορές των μελών πολιτικών συλλογικοτήτων ή η ανάπτυξη ενός κοντραπούντο νοημάτων που συνθέτουν τις δομές και πτυχές των αναρχικών αξιακών θέσεων. Πραγματοποιώντας ημιδομημένες συνεντεύξεις σε μέλη αναρχικών και αντιεξουσιαστικών συλλογικοτήτων στην Ελλάδα και εφαρμόζοντας πολυδιάστατες αναλύσεις περιεχομένου με τη χρήση του στατιστικού εργαλείου Iramuteq, αναδεικνύονται οι αντιστικτικές αναπαραστάσεις των εννοιών της κοινωνικής σύγκρουσης, των οραμάτων προεικόνισης και των εκφραστικών και συνθετικών στρατηγικών ανατροπής του status quo. Αναδεικνύονται έτσι οι δυνατότητες και περιορισμοί συνεκτικότητας της εσωτερικής δομής του κορμού των αναρχικών πεποιθήσεων που επιτρέπουν σε μια ιδεολογία αμφισβήτησης εξουσιαστικών δομών να αναπτύσσει μηχανισμούς διατήρησης της συνεκτικότητας στις ενδοομαδικές αναπαραστάσεις ιδεολογικών εκφωνημάτων και να εισάγει την καινοτομία και τη σύγκρουση στο κοινωνικό πεδίο.

Προς μια Πολυεπίπεδη Διερεύνηση Κεντρικών Νοηματοδοτικών Πόλων στη Σχέση του Υποκειμένου με την Κοινωνική Τάξη: Πειραματική Έρευνα

Αντωνία Τσιτσέλη, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Γεράσιμος Προδρομίτης, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Η παρούσα πειραματική έρευνα επιχειρεί να μελετήσει την πολυεπίπεδη ιδεολογική δραστηριότητα που ενεργοποιούν δύο θεμελιώδεις πόλοι νοηματοδοτικής λειτουργίας αφενός η αξία των κοινωνικών δεσμών και αφετέρου η ατομική αυτοεξύψωση. Σε πειραματικό σχεδιασμό μεταξύ υποκειμένων, δύο πειραματικών συνθηκών (N = 457), εγχειρηματοποιούνται οι εν λόγω πόλοι ως σενάρια ατομικών πλάνων ζωής, τα οποία, αρχικά, οι συμμετέχοντες καλούνται να αξιολογήσουν σε ιδεολογικό – αξιακό και σχεσιακό επίπεδο. Στη συνέχεια, εξετάζοντας τον ρόλο των ηλικιακών και διαφυλικών διαφοροποιήσεων και της υποκειμενικής αίσθησης αυτοαπόδοσης δικαιωμάτων, ανά πειραματική συνθήκη, διερευνώνται οι επιδράσεις της έκθεσης των νοηματοδοτικών πόλων στην αίσθηση συνέχειας εαυτού, τον κανόνα συνεκτικότητας και την τοποθέτηση του κοινωνικού υποκειμένου απέναντι στην νεοφιλελεύθερη ιδεολογία. Τα ευρήματα έδειξαν ότι η ανάγνωση του σεναρίου της αυτοεξύψωσης εμφανίζεται διεπόμενη από την ηλικία, λόγω της αφοσίωσης των νεαρότερων ηλικιών στην αναζήτηση του ιδεώδους της αυτονομίας, ενώ στην περίπτωση των κοινωνικών δεσμών το φύλο είναι η μεταβλητή που καθορίζει την ανάγνωση του μοτίβου αυτού. Ταυτόχρονα, η υποκειμενική αίσθηση δικαιωμάτων λειτούργησε ως ρυθμιστικός παράγοντας, αποκαλύπτοντας τις διαφοροποιημένες επιδράσεις του φύλου και της ηλικίας σε καθεμία από τις διαστάσεις των εξαρτημένων μεταβλητών. Συνολικά, τα ευρήματα ανέδειξαν την πολυπλοκότητα, τις αντιφάσεις και τις αλυσιτέλειες της πρόσληψης του κοινωνικού συστήματος, ως αποτελέσματος του χάσματος γενεών και των έμφυλων προσανατολισμών, με αφετηρία την πραγμάτευση νοηματοδοτικών πόλων και ρυθμιζόμενες από την υποκειμενική αίσθηση αυτοαπόδοσης δικαιωμάτων. Τα ευρήματα συζητούνται ως προς την δυναμική τους συνεισφορά στην κοινωνιοψυχολογική ανάλυση του διακλαδικά δημοφιλούς και διαχρονικά ενδιαφέροντος ζητήματος της συγκρότησης του νοήματος ζωής και των σύστοιχων κοινωνιογνωστικών διεργασιών.

Λογοδοτώντας για την ανισότητα και την κρατική βία: Μια κριτική λογοψυχολογική ανάλυση των λόγων του πρωθυπουργού Κ. Μητσοτάκη

Αναστασία Ανδρεάδου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Αφροδίτη Μπάκα, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Οι μνημονιακές πολιτικές, ο Covid -19 με τα συνοδά του κοινωνικοοικονομικά προβλήματα, οι πόλεμοι και οι περιβαλλοντικές καταστροφές έχουν συμβάλει στην όξυνση της κρατικής βίας, τόσο ως άμεσης βίας (θεσμική – π.χ. αστυνομική καταστολή), όσο και ως έμμεσης (δομική & θεσμική π.χ. όξυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και της φτωχοποίησης μεγάλου μέρους του πληθυσμού μέσω νομοθεσίας). Σε αυτό το πλαίσιο η παρούσα κοινωνιοψυχολογική έρευνα εστιάζει στη μελέτη των κατασκευών της κοινωνικής ανισότητας (ως έμμεση μορφή κρατικής βίας) στον λόγο του Έλληνα πρωθυπουργού και τους τρόπους με τους οποίους αυτή δικαιολογείται, αμφισβητείται ή/ και νομιμοποιείται στον πολιτικό λόγο. Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα εστιάζει στον λόγο του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη σε συζητήσεις που διεξάγονται στη Βουλή το διάστημα 2019-2024 με αφορμή την ψήφιση νομοσχεδίων στον τομέα της παιδείας, της εργασίας και της οικονομίας. Ακολουθώντας το μεθοδολογικό και επιστημολογικό υπόβαθρο της Κριτικής Κοινωνικής Λογοψυχολογίας (CDSF), η οποία θεωρείται ιδανική για την ανάδειξη των υφιστάμενων σχέσεων εξουσίας και ασυμμετριών μεταξύ κοινωνικών ομάδων, διερευνά τις διαλεκτικές πρακτικές με τις οποίες διαχειρίζεται ο πρωθυπουργός τα ζητήματα ανισοτήτων και τις μικρο και μακροκοινωνικές επιπτώσεις αυτών στο κοινωνικό σύνολο. Ενδεικτικά, στην ανάλυση φαίνεται ότι ο πρωθυπουργός για να υποστηρίξει τις πολιτικές που εφαρμόζει η κυβέρνησή του προωθεί την έννοια της κοινωνικής κινητικότητας και την ατομική ευθύνη/προσπάθεια ως απαντήσεις στην κοινωνική ανισότητα, ακόμη αμφισβητεί τη σημασία της κοινωνικής τάξης στον σύγχρονο κόσμο κατηγορώντας τους υποστηρικτές της ότι προβάλλουν αναχρονιστικές ιδέες και παρουσιάζει τις αντιστάσεις/διεκδικήσεις ως απειλή και περιορισμό της προόδου, της ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής/εύρυθμης λειτουργίας του κράτους. Οι κατασκευές αυτές εξωθούν στην αναπαραγωγή και διαιώνιση των κοινωνικών ανισοτήτων, καθιστούν την πολιτική ουδετερότητα κυρίαρχη, ενώ παράλληλα επιταχύνουν την αποπολιτικοποίηση της κοινής γνώμης, προωθούν συγκεκριμένα πρότυπα πολιτών και αποτρέπουν τις καταπιεσμένες κοινωνικές ομάδες από διεκδικητική δράση για κοινωνικό μετασχηματισμό.

17.45-19.15

Θεματική συνεδρία 2: Κοινωνική ανισότητα, μειονότητες και μετανάστευση

Συντονίζει: Κατερίνα Πετκανοπούλου, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Η κατασκευή της μειονοτικής ταυτότητας στο λόγο των Ρομά του συνοικισμού του «μαχαλά» της Αλεξανδρούπολης

Φωτεινή Κωνσταντίνου, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Αντώνης Σαπουντζής, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Η παρούσα μελέτη εστιάζει στη ρητορική κατασκευή των ταυτοτήτων της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης, αναλύοντας αποσπάσματα λόγου της μειονοτικής ομάδας του συνοικισμού της οδού Άβαντος στην Αλεξανδρούπολη, μέσα από το θεωρητικό πλαίσιο της Ρητορικής Ψυχολογίας (Billig, 1992) και της θεωρίας της κατηγοριοποίησης (Reicher&Hopkins, 2001). Μέσα από την ανάλυση των ημι-δομημένων συνεντεύξεων, αναδεικνύονται οι στρατηγικές μέσω των οποίων η μειονότητα τοποθετείται στο δημόσιο λόγο και συγκροτεί τον εαυτό της ως «άλλο». Τα ευρήματα δείχνουν πως μέσα από άνισες σχέσεις ισχύος η πλειονότητα επιβάλλει συμβολικά την ταυτότητά της, απορρίπτοντας το πολιτισμικό κεφάλαιο της μειονότητας ως μη έγκυρο ή κατώτερο, αναπαράγοντας σχέσεις ισχύος και κοινωνικής ιεράρχησης (Bourdieu, 1991). Η εμπειρία αδικίας και αποκλεισμού ενισχύει μια αίσθηση μειονεκτικής ταυτότητας, η οποία ωστόσο δεν παραμένει αδιαμφισβήτητη: μέλη της μειονότητας υιοθετούν ρητορικές στρατηγικές τοποθέτησης που διεκδικούν ισχυρότερη ένταξη, όπως η παρουσίαση του εαυτού τους ως «πιο Έλληνες και από τους Χριστιανούς». Παράλληλα, ο λόγος των συμμετεχόντων αποκαλύπτει μια διαρκή αντιπαράθεση με άλλες κοινωνικές ομάδες που υποστηρίζονται από το κράτος, στοιχείο που αναδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο συγκροτούνται οι ταυτότητες όχι μόνο σε σχέση με την πλειονότητα, αλλά και μέσα σε ένα δίκτυο διομαδικών συγκρίσεων. Η εργασία συμβάλλει στη διερεύνηση των διαδικασιών μέσω των οποίων οι ταυτότητες των μειονοτήτων συγκροτούνται σε συνθήκες ασύμμετρης ισχύος, αναδεικνύοντας τις αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στη συμβολική βία, την εκπαιδευτική πολιτική και τη διεκδίκηση ισότιμης κοινωνικής συμμετοχής.

From Individual to Collective Blame: How Just-World Beliefs Shape Victimization and Transitional Justice in Cyprus

Ανδρέας Μιχαήλ, Πανεπιστήμιο Κύπρου

While much research has demonstrated that belief in a just world (BJW) is associated with victim blaming at the individual level (Lerner, 1980; Van den Bos, & Maas, 2009; Witte, & Flechsenhar, 2025), there is limited investigation of how this belief operates at the collective level. The present study addresses this gap by examining how BJW relates to collective victimization in the context of the post conflict society of Cyprus, using cross-sectional field study samples of both Turkish and Greek Cypriots (1441 participants, 717 Greek Cypriots and 724 Turkish Cypriots). Among Turkish Cypriots, mediation analyses showed that BJW had a negative direct effect on collective victimization and through various transitional justice beliefs support for war criminals begging forgiveness, jointly written history textbooks, and apologies from the Greek Cypriot leader partially mediated this relationship. Similarly, among Greek Cypriots, BJW had small to moderate negative direct effects on collective victimization, but indirect effects were significant through support for transitional justice mechanisms, including financial compensation from Turkey and creating a truth commission. In both communities, higher BJW was associated with lower support for these reconciliation or justice-oriented measures, which in turn influenced collective victimization either positively or negatively, resulting in a slightly reduced total effect of BJW on collective victimization. Theoretically, this study extends just-world theory by demonstrating how belief in a just world

shapes collective, not just individual, victimization perceptions through reconciliation-related attitudes. Practically, these findings suggest that post-conflict interventions in Cyprus should address underlying just-world beliefs to enhance support for apologies, reparations, and joint historical narratives that foster reconciliation.

Θεωρία Διαχείρισης Τρόμου και Επιπολιτισμικές Προσδοκίες της Κοινωνίας Υποδοχής για Μετανάστες: Πειραματική Προσέγγιση

Γιώργος Τσουβέλας, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Βασίλης Παυλόπουλος, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Σύμφωνα με τη θεωρία διαχείρισης τρόμου, η έκθεση στην ευκρινή θνητότητα ενεργοποιεί μηχανισμούς ενδοομαδικής εύνοιας και εξωομαδικής υποτίμησης, προκειμένου να μετριαστεί το υπαρξιακό άγχος. Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να εξετάσει σε ποιο βαθμό η συνειδητοποίηση της θνητής φύσης και ο φόβος θανάτου επηρεάζουν τις Προσδοκίες Επιπολιτισμοποίησης (ΠΕ) απέναντι σε μετανάστες στην Ελλάδα. Συνολικά, 1267 συμμετέχοντες έλαβαν μέρος σε τέσσερις πειραματικές μελέτες, χρησιμοποιώντας την κλίμακα Host Community Acculturation Scale. Η υπενθύμιση της θνητότητας πραγματοποιήθηκε μέσω της Mortality Attitudes Personality Survey (τρεις πρώτες μελέτες) και της Death Attitude Profile-Revised (τέταρτη μελέτη). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι, στην πρώτη μελέτη, δεν υπήρξαν διαφορές στις ΠΕ μεταξύ της πειραματικής και της ομάδας ελέγχου. Στη δεύτερη μελέτη, οι αστυνομικοί δεν διαφοροποιήθηκαν ως προς τις ΠΕ, ενώ οι εργαζόμενοι σε μεταναστευτικούς φορείς εμφάνισαν χαμηλότερο ατομοκεντρισμό υπό συνθήκες ευκρινούς θνητότητας. Στην τρίτη και τέταρτη μελέτη δεν καταγράφηκαν διαφορές στις ΠΕ για Πακιστανούς μετανάστες. Στην τέταρτη μελέτη, η έκθεση σε ευκρινή θνητότητα συνδέθηκε με χαμηλότερο ατομοκεντρισμό απέναντι σε Σύριους πρόσφυγες και με χαμηλότερη περιθωριοποίηση προς Αλβανούς μετανάστες, ενώ ο φόβος θανάτου συσχετίστηκε θετικά με την προσδοκία διαχωρισμού τους. Τα ευρήματα δείχνουν ότι η υπενθύμιση της θνητότητας δεν οδηγεί σε καθολική ενδοομαδική εύνοια ή εξωομαδική υποτίμηση, αλλά διαφοροποιείται ανάλογα με την πολιτισμική εγγύτητα και τα στερεοτυπικά χαρακτηριστικά κάθε ομάδας παρέχοντας ενδείξεις ότι το υπαρξιακό άγχος αλληλεπιδρά με κοινωνιογεννητικούς μηχανισμούς στη συγκρότηση στάσεων απέναντι στους μετανάστες. Τα ευρήματα αναδεικνύουν την ανάγκη περαιτέρω διερεύνησης των συνθηκών υπό τις οποίες η θνητότητα ενισχύει τον εθνοκεντρισμό ή προάγει την αποδοχή της ετερότητας.

Αντικειμενική και αντιλαμβανόμενη εθνοτική ετερογένεια: Επιπτώσεις στις στάσεις για τη μετανάστευση και την αναδιανομή

Κατερίνα Πετκανοπούλου, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Γιάννης Λόςης, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Μαρία-Νεφέλη Δημοπούλου, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Στέφανος Μαστροθεόδωρος, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Takuya Yanagida, *University of Vienna*

Τηλέμαχος Ιατρίδης, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Εξετάζουμε τον ρυθμιστικό ρόλο της πολιτικής αυτοτοποθέτησης στη σχέση μεταξύ α) εθνοτικής ετερογένειας (ποσοστό μεταναστών στη χώρα) και β) στάσεων για αναδιανομή, καθώς και προνοιακού και εργασιακού σωβινισμού. Επιπλέον, μελετούμε τον διαμεσολαβητικό ρόλο της διομαδικής απειλής. Στις Μελέτες 1 και 2 χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα από το World Values Survey (2017–2022) και το European Social Survey (Κύματα 4 και 8), εξετάζοντας τόσο την ετερογένεια μεταξύ χωρών όσο και τις διαφοροποιήσεις εντός χωρών σε διαφορετικές χρονικές στιγμές. Τα αποτελέσματα των πολυεπίπεδων αναλύσεων στο WVS έδειξαν ότι η αντικειμενική ετερογένεια μεταξύ χωρών συνδέεται θετικά με τον εργασιακό σωβινισμό, ιδιαίτερα στους δεξιούς. Αντίθετα, η αύξηση της ετερογένειας εντός χώρας συνδέθηκε με χαμηλότερο σωβινισμό, ιδιαίτερα στους αριστερούς. Παράλληλα, μεγαλύτερη ετερογένεια εντός χώρας συνδέθηκε με μειωμένη υποστήριξη για αναδιανομή στους δεξιούς αλλά αυξημένη στους αριστερούς. Τα δεδομένα του ESS κατέδειξαν ότι η ετερογένεια, τόσο μεταξύ όσο και εντός χωρών, συνδέεται με υψηλότερη υποστήριξη για αναδιανομή και μειωμένη διομαδική απειλή μόνο στους αριστερούς. Στη Μελέτη 3 (Ελλάδα, $N = 1500$) μετρήσαμε την αντιλαμβανόμενη ετερογένεια. Γενικά, οι συμμετέχοντες υπερεκτίμησαν σημαντικά το ποσοστό μεταναστών. Για τους αριστερούς, η υπερεκτίμηση συνδέθηκε με σωβινισμό δια μέσου αυξημένου αισθήματος διομαδικής απειλής. Οι δεξιοί εμφάνισαν υψηλά επίπεδα απειλής και σωβινισμού ανεξάρτητα από την εκτίμησή τους. Οι Μελέτες 1 και 2 δείχνουν ότι η αντικειμενική εθνοτική ετερογένεια εντείνει την ιδεολογική πόλωση γύρω από τη μετανάστευση και την αναδιανομή. Η Μελέτη 3 υποδηλώνει ότι οι στάσεις για τη μετανάστευση των ατόμων με δεξιά ιδεολογία είναι πιο σταθερές και λιγότερο ευαίσθητες σε μεταβολές της αντιλαμβανόμενης ετερογένειας.

Παρασκευή 28 Νοεμβρίου

9.15-10.45

Θεματική συνεδρία 3: Έμφυλες ταυτότητες και αναπαραστάσεις

Συντονίζει: Τηλέμαχος Ιατρίδης, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Επίγνωση ή δράση; Μια ποιοτική μελέτη για τη διομαδική επαφή και την κινητοποίηση για κοινωνική αλλαγή σε cis straight άντρες και γυναίκες

Μαρία Νεφέλη Δημοπούλου, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Ακριβή Ανδρινοπούλου, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Άγγελος Παναγιωτόπουλος, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Βασίλης Παυλόπουλος, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Η παρούσα ποιοτική μελέτη, η οποία εντάσσεται σε ευρύτερο έργο με χρηματοδότηση από το ΕΛΙΔΕΚ, αξιοποιεί το Ενοποιητικό Μοντέλο Επαφής και Συλλογικής Δράσης (Hässler et al., 2021) ως θεωρητικό πλαίσιο για να εξετάσει τη σχέση μεταξύ διομαδικής επαφής και υποστήριξης για κοινωνική αλλαγή κατά των έμφυλων διακρίσεων σε cis straight άντρες και γυναίκες στην Ελλάδα. Πραγματοποιήθηκαν τρεις ομάδες εστίασης: με άντρες, γυναίκες και άντρες και γυναίκες, αντίστοιχα. Το παραγόμενο υλικό κωδικοποιήθηκε και οργανώθηκε με τη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης. Η συζήτηση των αποτελεσμάτων αναδεικνύει τις διαφορετικές επιδράσεις της διομαδικής επαφής στην κινητοποίηση για κοινωνική αλλαγή μεταξύ cis straight αντρών και γυναικών. Η επαφή φαίνεται να ενισχύει την επίγνωση των έμφυλων ανισοτήτων, χωρίς όμως να οδηγεί πάντα σε δράση. Από το άλλο μέρος, η ατομική πρωτοβουλία στην επαφή και η επαφή με συγκεκριμένες ομάδες αντρών και γυναικών (π.χ. gay άντρες, trans γυναίκες, φεμινίστριες) διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη σχέση ανάμεσα στη διομαδική επαφή και την κοινωνική αλλαγή. Παράλληλα, η ανάλυση των δεδομένων αναδεικνύει τη σημασία της ενδο-ομαδικής επαφής και αλληλεγγύης στη συζήτηση γύρω από την κοινωνική αλλαγή. Συνολικά, τα ευρήματα συμβάλλουν στην επανεξέταση γενικευμένων υποθέσεων γύρω από τις επιπτώσεις της διομαδικής επαφής στην υποστήριξη της κοινωνικής αλλαγής σε cis straight άντρες και γυναίκες, ενώ ταυτόχρονα αναδεικνύουν τις ομάδες που καθίστανται ορατές μέσα στο αφήγημα της κοινωνικής αλλαγής. Η παρούσα εργασία υποστηρίχθηκε από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛΙΔΕΚ), στο πλαίσιο της «3ης Προκήρυξης Ερευνητικών Έργων για την Ενίσχυση Μελών ΔΕΠ και Ερευνητών/ριών» (Αρ. Έργου: 24927).»

Φύλο, εργασία και ηγεσία στην ελληνική δημόσια διοίκηση: μια κοινωνιοψυχολογική προσέγγιση στο λόγο των δημόσιων λειτουργών.

Αντωνία Μυλωνά, *Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*

Νίκος Μποζατζής, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Λία Φίγγου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Κατερίνα Γεωργαντά, *Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*

Σύμφωνα με ευρήματα της κοινωνιοψυχολογικής ερευνητικής βιβλιογραφίας, τα εργασιακά περιβάλλοντα συγκροτούνται υπό το πρίσμα του φύλου με τρόπο συχνά αντιφατικό: άλλοτε αναπαριστώνται ως πεδία διάχυτων έμφυλων ανισοτήτων και άλλοτε ως ουδέτεροι χώροι, απαλλαγμένοι από έμφυλες διαφοροποιήσεις (gender neutral). Ωστόσο, οι πρακτικές και τα αποθέματα που κινητοποιούνται για τις συγκεκριμένες αντιφατικές κατασκευές αλλά και οι ρητορικές και ιδεολογικές διαστάσεις τους δεν έχουν μελετηθεί επαρκώς, ιδιαίτερα στο εργασιακό πεδίο στη χώρα μας. Η παρούσα έρευνα, επιχειρεί να καλύψει αυτό το κενό: βασιζόμενη στις αρχές της λογο-κοινωνιοψυχολογίας και ρητορικής ψυχολογίας, μελετά τους τρόπους κατασκευής των ζητημάτων φύλου από τους δημόσιους λειτουργούς εντός του εργασιακού πλαισίου της ελληνικής δημόσιας διοίκησης, υπό το πρίσμα θεωρητικών προσανατολισμών που έχουν αναδειχθεί τα τελευταία χρόνια ως κρίσιμοι στην προσέγγιση των ζητημάτων φύλου σε οργανωσιακά πλαίσια (π.χ. μεταφεμινισμός, νεοφιλελεύθερος και δημοφιλής φεμινισμός, κ.α.). Για την υλοποίηση της μελέτης πραγματοποιήθηκαν 16 ημι-δομημένες συνεντεύξεις με άνδρες και γυναίκες υπαλλήλους δημοσίων υπηρεσιών των νομών της Ηπείρου. Η ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων καταδεικνύει μια αντίφαση: ενώ στο λόγο τους οι εργαζόμενοι/-ες, κινητοποιώντας συγκεκριμένα υφολογικά στοιχεία, κοινούς τόπους και επιχειρηματολογικές γραμμές, κατασκευάζουν μια εικόνα προόδου των ζητημάτων φύλου εντός του συγκεκριμένου εργασιακού χώρου, παράλληλα αποκαλύπτονται παραδοχές έμφυλων διακρίσεων ως μια δεδομένη και αποδεκτή συνθήκη. Η μελέτη προβάλλοντας τους διλημματικούς ρητορικούς / ιδεολογικούς τρόπους κατασκευής των έμφυλων ζητημάτων, συμβάλλει στην αναλυτική χαρτογράφηση του κοινωνικού πεδίου εντός του οργανωσιακού πλαισίου της ελληνικής δημόσιας διοίκησης και αναδεικνύει διεργασίες κανονικοποίησης / φυσικοποίησης και παγίωσης των έμφυλων ανισοτήτων στο ευρύτερο κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο.

«Πίνω κρασί και δεν μεθώ»: Φύλο, κοινωνική θέση και κοινωνικές αναπαραστάσεις του αλκοόλ στη Δ. Κρήτη.

Μαρία Ξεπαπαδάκη, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Τηλέμαχος Ιατρίδης, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Η παρούσα έρευνα εξετάζει την κατανάλωση αλκοόλ στην Κρήτη -τόπο έντονης κατανάλωσης και αυξημένης κοινωνικής ανοχής σε αυτήν- ως πεδίο συνάντησης της κοινωνικής κατασκευής του φύλου με πολιτισμικούς κανόνες που αφορούν στη διαχείριση της κοινωνικής θέσης και δημόσιας εικόνας των ατόμων. Θεωρητικά, συνομιλεί με τη θεωρία των κοινωνικών αναπαραστάσεων, αναπτύσσοντας παράλληλα διάλογο με προβληματικές και συμβολές της κοινωνικής ανθρωπολογίας.

Χρησιμοποιώντας μεθοδολογικό τριγωνισμό, συλλέχθηκαν δεδομένα από συνεντεύξεις, μέσα κοινωνικής δικτύωσης και επιτόπια παρατήρηση σε πανηγύρια, μπαρ και κλαμπ. Η ανάλυση κατέδειξε διακριτά μοτίβα ως προς το λόγο για το αλκοόλ, τις επιλογές αυτοπαρουσίασης στα μέσα δικτύωσης και τις συμπεριφορές σε διαφορετικά πλαίσια κατά την επιτόπια έρευνα. Ενώ ο λόγος περί αλκοόλ εστιάζεται στη σημασία του εσωτερικού ελέγχου στην κατανάλωση για την επιβεβαίωση της αρρενωπότητας και της

κοινωνικής θέσης, οι αναρτήσεις και οι παρατηρηθείσες συμπεριφορές αναδεικνύουν μία αναπαράσταση του αλκοόλ με αγωνιστικούς όρους, ως δοκιμασία που διαφοροποιείται σε «παραδοσιακά» και «μη παραδοσιακά» πλαίσια. Εδώ, ενσωματώνονται μορφές εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου για κυρίαρχες αρρενωπότητες και θηλυκότητες αντίστοιχα, σε συνθήκες που παρουσιάζουν τομές αλλά και εντυπωσιακές συνέχειες ως προς τις πρακτικές κατανάλωσης. Οι συγκεκριμένες αναπαραστάσεις επικεντρώνονται σε πολιτισμικές νόρμες που θέλουν η αρρενωπότητα να κατακτάται μέσω επιτελέσεων δημιουργικότητας και εφευρετικότητας, πάντοτε εντός καθορισμένων αξιακών πλαισίων. Συνολικά, φαίνεται ότι η βαριά κατανάλωση αλκοόλ κανονικοποιείται στο συγκεκριμένο πολιτισμικό πλαίσιο, καθώς συνδέεται με την κοινωνική κατασκευή του φύλου και τη διαχείριση της δημόσιας εικόνας. Ταυτόχρονα, σε θεωρητικό επίπεδο αναδεικνύεται η πλαστικότητα και ανθεκτικότητα μιας ορισμένης κοινωνικής αναπαράστασης, σε διαλεκτική σχέση με κοινωνικούς δεσμούς και σχέσεις που αναδιαμορφώνονται.

Η Κοινωνική Αναπαράσταση της Γυναίκας υπό το Πρίσμα του Αμφίθυμου Σεξισμού

Βαρβάρα Παναγιωτοπούλου, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Αντωνία Τσιτσέλη, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Γεράσιμος Προδρομίτης, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Οι Κοινωνικές Αναπαραστάσεις αποτελούν εργαλεία ερμηνείας της κοινωνικής πραγματικότητας. Συγκεκριμένα η αναπαράσταση του γυναικείου φύλου μπορεί να λειτουργήσει ως ερμηνευτικό εργαλείο κατανόησης σεξιστικών πεποιθήσεων. Η έρευνα στον αμφίθυμο σεξισμό σημειώνει πως αντίστοιχα εχθρικοί και καλοπροαίρετοι σεξιστές περιορίζουν τη γυναίκα σε παραδοσιακούς ρόλους. Οι πρώτοι δαιμονοποιώντας την όταν καταπατά τις αρχές τους, οι δεύτεροι εξιδανικεύοντάς την όταν τις πληροί, ενώ οι αμφίθυμοι σεξιστές συνδυάζουν στοιχεία και των δύο. Υποθέτοντας ότι οι αναπαραστάσεις του γυναικείου φύλου διαφοροποιούνται ανάλογα με τα επίπεδα εχθρικού και καλοπροαίρετου σεξισμού, η παρούσα έρευνα εξετάζει τη δομή και το περιεχόμενο της γυναικείας αναπαράστασης μέσω του Ελεύθερου Ιεραρχικού Συνειρμού. Οι συμμετέχοντες κατέγραψαν ιεραρχικά τρεις λέξεις στο άκουσμα του όρου «γυναίκα», και συμπλήρωσαν την κλίμακα Αμφίθυμου Σεξισμού. Στη θεματική Ανάλυση προέκυψαν δεκαοχτώ κατηγορίες, με τις οποίες πραγματοποιήθηκαν Πρωτοτυπικές Αναλύσεις και Αναλύσεις Ομοιοτήτων στο IRAMUTEQ. Συνδυάζοντας τις δύο διαστάσεις του αμφίθυμου σεξισμού προέκυψαν τέσσερις ομάδες: Εχθρικοί, Καλοπροαίρετοι, Αμφίθυμοι και Μη Σεξιστές. Καλοπροαίρετοι, Εχθρικοί και Αμφίθυμοι αναπαρέστησαν την γυναίκα σύμφωνα με τη βιβλιογραφία. Οι Μη Σεξιστές ήταν οι μόνοι που πέραν της μητρότητας συμπεριέλαβαν, αμφίθυμα και τη θηλυκή πτυχή της γυναίκας. Τα αποτελέσματα αποκαλύπτουν την πολυπλοκότητα της γυναικείας αναπαράστασης, με τη μητρική εικόνα να αποτελεί την μόνη σταθερά θετική γυναικεία μορφή. Ειδικότερα οι Καλοπροαίρετοι, επιβεβαιώνοντας την θεωρία του αμφίθυμου σεξισμού, απεικονίζουν θετικά την παραδοσιακή γυναίκα-μητέρα. Οι αμφίθυμοι και οι μη σεξιστές παρουσιάζουν εξίσου αμφίθυμη στάση, υποδεικνύοντας πως τα χαμηλά επίπεδα σεξισμού δεν εξασφαλίζουν απόλυτα θετικές αναπαραστάσεις. Η έρευνα προσφέρει νέα δεδομένα κατανόησης των γυναικείων αναπαραστάσεων στην σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα.

11.15-12.45

Συμπόσιο 1: Προκλήσεις για τη Δημοκρατία: Πολιτική ενεργοποίηση, Εμπιστοσύνη σε θεσμούς και Παραπληροφόρηση

Οργανώνουν: Μελίνα Νιράκη & Ξένια Χρυσοχόου, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Συζητά: Ξένια Χρυσοχόου, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Στις μέρες μας η δημοκρατία φαίνεται να αντιμετωπίζει ποικίλες προκλήσεις. Η μειωμένη συμμετοχή ή/και αδιαφορία των πολιτών, η εκδήλωση ακραίων συμπεριφορών υπονόμησης της δημοκρατικής συμπερίληψης, η μείωση της εμπιστοσύνης σε θεσμούς και η παραπληροφόρηση, αποτελούν μερικές όψεις των προκλήσεων αυτών (Fiket et al., 2022; Gray, 2021; Prats, Smid, & Ferrín, 2024). Το παρόν συμπόσιο επιχειρεί να φωτίσει τις όψεις αυτές συγκεντρώνοντας τέσσερις εργασίες, που διερευνούν τους κοινωνιο-ψυχολογικούς παράγοντες που επηρεάζουν την ενασχόληση με την πολιτική, την εμπιστοσύνη σε θεσμούς, καθώς και τη δυνατότητα αντίδρασης στην παραπληροφόρηση. Παρουσιάζονται έρευνες μεγάλης κλίμακας, με πειραματικό σχεδιασμό, διαπολιτισμικές συγκρίσεις, που αφορούν τόσο σε ενήλικες όσο και σε εφήβους. Η πρώτη εργασία εστιάζεται στη διερεύνηση των κοινωνιο-ψυχολογικών παραγόντων που δύνανται να λειτουργήσουν προβλεπτικά για την εμπιστοσύνη σε θεσμούς, την προθυμία για πολιτική συμμετοχή, καθώς και την δημοκρατική ικανοποίηση των εφήβων. Η δεύτερη εργασία εξετάζει τους τρόπους με τους οποίους κίνητρα συνδεδεμένα με την προσωπική έκφραση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μαζί με το αίσθημα εσωτερικής πολιτικής αποτελεσματικότητας ενισχύουν την προθυμία για πολιτική συμμετοχή σε εφήβους. Η τρίτη εργασία εστιάζεται στο πώς πεποιθήσεις σχετικές με τη νομιμοποίηση του συστήματος ενώ ενισχύουν τη θεσμική εμπιστοσύνη, λειτουργούν προβλεπτικά για ακραίες πολιτικές συμπεριφορές που αποσκοπούν στην υπεράσπιση της καθεστηκυίας τάξης ακόμη και σε βάρος του συμπεριληπτικού δημοκρατικού διαλόγου. Η τέταρτη εργασία εξετάζει τον τρόπο που λανθασμένες και πολωμένες πεποιθήσεις διατηρούνται ακέραιες από τα άτομα, παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες διόρθωσης τους μέσω του μηχανισμού ελέγχου γεγονότων, οδηγώντας σε διαστρεβλωμένη κρίση ως προς την αξιοπιστία πληροφοριών και πηγών πληροφόρησης. Η συζήτηση επικεντρώνεται στις θεωρητικές και κοινωνικοπολιτικές συνέπειες των ερευνών αυτών.

Παράγοντες πολιτικής ενεργοποίησης στην εφηβεία: Εμπιστοσύνη σε θεσμούς, Ικανοποίηση από τη Δημοκρατία και Πολιτική Συμμετοχή

Μελίνα Νιράκη, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Ξένια Χρυσοχόου, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Η παρούσα μελέτη διερευνά την πολιτική ενεργοποίηση των εφήβων διερευνώντας τους κοινωνιο-ψυχολογικούς παράγοντες που σχετίζονται με την εμπιστοσύνη προς τους θεσμούς, την ικανοποίηση με τη δημοκρατία και την προθυμία για πολιτική συμμετοχή. Θεωρούμε ότι η πολιτική ενεργοποίηση

προκύπτει από ισχυρές ταυτίσεις, το γενικότερο αίσθημα δύναμης, το αίσθημα αποτελεσματικότητας και την πολιτικοποιημένη αυτοεικόνα. Με βάση τη βιβλιογραφία (Drury et al., 2015; Reicher & Drury, 2011), όταν τα άτομα νιώθουν ενδυναμωμένα είναι πιθανότερο να εμπλακούν σε πολιτικές δράσεις και συλλογικές διεκδικήσεις. Η έρευνα διεξάχθηκε στα πλαίσια του ευρωπαϊκού προγράμματος MSCA IPPAD, σε σχολικές μονάδες στην Ελλάδα με συμμετοχή (N= 387) ατόμων ηλικίας 12 έως 16 ετών. Υποθέσαμε ότι οι ισχυρές ταυτίσεις, το αίσθημα αποτελεσματικότητας, το αίσθημα δύναμης και η πολιτικοποιημένη αυτοεικόνα θα λειτουργούν προβλεπτικά ως προς την εμπιστοσύνη των ατόμων προς τους θεσμούς, την προθυμία τους για πολιτική συμμετοχή και την ικανοποίηση με τη δημοκρατία. Οι υποθέσεις μας εξετάστηκαν μέσω μιας σειράς αναλύσεων παλινδρόμησης. Το αίσθημα ενδυνάμωσης που προκύπτει από την αίσθηση ότι οι απόψεις των ατόμων γίνονται σεβαστές αναδεικνύεται ως ο κυριότερος προβλεπτικός παράγοντας ως προς την εμπιστοσύνη προς τους θεσμούς και την ικανοποίηση προς τη δημοκρατία. Η προθυμία για πολιτική συμμετοχή προβλέπεται από διαφορετικές διαστάσεις του αισθήματος αποτελεσματικότητας και την πολιτικοποιημένη αυτοεικόνα. Η εθνική ταύτιση λειτουργεί συμπληρωματικά στην εμπιστοσύνη σε θεσμούς, ενώ η Ευρωπαϊκή ταύτιση λειτουργεί συμπληρωματικά στην πολιτική συμμετοχή. Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν τη σημασία διερεύνησης της πολιτικής ενεργοποίησης σε μικρές ηλικίες και αναδεικνύουν τη σημασία τόσο της πολιτικής αποτελεσματικότητας όσο και της αίσθησης ότι οι απόψεις τους γίνονται σεβαστές.

Η δυναμική της προσωπικής έκφρασης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και της εσωτερικής πολιτικής αποτελεσματικότητας των εφήβων για τη δημοκρατία

Χριστιάνα Νίκα, *Jagiellonian University*

Małgorzata Kossowska, Jagiellonian University

Jolanta Perek-Białas, Jagiellonian University

Szymon Wichary, Jagiellonian University

Η παρούσα μελέτη διερευνά τον τρόπο με τον οποίο τα κίνητρα χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και η πολιτική αποτελεσματικότητα επηρεάζουν την πρόθεση των εφήβων για πολιτική συμμετοχή. Η έρευνα βασίζεται στο Μοντέλο Πολιτικής Συμμετοχής μέσω χρήσης Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης - Social Media Political Participation Model [SMPPM] (Knoll et al., 2018). Υποθέσαμε ότι τα κίνητρα χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης με κοινωνικοπολιτική στόχευση θα σχετίζονται θετικά με την προθυμία για πολιτική συμμετοχή. Στην έρευνα συμμετείχε αντιπροσωπευτικό δείγμα Πολωνών εφήβων (N= 906). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το κίνητρο για προσωπική έκφραση μαζί με την εσωτερική πολιτική αποτελεσματικότητα —δηλαδή την πεποίθηση των εφήβων ότι μπορούν να κατανοήσουν και να συμμετέχουν ενεργά στην πολιτική— προέβλεπαν στατιστικώς σημαντικά την προθυμία τους για πολιτική συμμετοχή. Αντιθέτως, τα κίνητρα πληροφόρησης και ψυχαγωγίας δεν είχαν στατιστικά σημαντική επίδραση. Συγκεκριμένα, το κίνητρο προσωπικής έκφρασης φαίνεται να αυξάνει τις πιθανότητες προθυμίας για πολιτική συμμετοχή κατά 29%, ενώ η εσωτερική πολιτική αποτελεσματικότητα κατά 77%. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν τη σημασία της προώθησης πολιτικών και μη συζητήσεων στους εφήβους, της ενθάρρυνσης τους στο να εκφράζονται ενεργά και ελεύθερα, και της ενίσχυσης της αίσθησης

πολιτικής αποτελεσματικότητας. Τα παραπάνω, κρίνονται ως βασικά στοιχεία για την ανάπτυξη ενεργών πολιτών. Συμπερασματικά, η συζήτηση των αποτελεσμάτων με σημείο αναφοράς το SMPPM τονίζει τον ιδιαίτερο ρόλο του κινήτρου προσωπικής έκφρασης και των πεποιθήσεων εσωτερικής πολιτικής αποτελεσματικότητας στην προθυμία των εφήβων για συμμετοχή στην πολιτική.

Η δικαιολόγηση του συστήματος ως παράγοντας ενίσχυσης ακραίων πολιτικών συμπεριφορών σε 7 χώρες

Αντώνης Δημάκης, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Ξένια Χρυσοχόου, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Η δικαιολόγηση του συστήματος προκαλεί στάσεις και συλλογικές δράσεις υποστηρικτικές του status quo (Osborne et al, 2018), ενώ έχει και ανακουφιστική επίδραση γιατί οι άνθρωποι πιστεύουν ότι λαμβάνουν ό,τι τους αξίζει. Αυτή η αίσθηση δικαιοσύνης, καταλήγει σε μη δράση για κοινωνική αλλαγή (Jost, 2020). Επιπλέον η δικαιολόγηση του συστήματος έχει συνδεθεί με την εμπιστοσύνη σε κράτος και θεσμούς (Jost et al., 2015; Jost & Hunyady, 2005). Τέτοιες αντιλήψεις ίσως προσφέρουν κίνητρα υπεράσπισης της κοινωνικής σταθερότητας έναντι πιθανών αντιληπτών απειλών. Δηλαδή, η δικαιολόγηση του συστήματος μπορεί να είναι παράγοντας ακραίων συμπεριφορών πόλωσης και εξοβελισμού του αντιπάλου με στόχο να προστατευτεί το κοινωνικό πλαίσιο. Η σχέση αυτή μεταξύ δικαιολόγησης του συστήματος και ακραίων πολιτικών συμπεριφορών ίσως οφείλεται στη σχέση μεταξύ πεποιθήσεων δικαιολόγησης του συστήματος και εμπιστοσύνης στους θεσμούς. Στην παρούσα μελέτη υποθέτουμε ότι η σχέση μεταξύ δικαιολόγησης του συστήματος και ακραίων πολιτικών συμπεριφορών πόλωσης διαμεσολαβείται από την εμπιστοσύνη στους θεσμούς σε επτά χώρες, Αυστρία, Γερμανία, Κόσσοβο, Σερβία, Τουρκία, Ηνωμένο Βασίλειο και Ελλάδα (N=3516). Ως ακραίες συμπεριφορές πολιτικής πόλωσης θεωρούμε ατομικές δράσεις μέρος μιας καθημερινής αλληλεπίδρασης, στη διαδικτυακή επικοινωνία που στοχεύουν στην υπονόμευση της αντίθετης γνώμης και στον αποκλεισμό όσων την εκφράζουν. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης διαμεσολάβησης δείχνουν και στις 7 χώρες ότι όσο περισσότερο δικαιολογούν οι άνθρωποι το σύστημα τόσο περισσότερο θα υιοθετούν ακραίες συμπεριφορές εξαιτίας της πίστης στους θεσμούς ακόμα και αν οι δράσεις αυτές είναι αντιδημοκρατικές και υπονομεύουν έναν συμπεριληπτικό διάλογο. Συζητάμε τα αποτελέσματά μας υπό το φως των θεωριών δικαιολόγησης του συστήματος και εμπιστοσύνης στους θεσμούς και κοινωνικοπολιτικών γεγονότων.

Πολιτικά υποκινούμενη συλλογιστική σε πολωμένα περιβάλλοντα πληροφόρησης: επικαιροποίηση των πολιτικών πεποιθήσεων και εμπιστοσύνη στις πηγές ειδήσεων

Γιάννης Λόης, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Mar Montoya-Lozano, *University of Granada*

Ζωή Καρασπύρου, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Juan Lupiáñez, *University of Granada*

Μια σημαντική απειλή για τη δημοκρατία αποτελούν οι λανθασμένες και πολωμένες πεποιθήσεις που συχνά διατηρούνται, παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες διόρθωσής τους μέσω ελέγχου γεγονότων (fact-checking) (Flynn et al., 2017). Αυτή η αντίσταση σε νέα πληροφορία συνδέεται με

πολιτικά κίνητρα που διαστρεβλώνουν τις κρίσεις σχετικά με το ποια πληροφορία θεωρείται ακριβής και ποια πηγή αξιόπιστη (Taber & Lodge, 2006; Swite et al., 2017). Σε δύο προεγγεγραμμένα πειράματα (N= 735), οι συμμετέχοντες αξιολόγησαν την ακρίβεια πολιτικών τίτλων ειδήσεων από μια αξιόπιστη και μια μη αξιόπιστη πηγή. Μετά την αρχική αξιολόγηση δόθηκε στους συμμετέχοντες μήνυμα ελέγχου γεγονότων και ακολούθησε δεύτερη αξιολόγηση. Χρησιμοποιήσαμε υπολογιστικό μοντέλο που ποσοτικοποίησε τόσο την αναθεώρηση πεποιθήσεων σε κάθε δοκιμή όσο και την αναθεώρηση εμπιστοσύνης στις πηγές μεταξύ δοκιμών. Εξετάστηκαν τέσσερα χαρακτηριστικά του επικοινωνιακού περιβάλλοντος: παρουσία πολιτικά φορτισμένων ειδήσεων, σύνδεση πηγής με πολιτικό κόμμα, πολιτική συμφωνία του μηνύματος ελέγχου γεγονότων και αξιολόγηση ακρίβειας έναντι κοινοποίησης της είδησης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ο βαθμός αναθεώρησης πεποιθήσεων συσχετίστηκε θετικά με την αναθεώρηση εμπιστοσύνης στις πηγές. Παρά τη θετική συσχέτιση, η αναθεώρηση πεποιθήσεων και η αναθεώρηση εμπιστοσύνης επηρεάστηκαν από διαφορετικούς παράγοντες. Η αναθεώρηση πεποιθήσεων μειώθηκε όταν το περιεχόμενο ήταν πολιτικό αλλά βελτιώθηκε με την κοινοποίηση ειδήσεων. Αντίθετα, η αναθεώρηση εμπιστοσύνης επηρεάστηκε αρνητικά από κομματικές ενδείξεις, πολιτικά ασύμβατο μήνυμα ελέγχου γεγονότων και την κοινοποίηση. Τα ευρήματα δείχνουν ότι συγκεκριμένα χαρακτηριστικά του πολιτικού επικοινωνιακού περιβάλλοντος ενισχύουν την ευαλωτότητα στην παραπληροφόρηση και την πόλωση μέσω διαφορετικών διαδρομών. Η κατανόηση αυτών μπορεί να οδηγήσει σε στοχευμένες παρεμβάσεις κατά της πολιτικής παραπληροφόρησης.

12.45–14.00

Αναρτημένες ανακοινώσεις 1: Κοινωνικές ανισότητες, κοινωνικές ταυτότητες και συλλογική δράση

1. Πέρα από την Ατομική Ευθύνη: Αιτιακές Αποδόσεις Μοναξιάς, Κοινωνική Απομόνωση και Κοινωνικό-Οικονομικό Επίπεδο σε Ενήλικο Ελληνικό Πληθυσμό

Αγγελική Αβραμοπούλου & Βασίλης Παυλόπουλος, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*
 Η μοναξιά και η κοινωνική απομόνωση έχουν απασχολήσει σημαντικό κομμάτι ερευνητικής μελέτης ως ζητήματα που αφορούν αποκλειστικά το άτομο και χρειάζεται να αντιμετωπιστούν παρεμβαίνοντας σε αυτό. Ειδικά στις δυτικές κοινωνίες που κυριαρχούν φιλελεύθερες ιδεολογίες και προτάσσεται το ατομικιστικό πρότυπο, αυτή η εστίαση στο άτομο ως υπεύθυνο για την ευημερία αλλά και την αποτυχία επίτευξη της καθιστά τη θέση όσων βιώνουν μοναξιά ακόμα πιο δύσκολη, καθώς νιώθουν πως έχουν την αποκλειστική ευθύνη για την κατάσταση που βρίσκονται, ενώ επωμίζονται το συνολικό «βάρος» αυτής της αποτυχίας. Για την διερεύνηση πιθανών κοινωνικών παραγόντων που αφορούν την μοναξιά και την απομόνωση αλλά ξεφεύγουν της ατομικής ευθύνης, πραγματοποιήθηκε ερευνητική μελέτη σε ενήλικο ελληνικό πληθυσμό. Τα αποτελέσματα έδειξαν επίδραση του κοινωνικό-οικονομικού επιπέδου και του φύλου των συμμετεχόντων στον βαθμό κοινωνικής απομόνωσης τους, με μεγαλύτερη κοινωνική απομόνωση στην ομάδα του χαμηλού κοινωνικό-οικονομικού επιπέδου και στα άτομα που αυτοπροσδιορίζονται ως άντρες. Όσον αφορά τη μελέτη της μοναξιάς, σχεδιάστηκε κλίμακα αιτιακών αποδόσεων σε προκαταρκτική μορφή με τις μεταβλητές της ηλικίας και του κοινωνικό-οικονομικού

επιπέδου να συσχετίζονται με τις αιτιακές αποδόσεις των συμμετεχόντων. Στο σύνολο της η μελέτη ανέδειξε την ανάγκη συμπερίληψης μεταβλητών κοινωνικής σημασίας στην μελέτη των φαινομένων, απαλλάσσοντας το άτομο από το βάρος της ευθύνης για τις στιγμές μοναξιάς που βιώνει και αφετέρου διεκδικώντας ευρύτερες κοινωνικές αλλαγές που θα μειώσουν την δυσανάλογη ευαλωτότητα ορισμένων ομάδων σε εμπειρίες απομόνωσης και μοναξιάς.

2. Κοινωνικοψυχολογικές Διαστάσεις της Τεχνητής Νοημοσύνης στη Δημόσια Υγεία: Ο Ρόλος της Κριτικής Σκέψης στην Κοινωνική Δικαιοσύνη και τη Μείωση των Ανισοτήτων

Έλενα Πανάγου & Αστέριος Καραγιάννης, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Η παρούσα μελέτη εξέτασε τις κοινωνικοψυχολογικές διαστάσεις της ραγδαίας ενσωμάτωσης εφαρμογών Τεχνητής Νοημοσύνης (TN) στον τομέα της δημόσιας υγείας, αναδεικνύοντας τρόπους με τους οποίους η συγκεκριμένη τεχνολογική συνθήκη επηρεάζει τις κοινωνικές στάσεις, τις αναπαραστάσεις και τις ψυχολογικές αντιδράσεις ατόμων και ομάδων, αναφορικά με την παρεχόμενη υγειονομική φροντίδα. Κεντρικό άξονα της μελέτης αποτέλεσε ο ρόλος της κριτικής σκέψης ως κοινωνικού, γνωστικού και συναισθηματικού μηχανισμού διαχείρισης, αξιολόγησης και ενίοτε αμφισβήτησης των κυρίαρχων τεχνολογικών πληροφοριών και των ενσωματωμένων σε αυτές ιδεολογικών προσλήψεων, συνιστώντας ουσιαστικά το μέσο αποδόμησης των παρωχημένων φυσικοποιημένων γνώσεων. Πρόκειται για κριτική και συστηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση, η οποία αναλύοντας πολυεπίπεδες επιστημονικές πηγές, ανέδειξε σύνθετες ψυχολογικές και κοινωνικές προκλήσεις ως απόρροια της χρήσης της TN στη δημόσια υγεία, προσφέροντας ένα σύγχρονο και ισχυρό θεωρητικό πλαίσιο κατανόησης και ερμηνείας τους. Συγκεκριμένα, αναδύθηκαν φαινόμενα όπως η αμφίσημη πρόσληψη της τεχνολογίας ως απειλής ή ευκαιρίας, μέσω της εμπιστοσύνης ή δυσπιστίας προς τα αλγοριθμικά συστήματα τα οποία συγκροτούν πλέον καίρια συνιστώσα προσφυγής των χρηστών για διαχείριση ζητημάτων υγείας, η διατάραξη της σχέσης ιατρού–ασθενή, η προβολή αναπαραστάσεων περί ασφαλούς ενσωμάτωσης της TN από τους φερόμενους ως δρώντες της παγκόσμιας εξουσίας, καθώς και οι υφιστάμενες κοινωνικές ανισότητες που ενδέχεται να ενισχυθούν ή αναπαραχθούν από την άνιση πρόσβαση σε τεχνολογικούς πόρους, λόγω διαφοροποιήσεων στον ψηφιακό γραμματισμό. Συνολικά, υποστηρίζεται η ανάγκη ενσωμάτωσης κοινωνικοψυχολογικά ευαίσθητων προσεγγίσεων εφαρμογής της TN, προκειμένου να διατηρηθεί η ανθρώπινη υποκειμενικότητα, να ενισχυθεί η ψυχική ανθεκτικότητα των κοινωνιών και να διασφαλιστεί η κοινωνική δικαιοσύνη, μέσω της καλλιέργειας θεσμικής εμπιστοσύνης στο πλαίσιο ενός διαρκώς εξελισσόμενου υγειονομικού μετασχηματισμού.

3. Λογοδοτώντας για τη μεταναστευτική πολιτική: Μία ανάλυση κοινοβουλευτικού λόγου της Νέας Δημοκρατίας σχετικά με την τροπολογία 56/7/2023

Νίκη Αψόκαρδου & Λία Φίγγου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Η παρούσα μελέτη διερευνά το πώς πολιτικοί της Νέας Δημοκρατίας λογοδοτούν για μια νομοθετική πρωτοβουλία του κόμματός τους ως προς τη μεταναστευτική πολιτική. Το προς ανάλυση υλικό αντλήθηκε

από τα πρακτικά κοινοβουλευτικής συνεδρίασης κατά την οποία συζητήθηκε η τροπολογία 56/7/2023 με βάση την οποία παρέχεται άδεια διαμονής για εργασία σε πολίτες τρίτων χωρών. Εφαρμόζοντας τις αρχές και τα εργαλεία της κριτικής κοινωνικής λογοψυχολογίας, η ανάλυση έδειξε ότι οι πολιτικοί προσανατολίζονται στη διαχείριση ενός μελήματος ηθικής λογοδοσίας, διαφορετικού από αυτό που έχει επανειλημμένα εντοπιστεί σε λογοψυχολογικές μελέτες. Συγκεκριμένα, σε αντίθεση με την υπάρχουσα βιβλιογραφία που επικεντρώνεται στη διαχείριση της μομφής της αντι-μεταναστευτικής ρητορικής που δυνάμικα ενέχει ρατσισμό ή προκατάληψη, οι πολιτικοί της Νέας Δημοκρατίας αντιμετωπίζουν ως μομφή την παραδοχή τμήματος της αντιπολίτευσης ότι η παρούσα τροπολογία είναι φιλομεταναστευτική. Προσανατολισμένοι κυρίως στη διαχείριση της μομφής αυτής, οι ομιλητές α) χρησιμοποιούν διαφορετικές κατασκευές της «νόμιμης» και της «παράνομης» μετανάστευσης άλλοτε ουσιοποιώντας και άλλοτε από-ουσιοποιώντας τις κατηγορίες β) κατασκευάζουν την πολιτική τους ως δίκαιη αλλά αυστηρή επικαλούμενοι ένα μετριοπαθή ανθρωπισμό, γ) αξιοποιούν το ερμηνευτικό απόθεμα της *realpolitik* υποστηρίζοντας ότι η νομιμοποίηση των μεταναστών/ών καλύπτει πραγματικές ανάγκες και δ) προβαίνουν σε συγκρίσεις με άλλες χώρες, παρουσιάζοντας την αυστηρότερη μεταναστευτική πολιτική της κυβέρνησής τους ως συγκριτικό πλεονέκτημα. Η συζήτηση υποστηρίζει ότι, συγκρινόμενα με τα ευρήματα προηγούμενων λογοαναλυτικών ερευνών που εστιάζουν στην προσπάθεια αποποίησης του ρατσισμού στον πολιτικό λόγο, τα ευρήματα της παρούσας μελέτης αναδεικνύουν την ολοένα και μεγαλύτερη κανονικοποίηση και νομιμοποίηση της αντι-μεταναστευτικής ρητορικής.

4. Δια του λόγου κατασκευές της κοινωνικής ένταξης των ασυνόδευτων ανηλίκων στο λόγο εργαζομένων σε Κ.Φ.Α.Α.: Οι διαστάσεις του χρόνου και του χώρου

Αγγελική Βρουλιδάκη, Αναστασία Ζησάκου & Λία Φίγγου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Η παρούσα έρευνα εξετάζει τις ρητορικές κατασκευές αναφορικά με την έννοια της κοινωνικής ένταξης των ασυνόδευτων ανηλίκων, στο πλαίσιο συζητήσεων με εργαζόμενους/ες σε Κέντρα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων (Κ.Φ.Α.Α.). Για τους σκοπούς της έρευνας διενεργήθηκαν 15 συνεντεύξεις με άτομα διαφορετικών ειδικοτήτων των Κ.Φ.Α.Α.. Οι συνεντεύξεις αναλύθηκαν αξιοποιώντας το θεωρητικό υπόβαθρο και τα εργαλεία της Κριτικής Κοινωνικής Λογοψυχολογίας. Η ανάλυση ανέδειξε δύο κύριες επιχειρηματολογικές γραμμές λόγου που αξιοποιήθηκαν για να υποστηρίξουν την αδυναμία ένταξης των ανηλίκων. Η πρώτη διαμορφώθηκε υπό το πρίσμα της προσωρινότητας και της βραχυπρόθεσμης παρουσίας των ανηλίκων στη χώρα. Η δεύτερη στηρίχθηκε στην χωρική απομόνωσης λόγω της τοποθεσίας της δομής (που αναδεικνύεται μέσα από το δίπολο επαρχία/πόλη). Η ανάλυση επίσης τόνισε ζητήματα σχετικά με την διαπραγμάτευση της μετατόπισης της ευθύνης για την ένταξη των ανηλίκων στα διάφορα (ρητορικά) πλαίσια συζήτησης. Η ευθύνη φάνηκε να τοποθετείται ανάλογα με το πλαίσιο εναλλάξ στα ίδια τα παιδιά, στους χωρικούς και χρονικούς παράγοντες και/ή στο κράτος. Η έρευνα συνεισφέρει στη διαπλοκή των εννοιών της ανηλικότητας, του χώρου και του χρόνου σε ό,τι αφορά την κοινωνική ένταξη και την ευθύνη, ενώ αναδεικνύεται η συνεισφορά της Κριτικής Κοινωνικής Ψυχολογίας στην μελέτη της ένταξης εντοπίζοντας τις κατασκευές στον καθημερινό λόγο των εργαζομένων και τις συνέπειές τους στη διαμόρφωση της μεταναστευτικής ανηλικότητας και της δυνατότητας δράσης (*agency*) των παιδιών. Η

ένταξη, λοιπόν, προσεγγίζεται όχι ως ουδέτερη διαδικασία, αλλά ως δυναμικά κατασκευασμένη στο λόγο, προτείνοντας την ανάγκη μετατόπισης του ενδιαφέροντος στις χωρικές και χρονικές διαστάσεις και στις μικρο-κοινωνικές και μακρο-κοινωνικές συνέπειες αυτών.

5. Κατασκευές Κοινωνικής και Θεσμικής Απανθρωποποίησης, Αντίστασης και Δικαιωμάτων στο Λόγο Πρώην Κρατουμένων Περί Εγκλεισμού

Έλενα Πανάγου & Ιωάννης Μίχος, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Η παρούσα μελέτη στοχεύει στη διερεύνηση κατασκευών κοινωνικής και θεσμικής απανθρωποποίησης, καθώς και μορφών αντίστασης και διεκδίκησης πολιτειακών δικαιωμάτων και ελευθεριών, όπως συγκροτούνται ρητορικά-ιδεολογικά στο λόγο πρώην κρατουμένων. Η έρευνα εδράζεται στη φουκωική θεώρηση περί πειθαρχίας και τεχνολογιών επιτήρησης και ενημερώνεται περαιτέρω από τη λογοψυχολογική μελέτη της πολιτειότητας ως καθημερινής πρακτικής διεκδίκησης και αντίστασης. Αξιοποιήθηκαν εργαλεία της Κριτικής Κοινωνικής Λογοψυχολογίας προσανατολισμένα στη μικρο- και μακρο-κοινωνική ανάλυση οκτώ ημι-δομημένων συνεντεύξεων πρώην κρατουμένων, τεσσάρων ανδρών και γυναικών αντίστοιχα, μεταξύ Δεκεμβρίου 2024 και Μαρτίου 2025. Η ανάλυση ανέδειξε δύο κεντρικές γραμμές επιχειρηματολογίας. Αφενός, την άρνηση ύπαρξης δικαιωμάτων και ελευθεριών στη φυλακή, κατασκευάζοντας τις λεγόμενες «μικρο-ελευθερίες» ως ψευδαισθήσεις που λειτουργούν στη πράξη ως τεχνικές ελέγχου και πειθάρχησης. Αφετέρου, την αντίσταση στην κοινωνική απανθρωποποίηση των κρατουμένων, μέσα από τη κινητοποίηση του επιχειρήματος περί κοινής ανθρωπινής φύσης. Ενδεχόμενα εναλλακτικών μορφών πολιτειότητας και κοινωνικής αλλαγής συζητούνται μέσα από μία κριτική θεώρηση των κυρίαρχων συστημάτων εξουσίας και καταστολής.

6. Live your myth in Greece: από την βαριά βιομηχανία στο gentrification. Μια κοινωνιοψυχολογική απόπειρα κατανόησης του υπερτουριστικού φαινομένου

Δημήτρης Παρτάλης, Ξένια Χρυσόχου, & Γιάννης Ντότσικας, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Η παρούσα παρουσίαση εξετάζει το φαινόμενο της τουριστικοποίησης στην Αθήνα μέσα από μια κοινωνιοψυχολογική προσέγγιση, εστιάζοντας στις κοινωνικές αναπαραστάσεις των κατοίκων σχετικά με τον υπερτουρισμό. Βασισμένη στη θεωρία των Κοινωνικών Αναπαραστάσεων του Serge Moscovici (Moscovici, 1984) και την έννοια της Ταυτότητας του Χώρου (Proshansky et al., 1983), η έρευνα χαρτογραφεί τις βιωμένες εμπειρίες 14 κατοίκων από κεντρικές περιοχές όπως το Κουκάκι, το Παγκράτι και τα Εξάρχεια. Μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων που διεξήχθησαν τον Απρίλιο-Μάιο 2025 και αναστοχαστικής θεματικής ανάλυσης 80 σελίδων απομαγνητοφωνήσεων, αποκαλύπτονται σύνθετα διλήμματα που συνδέουν την οικονομική ανάπτυξη με κοινωνικές αναταραχές. Η ανάλυση αποδίδει τέσσερις θεματικές κατηγορίες: Πρώτον, η διχογνωμία μεταξύ του τουρισμού ως οικονομικής «βαριάς βιομηχανίας» και ως «οικονομικής φούσκας», όπου τα οφέλη όπως η απασχόληση αντισταθμίζονται από επισφάλεια, αύξηση ενοικίων και «γκαρσονοποίηση» της οικονομίας. Δεύτερον, η αμφισημία της μετατροπής της Αθήνας σε «νέο Βερολίνο», με την αναβάθμιση γειτονιών να συνοδεύεται από

απώλεια κοινοτικής ταυτότητας, πολιτισμικής ομογενοποίησης και διαταραχής της καθημερινότητας. Τρίτον, η αίσθηση εγκατάλειψης από το κράτος, όπου η απουσία ρυθμιστικών παρεμβάσεων εντείνει τα προβλήματα. Τέταρτον, η κριτική στην έννοια της ανάπτυξης, αμφισβητώντας για ποιον προορίζονται τα οφέλη και προτείνοντας πιο δίκαιη κατανομή. Η συζήτηση συνδέει αυτά τα ευρήματα με ηγεμονικές αναπαραστάσεις που νομιμοποιούν τον τουρισμό ως αναγκαιότητα και πολεμικές που εκφράζουν αντιστάσεις σε ανισότητες. Περιορισμοί περιλαμβάνουν το μικρό δείγμα και την εστίαση στο κέντρο, ενώ προτείνεται επέκταση σε περιφερειακές περιοχές. Η παρουσίαση συμβάλλει στη συζήτηση για βιώσιμη αστική ανάπτυξη, ενθαρρύνοντας διάλογο μεταξύ ερευνητών, πολιτικών και κοινοτήτων, χωρίς οριστικά συμπεράσματα αλλά με προτάσεις για περαιτέρω έρευνα. Λέξεις-κλειδιά: Υπερτουρισμός, τουριστικοποίηση, κοινωνικές αναπαραστάσεις, ταυτότητα χώρου, gentrification, Αθήνα.

7. (Don't Stop) Talking about Palestine: Η ελληνική εθνική ταυτότητα ως απόθεμα και επίτευξη

Αλέξανδρος Μποζατζίδης,¹ Νίκος Μποζατζής,² & Ξένια Χρυσόχοου¹

¹Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

²Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Τις τελευταίες δεκαετίες, λογοαναλυτικές έρευνες στην κοινωνική ψυχολογία έχουν καταδείξει πως οι αναπαραστάσεις και τα διλήμματα της ελληνικής εθνικής ταυτότητας αποτελούν ταυτόχρονα απόθεμα και επίτευξη κατά τις διαδικασίες νοηματοδότησης και διαπραγμάτευσης γεγονότων εντός (Bozatzis, 2009· 2018) και εκτός των εθνικών συνόρων (Bozatzis, 2004). Η παρούσα έρευνα εξετάζει την ρητορική κινητοποίηση της ελληνικής εθνικής και πολιτισμικής ταυτότητας σε συνομιλιακό πλαίσιο αναφορικά με τον Πόλεμο στη Γάζα (2023-). Τα δεδομένα αντλήθηκαν από τρεις ομάδες εστίασης, στις οποίες συμμετείχαν συνολικά 12 άτομα, τα οποία κλήθηκαν να συζητήσουν σχετικά με τις εμπόλεμες εξελίξεις, τη θέση του ελληνικού κράτους και άλλα συναφή ζητήματα. Η ανάλυση βασίστηκε στις αρχές και τα εργαλεία της κριτικής λογοκοινωνιοψυχολογίας (Wetherell, 1998) και άντλησε από πρότερες κοινωνικο-επιστημονικές μελέτες της ελληνικής ταυτότητας (Herzfeld, 1998), αναδεικνύοντας τις ρητορικές και αναπαραστασιακές τροπικότητες, τα ιδεολογικά διλήμματα και τις θέσεις υποκειμένου που χαρακτήριζαν την κινητοποίηση της ελληνικής ταυτότητας στον λόγο. Η ανάλυση κατέδειξε πως η ελληνική ταυτότητα αποτέλεσε ένα εξαιρετικά εύχρηστο ρητορικό απόθεμα καθώς και ένα επίδικο διαδραστικό θέμα κατά την νοηματοδότηση του πολέμου και τη σχέση της Ελλάδας/των ελλήνων με αυτόν. Περαιτέρω, σχολιάζονται οι πολιτικές προεκτάσεις των επιχειρηματολογικών γραμμών καθώς και οι ιδεολογικές συνέπειες που επιφέρει η κινητοποίηση της ελληνικής ταυτότητας σε σχέση με την κοινότοπη αναπαραγωγή του Κόσμου των Εθνών (Billig, 1995) και της κατάτμησης αυτού σε Δύση και Άλλους (Hall, 1992).

8. Ρητορικές-ιδεολογικές κατασκευές του διπόλου Ανατολικής-Δυτικής Θεσσαλονίκης στον λόγο ομάδων εστίασης.

Μαρία Παπαδημητρίου & Λία Φίγγου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Η παρούσα μελέτη διερευνά τους ρητορικούς πόρους και τις στρατηγικές που ενεργοποιούνται στον λόγο κατοίκων της Θεσσαλονίκης, οι οποίοι συμμετείχαν σε ομάδες εστίασης, με σκοπό την

αναπαράσταση του διαχωρισμού της πόλης σε Ανατολική και Δυτική. Εστιάζει στον τρόπο με τον οποίο κατασκευάζονται ομοιότητες, διαφορές και ιεραρχίες μεταξύ των δύο περιοχών, καθώς και στις κοινωνικοπολιτικές επιπτώσεις που προκύπτουν από αυτές τις αναπαραστάσεις. Για τους σκοπούς της έρευνας πραγματοποιήθηκαν έξι ομάδες εστίασης, με τη συμμετοχή 25 ατόμων διαφορετικών ηλικιών, προερχόμενων από τους δύο χωρικούς πόλους της πόλης. Για την ανάλυση αξιοποιήθηκαν οι αρχές και τα αναλυτικά εργαλεία της Κριτικής Κοινωνικής Λογοψυχολογίας και Ρητορικής. Η ανάλυση εντόπισε διαφορετικές γραμμές επιχειρηματολογίας οι οποίες αναπτύσσονται γύρω από τέσσερις θεματικούς άξονες και αφορούν: α) το χώρο ως περιβάλλον, αστική διαμόρφωση και υποδομές, β) τις πολιτισμικές πρακτικές, γ) την ταξική συγκρότηση και δ) την πολιτικοποίηση. Η μελέτη αναδεικνύει πώς ο αστικός διαχωρισμός συγκροτείται και νομιμοποιείται μέσα από κοινότοπες λογοπρακτικές, συμβάλλοντας στη διατήρηση κοινωνικών ανισοτήτων και ιεραρχιών. Η συμβολή της έγκειται στην κριτική αποδόμηση αυτών των λογοπρακτικών και στην ανάδειξη της πόλης ως πεδίου λόγου και εξουσίας, όπου εγγράφονται και αναπαράγονται ευρύτερες ιδεολογικές και πολιτικές μορφές κοινωνικής ρύθμισης.

9. Ρητορικές κατασκευές του αστικού μετασχηματισμού της περιοχής του Βαρδάρη, στη Θεσσαλονίκη: Μια κριτική κοινωνιοψυχολογική προσέγγιση των χωρικών ταυτοτήτων και διεργασιών

Νικόλαος Φελώνης & Λία Φίγγου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Στόχο της παρούσας μελέτης αποτελεί η διερεύνηση των ρητορικών κατασκευών των αλλαγών που συντελέστηκαν και συντελούνται στον αστικό χώρο του Βαρδάρη στη Θεσσαλονίκη, όπως συγκροτούνται στο λόγο ατόμων που ζουν ή/και δραστηριοποιούνται στην περιοχή. Για τους σκοπούς της έρευνας διενεργήθηκαν 9 in situ ημιδομημένες συνεντεύξεις, στην πλειάδα τους περιηγητικές, στην εν λόγω περιοχή με 11 συμμετέχοντες/ουσες. Η ανάλυση χρησιμοποίησε έννοιες και εργαλεία της κριτικής κοινωνικής λογοψυχολογίας και ανέδειξε ρητορικές κατασκευές των συντελούμενων αλλαγών στην περιοχή που εντάχθηκαν σε τρεις θεματικές κατηγορίες και αφορούν τη χρήση του χώρου, την ανθρωπογεωγραφική σύνθεση και την προσλαμβανόμενη αίσθηση ασφάλειας. Ειδικότερα, οι αλλαγές στη χρήση του χώρου συνιστούν μια σύνθετη και συχνά αντιφατική εικόνα στο λόγο των συμμετεχόντων/ουσών με τη μεταβολή να παρουσιάζεται άλλοτε ως οργανωμένη οικονομική αναδιάρθρωση και άλλοτε ως πολιτισμική μετάβαση. Οι αναπαραστάσεις των αλλαγών της ανθρωπογεωγραφικής σύνθεσης αποτυπώνουν αφενός τις ιστορικές εκτοπίσεις πληθυσμιακών ομάδων και αφετέρου ανησυχίες για μελλοντικές εκτοπίσεις ως αποτέλεσμα του «αστικού εξευγενισμού» και της τουριστικοποίησης. Η τοπική αίσθηση ασφάλειας παρουσιάζεται ρευστή και μεταλλασσόμενη στο χρόνο, εξαρτώμενη από το ποιος κατασκευάζεται ως «νόμιμος» κάτοχος του δημόσιου χώρου. Η χρονικότητα αναδεικνύεται ως κεντρική διάσταση στις αφηγήσεις, ενώ η αξιολόγηση των μετασχηματισμών και των κοινωνικών τους επιπτώσεων μεταβάλλεται, σε συνάρτηση με την κατασκευή της θέσης των κοινωνικών ομάδων στον (μικρο)χώρο και την αναδιαμόρφωση της (χωρικής/υλικής και συμβολικής) ταυτότητάς του. Η συζήτηση των ευρημάτων υπογραμμίζει τη συνεισφορά της έρευνας στην αποτύπωση της συνθετότητας του φαινομένου του χωρικού μετασχηματισμού αλλά και στις επιπτώσεις της κατασκευής του ως διαρκούς, δυναμικής και εξελισσόμενης εμπειρίας στον χρόνο.

10. Ιδεολογία, θρησκευτικότητα και αντιλήψεις για τον εμβολιασμό κατά την πανδημία COVID-19 στην Ελλάδα

Γιώργος Τσουβέλας,¹ Ευθαλία Μάσσου,² & Γεράσιμος Προδρομίτης³

¹Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

²Πανεπιστήμιο του Cambridge

³Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Η παρούσα μελέτη εξέτασε τον ρόλο της ιδεολογίας και της θρησκευτικότητας στη διαμόρφωση αντιλήψεων για τον εμβολιασμό σε δείγμα φοιτητών λίγο πριν την εφαρμογή του καθολικού προγράμματος εμβολιασμού την περίοδο της πανδημίας στην Ελλάδα. Εξετάστηκε πώς ιδεολογικοί και θρησκευτικοί παράγοντες επηρέασαν την αντιλαμβανόμενη αποτελεσματικότητα του εμβολίου, τις ανησυχίες για παρενέργειες, την εμπιστοσύνη στους θεσμούς υγείας και την πρόθεση απέναντι στον εμβολιασμό. Στην έρευνα συμμετείχαν 166 φοιτητές/φοιτήτριες (ηλικίας = 23,3 έτη, 83,1% γυναίκες), οι οποίοι συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια ιδεολογικών στάσεων, θρησκευτικότητας, και αντιλήψεων για τον εμβολιασμό. Τα ευρήματα έδειξαν ότι υψηλότερα επίπεδα προσανατολισμού στην κοινωνική ιεραρχία συνδέονταν με χαμηλότερη αντιλαμβανόμενη προστασία από τα εμβόλια και μειωμένη εμπιστοσύνη στους θεσμούς υγείας, ενώ η πίστη σε έναν δίκαιο κόσμο σχετιζόταν με αυξημένη εμπιστοσύνη στους θεσμούς υγείας. Ο δεξιός αυταρχισμός και η αυτοαναφερόμενη αύξηση της θρησκευτικότητας κατά την πανδημία προέβλεπαν μεγαλύτερη ανησυχία για παρενέργειες των εμβολίων, ενώ ο δεξιός αυταρχισμός συνδέθηκε με χαμηλή πρόθεση απέναντι στον εμβολιασμό. Η αύξηση της θρησκευτικότητας την περίοδο του COVID-19 εμφάνισε μερική διαμεσολάβηση στη σχέση αυταρχισμού και αντίληψης παρενεργειών των εμβολίων. Τα ευρήματα ερμηνεύονται μέσα από το πλαίσιο της υπαρξιακής κοινωνικής ψυχολογίας: η αυξημένη επίγνωση της θνητότητας στην πανδημία πιθανόν ενίσχυσε την προσκόλληση σε ιδεολογικά και θρησκευτικά συστήματα νοήματος, τα οποία με τη σειρά τους επηρέασαν στάσεις απέναντι στον εμβολιασμό. Από πλευράς δημόσιας υγείας, τα αποτελέσματα υπογραμμίζουν την ανάγκη για πολιτισμικά ευαίσθητες στρατηγικές επικοινωνίας που αξιοποιούν έμπιστους κοινωνικούς και θρησκευτικούς φορείς και αποφεύγουν τον στιγματισμό των διστακτικών ομάδων.

11. Επαγγελματική ταυτότητα, αξίες και νόημα των επαγγελματιών της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (τέως ΟΑΕΔ): ευρήματα ποιοτικής έρευνας 2024.

Κωνσταντίνα Λάππα, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Η Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (εφεξής: Δ.ΥΠ.Α., τέως ΟΑΕΔ) αποτελεί έναν θεσμικό οργανισμό με πολυεπίπεδη δράση και μακράιων ιστορική παρουσία στο ελληνικό κράτος. Το ανθρωπινό δυναμικό της συγκροτεί, αναδιαμορφώνει, επανα-διαπραγματεύεται την επαγγελματική του ταυτότητα μέσα από τις καθημερινές εργασιακές πρακτικές, τις αξίες και το νόημα που ενέχει ή επενδύει σε αυτές. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η παρουσίαση όψεων της επαγγελματικής ταυτότητας δείγματος οκτώ (8) εργαζομένων της Δ.ΥΠ.Α. με μόνιμη σχέση εργασίας μέσα από διαδικασίες ταύτισης, διαφοροποίησης και δεσμών αλληλεγγύης. Η ποιοτική έρευνα με εργαλείο την ημι-δομημένη συνέντευξη ίσως

μετατοπίζει το επιστημονικό βλέμμα από τους θεσμούς και τις πολιτικές εντός των οργανισμών ή φορέων στην αξία του προσώπου κάθε εργαζόμενου/ης, ενθαρρύνοντας τη συνθετική και – μάλλον – την πολύπλευρη προσέγγιση της εργασιακής πραγματικότητας. Ταυτόχρονα, προσφέρει χώρο στην ανάδυση στοιχείων που επιδρούν στην διαμόρφωση ή/και ανα-νοηματοδότηση της ατομικής και συλλογικής ταυτότητας, όπως επί παραδείγματι η οργανωσιακή κουλτούρα, οι προσδοκίες από την επαγγελματική δραστηριότητα, παράγοντες που λειτουργούν ως εμπόδια στην εξέλιξη των υπαλλήλων, κ.ά. Η ανάλυση που επιχειρείται είναι διεπιστημονική. Ποιες είναι οι αξίες του ανθρώπινου δυναμικού της Δ.ΥΠ.Α.; Τι συνθέτει την επαγγελματική ταυτότητα των εργαζομένων της; Ποιο το νόημα και από πού αντλείται (εάν αντλείται) για τους/τις υπαλλήλους του οργανισμού κατά την άσκηση των καθηκόντων τους; Τι σημαίνει και με τι συνδέεται (εάν συνδέεται) για τους επαγγελματίες της Δ.ΥΠ.Α. ο όρος “επαγγελματική ανάπτυξη”; Η πρωτογενής ερευνητική διαδικασία που υλοποιήθηκε εντός του Μαΐου-Ιουνίου 2024 χρήζει περαιτέρω επιστημονικής ανάλυσης με τη χρήση μεικτών μεθόδων, ποιοτικών και ποσοτικών. Η σημαντικότητά της φαίνεται ότι αποτελεί ένα πρώτο βήμα για την τοποθέτηση έμφασης πρώτον, στους ανθρώπους ως πρόσωπα και δεύτερον, στις ενσωματωμένες ή δημιουργούμενες αξίες από τα διαφορετικά εργασιακά περιβάλλοντα. Σημειώνεται, επίσης, ότι μέσω των αξιών, το εργατικό δυναμικό δομεί, προσθέτει ή αφαιρεί νόημα από την επαγγελματική του ταυτότητα και πρακτική και μέσα από τη χρήση συμβόλων.

12. Η «γενιά του Γρηγορόπουλου» από τα 16 στα 33: στάσεις και αντιλήψεις για την κοινωνία και πρόθεση πολιτικής συμμετοχής

Μαρία Αγγελική Ράπη & Ξένια Χρυσόχοου, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Στην παρούσα έρευνα στοχεύουμε στη διερεύνηση της πολιτικής (μη-) συμμετοχής ανθρώπων της λεγόμενης «γενιάς του Γρηγορόπουλου» 17 χρόνια μετά από το γεγονός που την κινητοποίησε πολιτικά. Βασικό κίνητρο της ερευνητικής προσπάθειας είναι να δούμε αν και πως μια γενιά που κινητοποιήθηκε στην εφηβεία ως αντίδραση σε ένα οδυνηρό γεγονός αδικίας, διατηρεί μια ενεργοποίηση μετά από 17 χρόνια σε περιόδους κρίσεων. Ένα ερωτηματολόγιο που συμπληρώθηκε από άτομα που γεννήθηκαν από το 1989 έως το 1996 διερεύνησε την πολιτική συμμετοχή και τους παράγοντες που την επηρεάζουν. Τέτοιοι παράγοντες κρίθηκαν η σχετική αποστέρση, η κοινωνική κινητικότητα, η διάρρηξη του κοινωνικού ιστού (ανομία) και η δικαιολόγηση του συστήματος. Παραγοντική ανάλυση ανέδειξε τέσσερις τρόπους συμμετοχής: τυπικοί τρόποι συμμετοχής, μέσω social media, ακτιβιστικοί και μη συμμετοχή που εξηγήθηκαν από διαφορετικούς παράγοντες μέσω αναλύσεων γραμμικής παλινδρόμησης. Στη συνέχεια μέσω ανάλυσης συστάδων φάνηκαν δύο ομάδες, η μια ιδεολογική ομάδα των «θυμωμένων» και η άλλη των «λιγότερο θυμωμένων», όπου στην πρώτη αισθάνονται περισσότερο θυμό, αντιλαμβάνονται τα κλειστά όρια της κοινωνικής κινητικότητας, αισθάνονται τη σχετική αποστέρση έντονα, αντιλαμβάνονται την κοινωνία ως άδικη και εφθυσιασμένη, συνειδητοποιούν την οικονομική ανισότητα και θεωρούν ως περισσότερο επιτυχημένες στρατηγικές επιτυχίας το «μέσο». Οι δύο ομάδες διέφεραν στους τρόπους συμμετοχής. Στην συζήτηση αναλύονται

οι διαφορές των δύο ομάδων, η σημασία της κοινωνικής κινητικότητας, το πώς η ταύτιση με τη γενιά, αλλά και η ατομικότητα της σχετικής αποστέρησης επηρεάζουν την πολιτική συμμετοχή. Τα αποτελέσματα συζητούνται με βάση τόσο με τις κοινωνιο-ψυχολογικές θεωρίες πολιτικής συμμετοχής όσο και με τις κοινωνικοπολιτικές τους προεκτάσεις.

13. Συλλογικές Δράσεις και Covid-19: Ο Απελευθερωτικός Χαρακτήρας της Συλλογικοποίησης και της Αλληλεγγύης

Ευαγγελία Μήτσιαλου & Αφροδίτη Μπάκα, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Η παρούσα έρευνα εξετάζει την εμπειρία της πανδημίας COVID-19 στην Ελλάδα μέσα από το πρίσμα της ψυχικής υγείας και της συλλογικής δράσης, εστιάζοντας στις μορφές κοινωνικής αλληλεγγύης που αναδύθηκαν ως απάντηση στις συνθήκες περιορισμού. Στόχος ήταν να διερευνηθεί η εμπειρία της εμπλοκής σε συλλογικές δράσεις, αλλά ταυτόχρονα επιδιωκόταν και μια διερεύνηση της επίδρασης της συμμετοχής σε αλληλέγγυου και αυτό-οργανωμένου χαρακτήρα δράσεις στην ψυχική (και όχι μόνο) υγεία των συμμετεχόντων, σε μια περίοδο που χαρακτηρίστηκε από πολλούς ως «>επιδημία ψυχικής κρίσης>». Η μελέτη βασίστηκε σε ποιοτική μεθοδολογία. Πραγματοποιήθηκαν ημι-δομημένες συνεντεύξεις με 12 ενήλικες που συμμετείχαν σε δίκτυα αλληλοβοήθειας κατά τη διάρκεια των lockdowns (Μάρτιος 2020-Μάιος 2021). Η θεματική ανάλυση βασίστηκε κυρίως στην ψυχολογία της απελευθέρωσης (βλ. Freire, 1968; Martin-Baro, 1994) ανέδειξε πέντε βασικούς άξονες: (α) η πανδημία λειτούργησε ως εφαλτήριο συλλογικής κινητοποίησης· (β) η συλλογική δράση βιώθηκε ως «θεραπευτική» διαδικασία, μειώνοντας άγχος και αίσθηση απομόνωσης· (γ) οι ομάδες αλληλεγγύης αποτέλεσαν παιδαγωγικά πεδία ανάπτυξης δεξιοτήτων, εμπιστοσύνης και ενσυναίσθησης· (δ) η συμμετοχή είχε έντονη πολιτική διάσταση, ενισχύοντας την αίσθηση του «ανήκειν» και της δημοκρατικής πρακτικής· (ε) η αλληλεγγύη αναδύθηκε ως μορφή αντίδρασης και αντίστασης απέναντι στην ατομικιστική διαχείριση της κρίσης, προάγοντας αίσθηση ελευθερίας και νοήματος. Τα αποτελέσματα υπογραμμίζουν ότι οι συλλογικές πρωτοβουλίες, πέρα από την κάλυψη υλικών αναγκών, λειτούργησαν ως σημαντικοί ψυχοκοινωνικοί πόροι ενίσχυσης της ανθεκτικότητας. Τα ευρήματα αναδεικνύουν την ανάγκη ενσωμάτωσης της κοινοτικής και κοινωνικής διάστασης στις παρεμβάσεις ψυχικής υγείας, επισημαίνοντας ότι η ψυχολογική ευημερία δεν εξαντλείται σε ατομικές στρατηγικές αλλά καλλιεργείται σε πλαίσια συμμετοχής, αλληλεγγύης και συλλογικής νοηματοδότησης.

14. Κοινωνικός αποκλεισμός και «σχολική διαρροή»: Μια κοινωνιοψυχολογική παρέμβαση σε σχολείο της περιοχής Δενδροποτάμου Θεσσαλονίκης

Νατάσα Ανδρεάδου, Έλενα Πανάγου, Ευτυχία Παπαδημητρίου, Μαρία Παπαδημητρίου, Νικόλας Φελώνης, & Θοδωρής Χρυσοχοϊδης, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης του ΠΜΣ Κοινωνική ψυχολογία: μέθοδοι έρευνας και εφαρμογές στην κοινότητα, κληθήκαμε από το 3ο Γυμνάσιο Μενεμένης Θεσσαλονίκης, με στόχο τη διερεύνηση και περιορισμό του φαινομένου της «σχολικής διαρροής» στη Ρομά κοινότητα του Δενδροποτάμου. Το

σχολικό πλαίσιο προσεγγίστηκε αξιοποιώντας τις αρχές της έρευνας-δράσης. Πρώτη φάση της μελέτης αποτέλεσαν η γνωριμία με τη σχολική κοινότητα και η διερεύνηση των αναγκών της μέσω ομαδικών συζητήσεων. Συγχρόνως, πεδίο μελέτης αποτέλεσαν οι κοινωνικές αναπαραστάσεις που εντοπίστηκαν σε συζητήσεις για ζητήματα όπως οι έμφυλες σχέσεις και ταυτότητες, ο κοινωνικός αποκλεισμός και ο σχολικός εκφοβισμός. Κατά τη δεύτερη φάση πραγματοποιήθηκε ο σχεδιασμός δράσεων σε συνεργασία με το εκπαιδευτικό προσωπικό και τους/τις μαθητές/τριες. Οι παρεμβάσεις που υλοποιήθηκαν στην τρίτη φάση βασίστηκαν στις αρχές της ομαδο-συνεργατικής μάθησης, αξιοποιώντας τις διαθέσιμες αφηγήσεις της κοινότητας, τα παιχνίδια ρόλων και μέσα δημιουργικής απασχόλησης (π.χ. πλαστελίνη). Τέλος, κατά την ολοκλήρωση της τρίτης φάσης, προχωρήσαμε στον αναστοχασμό των δράσεων. Μέσα από την 8μηνη παρατήρηση/παρουσία μας αναδύθηκαν προβληματισμοί αναφορικά με τις θεσμικές πρακτικές συμμετοχής των αποκλεισμένων ομάδων. Παράλληλα, η έννοια της “σχολικής διαρροής” προσεγγίστηκε κριτικά, αναφορικά με την αναπαραγωγή και νομιμοποίηση της κοινωνικής ανισότητας.

15. Το Όραμα για Καλύτερη Ζωή σ’ Έναν Κόσμο σε Κρίση: Βιωμένες Εμπειρίες Ακτιβιστριών και Ερευνητριών στην Ψυχική Υγεία σε Ελλάδα και Δανία

Νεφέλη Μιχαλάτου,¹ Μαρίλια Φωτοπούλου,² Χρήστος-Κωνσταντίνος Στεφανάκης,¹ Σταυρούλα Χριστοδουλοπούλου,¹ & Σοφία Κατσούπη¹

¹ Παρατηρητήριο για τα δικαιώματα στον χώρο της ψυχικής υγείας, Θεσσαλονίκη

² Center for Culture and the Mind, Πανεπιστήμιο της Κοπεγχάγης

Το παρόν έργο αποτελεί μια συνεργασία ανάμεσα στο Παρατηρητήριο για τα δικαιώματα στον χώρο της ψυχικής υγείας (Ελλάδα) και στο ερευνητικό κέντρο Center for Culture and the Mind (Δανία), που έχουν ως κοινή αφητηρία τη δραστηριοποίηση σε θέματα ψυχικής υγείας και την κριτική στάση απέναντι στο κυρίαρχο βιοϊατρικό μοντέλο προσέγγισης του ψυχικού πόνου. Σκοπός του είναι η παραγωγή βιωματικού λόγου γύρω από την (ψυχική) κρίση ή δυσκολία, την ελπίδα για καλύτερη ζωή, καθώς και την (ακτιβιστική ή ερευνητική) συλλογική δράση, με αφορμή σχετικές φωτογραφίες που τράβηξαν οι συμμετέχοντες/ουσες. Χρησιμοποιήθηκε η μεθοδολογία Photovoice και διενεργήθηκαν έξι συνεδρίες στη Θεσσαλονίκη (Ιούλιος 2025) και δύο στην Κοπεγχάγη (Ιούνιος 2025). Προηγήθηκαν από κοινού διαδικτυακές συναντήσεις για τη ζύμωση μεταξύ των δύο ομάδων, την αυτομόρφωση πάνω στο εργαλείο Photovoice και τον σχεδιασμό της έρευνας. Τα ως τώρα αποτελέσματα ανέδειξαν την κρίση ως έναυσμα ενδοσκοπήσης και ανθεκτικότητας καθώς και τη σχέση της με σύγχρονα κοινωνικοπολιτικά προβλήματα· την αμφισβήτηση των συμβάσεων και τη σύνδεση με τη φύση ως ελπιδοφόρες διαδικασίες· τη συλλογικοποίηση ως μέσο χτισίματος κοινότητας και χάραξης νέων δρόμων εντός τόσο του ακαδημαϊκού όσο και του ακτιβιστικού πλαισίου. Θα ακολουθήσουν αναστοχαστικές συναντήσεις επεξεργασίας των δεδομένων και τελικό προϊόν αυτής της συνεργασίας θα είναι η διοργάνωση μίας εκδήλωσης – έκθεσης φωτογραφίας Photovoice με στόχο τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ ερευνητών, επαγγελματιών, ακτιβιστών και χρηστών, τη σύνδεση προσωπικών βιωμάτων ψυχικού πόνου με ευρύτερα δομικά και κοινωνικά ζητήματα, καθώς και τη διεκδίκηση πιο δίκαιων πρακτικών φροντίδας.

15.30-17.00

Θεματική συνεδρία 4: Διαπροσωπικές σχέσεις και σεξουαλικότηταΣυντονίζει: Γεώργιος Αμπακούμκιν, *Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας***I can't get no satisfaction: συναισθηματικές πρακτικές και γυναικεία σεξουαλικότητα**Αλεξάνδρα Γεωργίου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*Αφροδίτη Μπάκα, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Η παρούσα εργασία εξετάζει τη γυναικεία σεξουαλική ικανοποίηση υπό το πρίσμα της κριτικής κοινωνικής ψυχολογίας και της έννοιας των «συναισθηματικών πρακτικών» (Wetherell, 2012), προσεγγίζοντάς την όχι ως ατομική ή βιολογική κατάσταση αλλά ως κοινωνικά και πολιτισμικά ρυθμιζόμενο συναίσθημα. Η σεξουαλική απόλαυση και ικανοποίηση αναλύονται ως προϊόντα λόγων, προσδοκιών και θεσμικών πλαισίων που καθορίζουν τη δυνατότητα έκφρασης της επιθυμίας και τη θέση του γυναικείου σώματος στον κοινωνικό χώρο. Η έρευνα βασίζεται σε ποιοτική ανάλυση ημιδομημένων συνεντεύξεων με γυναίκες-ακτιβίστριες που δραστηριοποιούνται σε ζητήματα φύλου και σεξουαλικότητας. Οι συνεντεύξεις εξετάστηκαν με λογο-ψυχολογική προσέγγιση, με στόχο τον εντοπισμό συναισθηματικών πρακτικών που αναδύονται στον λόγο των συμμετεχουσών. Η ανάλυση εστιάζει στον τρόπο με τον οποίο συναισθήματα όπως η ντροπή, η ενοχή και η αμηχανία λειτουργούν ως μηχανισμοί αυτορρύθμισης, παράγοντας σιωπή γύρω από τη σεξουαλική επιθυμία και συμβάλλοντας στη διατήρηση κανονιστικών δομών. Η μελέτη αναδεικνύει ότι η έλλειψη λόγου γύρω από την απόλαυση δεν συνιστά ατομική αποτυχία αλλά ενσωματωμένη κοινωνική πρακτική, η οποία οργανώνει τις συναισθηματικές και σχεσιακές δυνατότητες των υποκειμένων. Η προσέγγιση των «συναισθηματικών πρακτικών» προσφέρει ένα γόνιμο πλαίσιο για την κατανόηση της σεξουαλικής ικανοποίησης ως δυναμικής διαδικασίας, όπου το συναίσθημα, η γλώσσα και η εξουσία συνυφαίνονται στη συγκρότηση της εμπειρίας.

How Honour Amplifies the Perceived Threat of Jealousy and Controlling BehaviourHadi Shaban-Azad, *University of Kent*Roger Giner-Sorolla, *University of Kent*Afroditi Pina, *University of Kent*Ηρακλής Γρηγορόπουλος, *Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*

In many Middle Eastern cultures, “gheirat” is an honour-based protective emotional reaction to relational boundary violations, which usually elicit jealousy in other cultures. The present study explored and compared the experience of gheirat in Greece and the UK as honour and non-honour cultures. 236 British and 262 Greek psychology students took part in an online survey and were asked to describe an experience where a 3rd person or/and a loved one were getting too close to the other. Participants rated their affective states during the experience, and completed questionnaires on dispositional jealousy, honour orientation, and attitude towards intimate partner violence. Greek

participants appraised the experience of relational boundary violation as more threatening to their loved ones compared to British participants. Furthermore, they reported higher levels of feeling “worried”, “vigilant”, “controlling”, and “outraged” during the experience. Greek participants also scored higher on preventive jealousy (but not reactive and anxious jealousy), acceptance of sexual violence, and psychological violence. This heightening of preventive jealousy with honour was also observed within both cultures. Greek participants scored higher on all subscales of honour orientation. These results suggest that jealousy-eliciting situations are experienced as more threatening to the loved one in honour cultures. This may lead to preventive jealousy tendencies and higher acceptance of controlling behavior (a form of psychological violence), which is a response to higher acceptance of sexual violence by society.

Η εξοικείωση αυξάνει την έλξη: Κριτική θεώρηση του μοντέλου σταδίων σχέσης και μια εμπειρική μελέτη

Γεώργιος Αμπακούμκιν, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Στην παρούσα εργασία εξετάζεται κριτικά το μοντέλο σταδίων σχέσης των Finkel et al. (2015) αναφορικά με τη σύνδεση εξοικείωσης-έλξης. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται ερευνητικά δεδομένα που υποστηρίζουν αυτήν την κριτική. Σύμφωνα με το μοντέλο των Finkel et al., η εξοικείωση αυξάνει την έλξη σε κάποιες συνθήκες, ενώ σε κάποιες άλλες τη μειώνει. Αντίθετα, σύμφωνα με την παρούσα κριτική θεώρηση, η εξοικείωση μόνο αυξάνει την έλξη. Το μοντέλο των Finkel et al. αναπτύχθηκε για να ενσωματώσει προηγούμενα αντικρουόμενα ευρήματα για τη σύνδεση εξοικείωσης-έλξης. Άλλα έδειχναν ότι η εξοικείωση μειώνει την έλξη και άλλα ότι την αυξάνει. Εκτός από την ενσωμάτωση των αντικρουόμενων ευρημάτων, στόχος ήταν να προταθεί μέσω του μοντέλου ένα γενικότερο πλαίσιο για τη σύνδεση εξοικείωσης-έλξης. Στο μοντέλο προτείνονται τρία στάδια (διαπροσωπικού) σχετίζεσθαι. Για κάθε στάδιο προτείνονται ρυθμιστές του συνδέσμου εξοικείωσης-έλξης, οι οποίοι θεωρούνται υπεύθυνοι για τις διαφορετικές μορφές που μπορεί να παίρνει η σχέση της εξοικείωσης με την έλξη, δηλαδή, άλλοτε να είναι θετική, άλλοτε αρνητική, άλλοτε ουδέτερη ή άλλης μορφής, όπως καμπυλόγραμμη. Σε αντίθεση με το μοντέλο αυτό, προτείνεται μια θετική γραμμική σχέση μεταξύ εξοικείωσης και έλξης, σύμφωνα με το φαινόμενο της απλής έκθεσης. Υποστηρίζεται για διάφορες περιπτώσεις του μοντέλου, ότι αυτά που προτείνονται ως ρυθμιστές, είναι απλώς περιπτώσεις μεταβλητών σύγχυσης που αλλοιώνουν τη σχέση εξοικείωσης-έλξης και παράγουν αντικρουόμενα ευρήματα. Τέλος, παρουσιάζονται δεδομένα από μια πειραματική μελέτη (N = 68) με βασική ανεξάρτητη μεταβλητή (εντός των υποκειμένων) την εξοικείωση (χαμηλή, μέση, υψηλή) και εξαρτημένη την έλξη. Τα ευρήματα δείχνουν μια γραμμική θετική σχέση εξοικείωσης και έλξης υποστηρίζοντας την παρούσα κριτική.

Αναπαραστάσεις της generation Z για το μέλλον του ανθρώπου

Πατρίτσια Γερακοπούλου, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Η εμπειρική ερευνητική εργασία εκκινεί από τη θεωρητική ιδέα της Πιέρα Ολανιέ για το «ναρκισσιστικό συμβόλαιο» ανάμεσα στην ομάδα (οικογένεια/ευρύτερη ιδεολογία και κουλτούρα) και στο «infans»

(παιδί/υποκείμενο), όπου η πρώτη επενδύει στο δεύτερο την (ιδανική) συνέχειά της ως μελλοντική «φωνή» που θα αναλάβει τη θέση που της ορίζουν. Τι θέση παίρνει όμως η generation Z απέναντι σε αυτό το προαιώνιο και διαρκώς μετατιθέμενο από γενιά σε γενιά σχέδιο; Υπάρχουν πολυάριθμα εμπειρικά στοιχεία που δείχνουν ότι σε αρκετές χώρες «δυτικού» τρόπου ζωής σημειώνεται πτώση της επιθυμίας (ή τουλάχιστον της σχεσιακής και της σεξουαλικής πρακτικής, αλλά και της απλής διάθεσης για σχέση). Παράλληλα, πάρα πολλοί καθυστερούν να αφήσουν την εστία των γονέων ακόμη και μετά τα 35 ή/και ανήκουν σε ζευγάρι που ζει χωρίς διαζώσης συμβίωση. Το σώμα «απομακρύνεται»: συμμετέχει ολόένα και λιγότερο στις σχέσεις και στην οικειότητα ενώ η μύηση στη σεξουαλικότητα γίνεται μέσω διαδικτύου και εικόνων. Φαίνεται πως ταυτόχρονα με την πρόοδο στις τεχνολογίες αναπαραγωγής, τις νομικές ρυθμίσεις που αφορούν στις νέες μορφές οικογένειας και την φαινομενική υπερεπένδυση της οικονομικής, πολιτισμικής, ιδεολογικής και πολιτικής καθημερινότητας στο *sexiness*, οι άνθρωποι τείνουν σήμερα να ωριμάζουν φυσικά/βιολογικά, αλλά όχι στο επίπεδο της επιθυμίας. Σε αυτό το πλαίσιο, θα παρουσιαστούν πρωτόλεια ευρήματα ποιοτικής έρευνας που διερευνά τις κοινωνικές αναπαραστάσεις του νεανικού/φοιτητικού πληθυσμού αστικών και ημι-αστικών περιοχών της Ελλάδας για το μέλλον του ανθρώπου σε σύνδεση με βασικούς πυλώνες της επένδυσης της επιθυμίας: τη σεξουαλικότητα, τη γεννητικότητα, τη γονεϊκότητα, το σχετίζεσθαι, τη διαγενεακή μετάδοση της σκυτάλης.

17.30-18.45

Θεματική συνεδρία 5: Κοινωνικές ταυτότητες και κοινωνική λογοδοσία

Συντονίζει: Νίκος Μποζατζής, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Αυταρχισμός και κουλτούρα: (Απο-) νομιμοποίηση αυταρχικών πολιτικών πρακτικών στον καθημερινό ελληνικό λόγο

Νίκος Μποζατζής, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Κέλλυ Καραγιάννη, *Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης*

Ιωάννης Μίχος, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Ευάγγελος Ντόντης, *The Open University*

Αντώνης Σαπουντζής, *Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης*

Λία Φίγγου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Η μελέτη των Adorno et al. για την αυταρχική προσωπικότητα επικαθόρισε την κοινωνική ψυχολογία του αυταρχισμού. Εντός της σκιαγραφούνται προϋποθέσεις οντογένεσης και χαρακτηριστικά προσωπικότητας ατόμων επιρρεπών στη φασιστική προπαγάνδα. Τέτοιες προσωπικότητες, υποστηρίζεται, προκύπτουν σε ιστορικά / πολιτικά πλαίσια εκμεταλλευτικών κοινωνικο-οικονομικών σχέσεων, εντός των οποίων γίνονται δημοφιλείς στην καθημερινή κουλτούρα αυταρχικές ιδέες και πρακτικές διαπαιδαγώγησης. Η παραγωγή και αναπαραγωγή αυταρχικών προσωπικοτήτων θεωρείται καταστατικής σημασίας για την φυσικοποίηση και αναπαραγωγή αυταρχικών πολιτικών καθεστώτων. Η επιστημολογική / μεθοδολογική προσέγγιση των Adorno et al. συνθέτει μαρξικές και ψυχαναλυτικές

ιδέες με την εμπειριστική αμερικανική παράδοση της ακαδημαϊκής ψυχολογίας. Στη δική μας μελέτη κομβικό μέλημα αποτελεί η σκιαγράφηση διεργασιών ιδεολογικής αναπαραγωγής και (απο-) νομιμοποίησης αυταρχικών πολιτικών πρακτικών. Ωστόσο, δεν υιοθετούμε τον τύπο οντολογικού κονστρουξιονισμού που χαρακτηρίζει τους Adorno et al. Αφετηρία μας είναι η σύνθεση οντολογικού και επιστημικού κονστρουξιονισμού που χαρακτηρίζει την κριτική λογο-κοινωνιοψυχολογία. Στην προσέγγισή μας, η φυσικοποίηση και αναπαραγωγή αυταρχικών πολιτικών πρακτικών συμβαίνει περίσπεκτα (και) εντός καθημερινών συνομιλιών. Το σώμα δεδομένων μας αποτελείται από 12 ομάδες εστίασης (n=56, 4-7 μέλη/ομάδα) με συμμετέχοντες/ουσες διαφορετικού εκπαιδευτικού υποβάθρου, ηλικίας και τύπου διαμονής. Μέρος των δεδομένων μας αποτελούν συζητήσεις με εργαζόμενους/ες σε θεσμούς όπως η αστυνομία και ο στρατός αλλά και πρόσκοποι. Η ανάλυσή μας δείχνει ότι, μιλώντας για αυταρχικές πολιτικές πρακτικές της σύγχρονης ελληνικής αλλά και διεθνούς πολιτικής επικαιρότητας, οι συμμετέχοντες/ουσες προσανατολίζονται σε μεταβλητές, αξιολογικά χρωματισμένες, εννοιολογήσεις κουλτούρας και ιεραρχικά προσδιορισμένων πολιτισμικών διαφορών. Έτσι, η κουλτούρα και οι πολιτισμικές της ιεραρχήσεις αναδεικνύονται σε ρητορικά / ιδεολογικά αποθέματα και επιτεύξεις για την κοινή νοσηματοδότηση και (απο-)νομιμοποίηση αυταρχικών πολιτικών πρακτικών.

Story-based prejudice reduction interventions: how the identity of the storyteller and the time of its revelation affect intergroup outcomes

Μαρία Ιωάννου, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Ανδρέας Μιχαήλ, Πανεπιστήμιο Κύπρου

One way of reducing prejudice is through narrative-based methods, yet, little is known about which factors determine the effectiveness of such interventions. This study focuses on exposure to the cultural products (folktales) of migrant communities testing whether the identity of the storyteller and the time of its disclosure procure different intergroup outcomes. In two online experiments we exposed Greek-Cypriot participants to an Egyptian/Arabic (Study 1) and a Cameroonian/African (Study 2) folktale and experimentally manipulated the time of revelation of the storyteller's identity (before or after listening to the story) and the composition of the storyteller's identity (double out grouper: Muslim or mixed-group: Christian). After the experimental manipulation, participants (N Study1=281; N Study2=194) responded to questions about their satisfaction with the story and how close they felt to the storyteller before answering questions on dehumanization, desired social distance and attitudes towards migration from the respective outgroups (Arabs and Africans). There were no differences across conditions for the story(teller) related measures in either study. In Study 1 there was only a main effect of time of revelation: when the identity of the storyteller was revealed after the story this led to less dehumanization of Arabs and greater acceptance of Arab-Muslim migrants. In study 2, there was only a main effect of identity: the storyteller being Christian (vs. Muslim) contributed to less social distance and greater acceptance of African migration. We discuss the findings in light of prior literature about suggested mechanisms through which story-based interventions are hypothesised to work to reduce prejudice.

Δέος, δοκιμασία και ψυχολογικοί μετασχηματισμοί σε τελετουργικά πλήθη

Ευάγγελος Ντόντης, *The Open University*

Mhairi Bowe, *Heriot-Watt University*

Sandra Obradovic, *London School of Economics*

Sara Vestergren, *University of Reading*

Steve Reicher, *University of St Andrews*

Οι σύγχρονες κοινωνιοψυχολογικές αναλύσεις της συμπεριφοράς του πλήθους έχουν αναδείξει τον ρόλο που διαδραματίζει η κοινωνική ταυτότητα στην καλλιέργεια ενότητας και κοινωνικής υποστήριξης μεταξύ των μελών του πλήθους, καθώς και στη διαμόρφωση της φύσης των διομαδικών σχέσεων. Αυτό το ερευνητικό ρεύμα έχει επικεντρωθεί κυρίως σε συγκρουσιακά γεγονότα, με έρευνα σε μη συγκρουσιακά πλήθη να είναι λιγότερο συχνή. Τα ερευνητικά αποτελέσματα σε συνθήκες ακραίων γεγονότων ή μαζικών συγκεντρώσεων έχουν εστιάσει στους τρόπους με τους οποίους οι κοινωνικές ταυτότητες διαμορφώνουν τις εμπειρίες των συμμετεχόντων, την αντίληψη ρίσκου και κινδύνου, την ευημερία, την παροχή βοήθειας, και τις διαπροσωπικές και διομαδικές σχέσεις. Η παρούσα έρευνα συμβάλλει σε αυτή τη βιβλιογραφία μέσω της εξέτασης των διεργασιών κοινωνικής ταυτότητας που συνδέονται με το δέος και την αντιμετώπιση των δοκιμασιών σε μη συγκρουσιακά, τελετουργικά πλήθη. Παρουσιάζουμε ευρήματα από μια ταχεία εθνογραφική έρευνα (N συνεντεύξεων=64, N συμμετεχόντων=122) σχετικά με τα πλήθη που σχηματίστηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο για να πενθήσουν τον θάνατο της Βασίλισσας Ελισάβετ Β'. Πρώτον, η ανάλυσή αναδεικνύει το αίσθημα δέους που βίωσαν οι συμμετέχοντες, τόσο λόγω της φύσης του ίδιου του τελετουργικού γεγονότος όσο και εξαιτίας της κλίμακας της μαζικής συμμετοχής. Δεύτερον, ήταν συχνό οι συμμετέχοντες να αναφέρουν ότι βίωσαν σημαντική ταλαιπωρία και εξάντληση. Ωστόσο, η αίσθηση δοκιμασίας επηρεαζόταν από διεργασίες κοινωνικής ταυτότητας. Η αφοσίωση στην βασίλισσα, ο κοινός σκοπός και οι κοινές επιδιώξεις και συναισθήματα που χαρακτήριζαν το πλήθος οδήγησαν στην εμφάνιση μιας αίσθησης κοινότητας και κοινωνικής υποστήριξης που βοήθησε τα μέλη να ανταπεξέλθουν.

19.00-20.15

Θεματική συνεδρία 6: Τεχνολογία και Social Media: Κοινωνιοψυχολογικές Προεκτάσεις

Συντονίζει: Γεράσιμος Προδρομίτης, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Καταπολεμώντας τα fake news με τα όπλα της κοινωνικής ψυχολογίας: ο ρόλος των στρατηγικών αντίστασης στην κοινωνική επιρροή.

Γεράσιμος Προδρομίτης, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Αντώνης Γαρδικιώτης, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Εμμανουήλ Τάκας, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Αχιλλέας Πηλιούσης, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Αντωνία Τσιτσέλη, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Στάμος Παπαστάμου, *Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Στην ανακοίνωση παρουσιάζονται μεθοδολογικά και ερευνητικά δεδομένα αναφορικά με την προσέγγιση της απήχησης των ψευδών/παραποιημένων ειδήσεων (ΨΠΕ) ως μηνυμάτων κοινωνικής επιρροής και τον ρόλο των κλασικών στρατηγικών αντίστασης σ' αυτήν. Βάσει της θεματικής αναφοράς της ΨΠΕ (άρνηση κλιματικής κρίσης) παρουσιάζονται οι μετρήσεις άμεσης και έμμεσης επιρροής που δυνητικά μπορεί αυτή να επιφέρει. Τα σχετικά ερευνητικά δεδομένα προέρχονται από πειραματικό σχεδιασμό μεταξύ υποκειμένων ($N = 583$): 2 (εξαρχής επισήμανση χαρακτήρα ΨΠΕ: ναι-όχι) X 2 (στρατηγική αντίστασης: γνωστική ακύρωση – ψυχολογιοποίηση) ενώ λαμβάνονται υπόψη στις αναλύσεις η αρχική ιδεολογική στάση των συμμετεχόντων και το επίπεδο της συνωμοσιολογικής τους νοοτροπίας. Τα ευρήματα επιβεβαιώνουν καταρχάς την αρνητική επίδραση της ψυχολογιοποίησης αφενός και την διευκολυντική επίδραση της γνωστικής ακύρωσης στην έμμεση επιρροή, ειδικά σε συμμετέχοντες που μπορούν να θεωρηθούν «εν δυνάμει ιδεολογικά κοντινοί» στο μήνυμα. Η συγκριτικά μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα της ψυχολογιοποίησης έναντι της ακύρωσης ως στρατηγικής αντίστασης εμφανίζεται να ισχύει για όσους διαθέτουν υψηλά επίπεδα συνωμοσιολογικής νοοτροπίας, σε σύγκριση με όσους διαθέτουν χαμηλά επίπεδα. Η «ταμπελοποίηση» του κειμένου διευκολύνει την ψυχολογιοποίηση να λειτουργήσει περισσότερο αποτελεσματικά ως στρατηγική αντίστασης. Το αντίθετο εμφανίζεται στις συνθήκες ακύρωσης: λειτουργεί καλύτερα ως στρατηγική αντίστασης όταν δεν καθίσταται πρόδηλη η ταυτότητα της «ψευδούς είδησης». Επιπλέον, όταν δεν υπάρχει ταμπέλα, η ακύρωση εμφανίζεται να έχει την «κλασσική» της «παράδοση» επίδραση-διευκόλυνση έμμεσης επιρροής σε όσους διαθέτουν ασθενή συνωμοσιολογική νοοτροπία. Τα ευρήματα συζητούνται όσον αφορά την θεωρητική, μεθοδολογική και εφαρμοστική τους συνεισφορά στην μελέτη και καταπολέμηση των ΨΠΕ.

Κοινωνική σύγκριση και ανήκειν στα κοινωνικά δίκτυα: Μια συγκριτική μελέτη Facebook, Instagram και TikTok

Νικόλαος Σφακιανός, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Κωνσταντίνος-Χρήστος Δαουλτζής, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Η παρούσα μελέτη διερεύνει πώς η διαφορετική χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης (ΜΚΔ) και οι διεργασίες κοινωνικής σύγκρισης συνδέονται με την αυτοεκτίμηση και το αίσθημα του ανήκειν σε τρεις μεγάλες πλατφόρμες - το Facebook, το Instagram και το TikTok. Συνολικά 2.560 συμμετέχοντες (Μηλικίας = 34,85 έτη, εύρος 18-80, 75% γυναίκες) συμπλήρωσαν σταθμισμένες κλίμακες και δήλωσαν την κύρια πλατφόρμα που χρησιμοποιούν (Facebook: $n = 954$, Instagram: $n = 961$, TikTok: $n = 645$). Οι αναλύσεις δικτύων (μοντέλα EBICglasso που εκτιμήθηκαν χωριστά ανά πλατφόρμα) ανέδειξαν τόσο κοινά μοτίβα όσο και διαφορές μεταξύ των πλατφορμών των ΜΚΔ. Σε όλες τις πλατφόρμες, η σύγκριση «προς τα πάνω» αναδείχθηκε ως η πιο κεντρικής σημασίας μεταβλητή και με τις μεγαλύτερες συνδέσεις με άλλες μεταβλητές όπως με τη σύγκριση «προς τα κάτω» και την ουδέτερη σύγκριση. Η παθητική χρήση εμφάνισε την υψηλότερη κεντρικότητα στο Facebook και το Instagram, υπογραμμίζοντας τη σημασία των διαδικασιών της έκθεσης (και όχι της ενεργούς εμπλοκής) σε αυτές τις πλατφόρμες. Αντίθετα, το TikTok εμφάνισε το πιο πυκνό συνολικό δίκτυο, με τη ενεργό εμπλοκή και την αίσθηση του

ανήκειν να αποτελούν κεντρικές μεταβλητές και να επηρεάζουν αρνητικά την αυτοεκτίμηση – εύρημα που ενδεχομένως να συνδέεται με την πίεση για «καλές επιδόσεις» (πολλοί ακόλουθοι, ανέβασμα υλικού που γίνεται δημοφιλές κ.ά.). Μια ισχυρή θετική σχέση μεταξύ του κοινωνικού στάτους («που βρίσκομαι σε σύγκριση με τους άλλους» και της αίσθησης του ανήκειν παρατηρήθηκε σταθερά σε όλες τις πλατφόρμες, γεγονός που αντιστακώνει ότι η κοινωνική σύγκριση μπορεί να συνεισφέρει στην ενσωμάτωση του ατόμου στην κοινότητα αλλά ταυτόχρονα να μειώνει την αυτοεκτίμηση. Συνολικά, τα ευρήματα επεκτείνουν τη θεωρία της κοινωνικής σύγκρισης και το πλαίσιο ενεργητικής-παθητικής χρήσης σε συγκεκριμένες πλατφόρμες ΜΚΔ: ενώ η δραστηριότητα στο Facebook και το Instagram διέπεται κυρίως από την παθητική χρήση, το TikTok χαρακτηρίζεται από ένα πυκνά διασυνδεδεμένο δίκτυο στο οποίο κυριαρχεί η σύγκριση «προς τα πάνω» και η ενεργός εμπλοκή. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν τον διττό ρόλο της κοινωνικής σύγκρισης στην ικανοποίηση των αναγκών του ανήκειν, ενώ δυνητικά υπονομεύουν την αυτοεκτίμηση, ιδίως σε ψηφιακά περιβάλλοντα που λειτουργούν με αλγόριθμους και είναι προσανατολισμένα στις «επιδόσεις» των χρηστών.

Ρομπότ ή/και Φρανκενστάιν - μία εμπειρική προσέγγιση της κοινωνικής αναπαράστασης της τεχνητής νοημοσύνης

Νικόλας Χρηστάκης, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Πατρίτσια Γερακοπούλου, *Ιόνιο Πανεπιστήμιο*

Η Τεχνητή Νοημοσύνη (ΤΝ), αιχμή του δόρατος της «ψηφιακής πραγμάτωσης», έχει μπει στην καθημερινότητα εκατομμυρίων χρηστών, όχι χωρίς να θέτει τεχνικά, εμπορικά, πολιτισμικά και ηθικά ζητήματα που απασχολούν ειδικούς και κοινό. Θελήσαμε να διερευνήσουμε τα σύμπαντα αναπαραστάσεων και πολιτισμικών θεμάτων και φαντασιώσεων από όπου εκκινούν οι σημασίες που της αποδίδονται, κατασκευάζοντας αενάως έναν κεφαλαιώδους σημασίας τομέα της κοινωνικής πραγματικότητας. Πληθυσμός μας ήταν οι φοιτητές (N=249) των πέντε τμημάτων δημοσίων πανεπιστημίων της Ελλάδας που σχετίζονται με σπουδές Επικοινωνίας και ΜΜΕ. Το περιεχόμενο και η δομή της κοινωνικής αναπαράστασης της ΤΝ προσεγγίστηκε μέσω ερωτηματολογίου που περιείχε δύο ανοιχτές ερωτήσεις. Στην πρώτη οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να γράψουν τρεις έως πέντε λέξεις που έρχονται άμεσα στο νου αναφορικά με τον όρο «Τεχνητή Νοημοσύνη», στην δεύτερη ερώτηση τους ζητήθηκε να σχολιάσουν περαιτέρω αυτές τις λέξεις. Προέκυψαν δεδομένα που (α) ταξινομήθηκαν σε έξι μεγάλες θεματικές κατηγορίες: «Τεχνολογία», «Μέλλον», «Απειλές», «Χρήσεις», «Ρομπότ» και «Άνθρωπος», (β) επεξεργάστηκαν στη βάση των κριτηρίων της συχνότητας και της δυναμικότητας, (γ) παράγοντας έτσι μία σχηματοποίηση που περιλαμβάνει τον κεντρικό πυρήνα («Τεχνολογία» & «Μέλλον»), τα περιφερειακά στοιχεία («Απειλές» & «Χρήσεις») και μια «γκρίζα» περιοχή («Ρομπότ» & «Άνθρωπος»). Στην συζήτηση/ερμηνεία θα εστιάσουμε στον τρόπο με τον οποίο το Ρομπότ συγκεκριμενοποιεί και «ενσαρκώνει» τις προμθηϊκές και οιονεί αυτοκαταστροφικές διαστάσεις στις οποίες «ανοίγει» η καθημερινή χρήση της ΤΝ: μήπως ζούμε σε ένα περιβάλλον όπου ασύλληπτης πολυπλοκότητας και «αποτελεσματικότητας» τεχνολογικά εργαλεία δεσπόζουν, ναι μεν καθιστώντας τον άνθρωπο «κυρίαρχο της φύσης», υποβαθμίζοντάς τον όμως σε ό,τι έχει το πλέον ανθρώπινο;

Σάββατο 29 Νοεμβρίου

9.15-10.45

Θεματική συνεδρία 7: Στάσεις, διαπροσωπικές σχέσεις και αξίες

Συντονίζει: Αικατερίνη Γκαρή, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Ο ρόλος των θετικών συναισθημάτων στην αλλαγή των στάσεων: Γνωστικές και μεταγνωστικές διαδικασίες

Maria Stavrakī, *Universidad de Castilla la Mancha*

Grigorios Lamprinakos, *University of Birmingham*

Pablo Briñol, *Universidad Autónoma de Madrid*

Richard Petty, *The Ohio State University*

Darío Díaz, *Universidad de Castilla la Mancha*

Τα θετικά συναισθήματα μπορούν να επηρεάσουν με διαφορετικό τρόπο την αλλαγή των στάσεων ανάλογα με την εκτίμηση (appraisal) που είναι ενεργή και τη χρονική στιγμή που προκαλείται το συναίσθημα. Σε μια σειρά πειραμάτων δείχνουμε ότι όταν συναισθήματα όπως η έκπληξη, το δέος και η περιέργεια προηγούνται του πειστικού μηνύματος, μπορούν να αυξήσουν ή να μειώσουν το βαθμό επεξεργασίας, ανάλογα με το αν είναι ενεργή η εκτίμηση της αμφιβολίας ή της θετικότητας, αντίστοιχα. Από την άλλη, όταν τα συναισθήματα προκαλούνται μετά το πειστικό μήνυμα, η εκτίμηση που είναι ενεργή επηρεάζει τη χρήση ή μη των σκέψεων που έχουν προκληθεί από το μήνυμα. Συγκεκριμένα, η εκτίμηση της θετικότητας οδηγεί σε μεγαλύτερο βαθμό χρήσης των σκέψεων για τη διαμόρφωση των στάσεων σε σύγκριση με την εκτίμηση της αμφιβολίας.

«Να γίνω γονέας»; Διερεύνηση των Αξιών και Στάσεων σχετικά με την Ιδιότητα του Γονέα

Αικατερίνη Γκαρή, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Irina Mrvoljak-Theodoropoulou, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Ένα ζήτημα που απασχολεί πολλές χώρες είναι το Φαινόμενο της Υπογεννητικότητας. Εμπειρικές μελέτες συσχετίζουν το φαινόμενο με σειρά κοινωνικοοικονομικών παραγόντων που ωθούν πειστικά τα νέα άτομα να αναβάλουν ή να ματαιώσουν την απόκτηση παιδιών. Η παρούσα έρευνα περιλαμβάνει δύο ερευνητικές φάσεις, σε μια πρώτη προσπάθεια να προσεγγίσει τις κοινωνικοψυχολογικές διαστάσεις των πεποιθήσεων που σχετίζονται με την απόκτηση της γονικής ιδιότητας. Διερευνώνται οι αξίες και οι στάσεις ενηλίκων μέσω δύο μελετών: Το δείγμα της πρώτης μελέτης αποτελούν 1266 ενήλικες, μέσης ηλικίας 31,18 έτη, στην πλειψηφία γυναίκες (60,8%) και κάτοικοι Αθήνας και Θεσσαλονίκης (53,3%). Μέσω σύντομων δομημένων συνεντεύξεων απαντούν σε ερωτήσεις για τις αξίες και στάσεις που υιοθετούν σχετικά με την απόκτηση της γονικής ιδιότητας. Στη δεύτερη μελέτη χορηγήθηκε αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο 45 ερωτήσεων που βασίστηκε στις απαντήσεις που ανέδειξαν οι συνεντεύξεις της 1ης έρευνας, σε συνδυασμό με το ερωτηματολόγιο προσωπικών αξιών Portrait Values Questionnaire

(PVQ-RR) (Schwartz et al., 2012), δημογραφικές ερωτήσεις και μία ερώτηση για τη θρησκευτικότητα των συμμετεχόντων. Συμπληρώθηκε από 424 ενήλικους, κυρίως γυναίκες (68%) και μέση ηλικία 32,30 έτη. Σε ένα πρώτο επίπεδο αποτελεσμάτων και μέσω διερευνητικών και επιβεβαιωτικών παραγοντικών αναλύσεων φάνηκε ότι οι συμμετέχοντες για την απόκτηση της ιδιότητας του γονέα υιοθετούν στάσεις που αναφέρονται σε οικονομικούς περιορισμούς, επαγγελματικούς λόγους που συνδυάζουν την έλλειψη χρόνου και τις υψηλές προσδοκίες τους για μακρόχρονες σπουδές και επαγγελματική σταδιοδρομία, καθώς και την έλλειψη κοινωνικής υποστήριξης. Ταυτόχρονα φαίνεται ότι παραμένουν σε ισχύ αξίες που αξιολογούν πολύ θετικά την απόκτηση της γονικής ιδιότητας, σε συνδυασμό με τη συντροφικότητα στη σχέση των γονέων και την επαγγελματική και οικονομική σταθερότητα. Τα ευρήματα συζητούνται σε σχέση με την ηλικία, τον τόπο διαμονής, το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα και τη θρησκευτικότητα.

Φιλοκοινωνική συμπεριφορά, προσωπική ανύψωση και κοινωνικά αξιώματα σε ενήλικες

Τσόγκας Ιωάννης, Πανεπιστήμιο Πατρών

Πέννυ Παναγιωτοπούλου, Πανεπιστήμιο Πατρών

Η έννοια της προσωπικής ανύψωσης αποτελεί μια κατάσταση θετικής λειτουργικότητας στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο νοητικά, σωματικά και κοινωνικά που επηρεάζει θετικά τη σωματική και ψυχική υγεία των ανθρώπων (Su et al., 2014). Δεδομένης της σημασίας της είναι σημαντικό να ερευνηθούν οι παράγοντες αυτοί που συσχετίζονται και επιδρούν θετικά σε αυτή τη μεταβλητή. Συγκεκριμένα, στην παρούσα έρευνα, μελετήθηκε η σχέση ανάμεσα στη προσωπική ανύψωση, τα κοινωνικά αξιώματα και τη φιλοκοινωνική συμπεριφορά. Τα κοινωνικά αξιώματα αποτελούν πεποιθήσεις γενικού χαρακτήρα που αφορούν τον εαυτό, το κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον και τον κόσμο του υπερφυσικού (Leung et al., 2002), η φιλοκοινωνική συμπεριφορά είναι ένα σύνολο από εθελοντικές πράξεις παροχής βοήθειας, φροντίδας ή παρηγοριάς (Caprara et al., 2005). Η συλλογή των δεδομένων έγινε με τη χρήση επιστημονικά έγκυρων ερωτηματολογίων διαδικτυακά σε δείγμα 378 Ελλήνων. Χρησιμοποιήθηκαν τα ερωτηματολόγια, Social Axioms Survey II (Leung et al., 2012), Prosocialness Scale for Adults (PSA) (Caprara et al., 2005) και Brief Inventory of Thriving (Su et al., 2014). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι άντρες παρουσιάζουν στατιστικώς σημαντικά υψηλότερο κοινωνικό κυνισμό, ενώ οι γυναίκες υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου παρουσιάζουν στατιστικώς σημαντικά υψηλότερη προσωπική ανύψωση. Επιπλέον οι γυναίκες παρουσίασαν στατιστικώς υψηλότερη φιλοκοινωνική συμπεριφορά. Στατιστικά σημαντική μέτρια θετική συσχέτιση βρέθηκε ανάμεσα στην προσωπική ανύψωση και την ανταμοιβή της προσπάθειας, στην προσωπική ανύψωση και τη φιλοκοινωνική συμπεριφορά, αλλά και ανάμεσα στη φιλοκοινωνική συμπεριφορά και την κοινωνική πολυπλοκότητα. Η προσωπική ανύψωση προβλέπεται από την υψηλότερη ανταμοιβή της προσπάθειας και φιλοκοινωνική συμπεριφορά, ενώ η φιλοκοινωνική συμπεριφορά προβλέπεται από την υψηλότερη κοινωνική πολυπλοκότητα και προσωπική ανύψωση.

Διερεύνηση αναπαραστάσεων εαυτού και διαπροσωπικών σχέσεων χρηστών και πρώην χρηστών ψυχοτρόπων ουσιών

Γεώργιος Κυρκούλης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Δέσποινα Σταματοπούλου, Πανεπιστήμιο Πατρών

Στην εργασία αυτή μελετώνται οι αναπαραστάσεις ιδιοτήτων του εαυτού εντός ενός ρόλου ή μεταξύ διαφορετικών ρόλων/πλαισίων σχέσεων, όπως για παράδειγμα εαυτός στην οικογένεια, στις διαπροσωπικές σχέσεις, στην αντιμετώπιση κρίσεων, στις μελλοντικές προσδοκίες, πληθυσμών που έλαβαν υπηρεσίες απεξάρτησης σε ένα στεγνό θεραπευτικό πρόγραμμα βασισμένο στο μοντέλο των θεραπευτικών κοινοτήτων. Στην αξιολόγηση των ζητημάτων αυτών χρησιμοποιήθηκε το πολυγωνικό πρωτόκολλο Suzan Harter (1999) αναδεικνύοντας το ζήτημα των πολλαπλών εαυτών, δηλαδή της ανίχνευσης αντιθετικών ή συγκρουσιακών ιδιοτήτων του εαυτού εντός ρόλου ή μεταξύ ρόλων ή πλαισίων σχέσεων· ταυτόχρονα καταγράφοντας και υποδεικνύοντας ενεργά ρυθμιστικά σχήματα διαχείρισης κρίσεων στους τομείς αυτούς. Συνεξετάζονται ημιδομημένες συνεντεύξεις και αυτοβιογραφικές αναφορές των συμμετεχόντων (N=46+39) χρηστών και πρώην χρηστών ψυχοτρόπων ουσιών αντίστοιχα. Στην ανάλυση του υλικού που συλλέχθηκε εφαρμόστηκε αναγωγή δεδομένων μέσω κωδικοποιήσεων-κατηγοριοποιήσεων (Ryan & Bernard, 2000), ερμηνευτική φαινομενολογική ανάλυση (IPA, Smith, 1996) και ανάλυση ομοιογένειας για κατηγορικά δεδομένα. Τα αποτελέσματα περιγράφουν τον εαυτό των περισσότερων χρηστών να συγκροτείται σε δυσχερείς πρώιμες σχέσεις ανατροφής με τους γονείς. Επίσης, τα αυτοσυνειδητά συναισθήματα ντροπής και ενοχής που αναδύονται φαίνεται να συνδέονται με συμπεριφορές απόσυρσης, αποξένωσης και εσωτερίκευσης στίγματος. Το κυρίαρχο μοτίβο αναπαραστάσεων εαυτού των χρηστών εμφανίζει διογκωμένη αίσθηση εαυτού -συναφή με ναρκισσιστικού τύπου άμυνα- αλλά και άρνηση, διαχωριστικούς και διασχιστικούς μηχανισμούς σε συνδυασμό με εξωτερικεύσεις και φτωχές αναπαραστάσεις εαυτού και άλλου. Στους πρώην χρήστες είναι έκδηλη μία επιχειρούμενη προσπάθεια ανασυγκρότησης του εαυτού. Αυτό οφείλεται στην βελτίωση της αυτοεπιτήρησης και στην ανάπτυξη ενός συστήματος γνωστικο-συμπεριφορικού ελέγχου υπό την επιρροή και του θεραπευτικού μοντέλου. Σε αντίθεση με τους χρήστες, εδώ οι συγκρούσεις εσωτερικεύονται, δηλαδή στρέφονται προς τα μέσα, προς τον εαυτό και αναπτύσσονται εσωτερικευμένα συναισθήματα και μηχανισμοί συγκράτησης, όπως διστακτικότητα, άγχος, φόβος. Συζητούνται τα αποτελέσματα γύρω από τη διαμόρφωση του εαυτού των χρηστών και πρώην χρηστών. Το κύριο μεθοδολογικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε, πολύγωνο πρωτόκολλο, αναδεικνύει την πιθανή χρησιμότητά του πέρα από την ερευνητική πράξη στην κλινική αξιολόγηση και σχεδιασμό.

11.15-12.45

Συμπόσιο 2: Πολιτειότητα σε Μεταβαλλόμενα Πολιτικά Τοπία: Μια Κριτική Κοινωνικοψυχολογική Προσέγγιση

Οργανώνουν: Ειρήνη Καδιανάκη, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Ελένη Ανδρεούλη, The Open University, Λία Φίγγου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Συζητά: Ελένη Ανδρεούλη, The Open University

Το συμπόσιο αυτό αναπτύσσει μια κριτική κοινωνικοψυχολογική προσέγγιση στη μελέτη της

πολιτειότητας, επαναπροσδιορίζοντάς την πέρα από τον παραδοσιακό, κρατοκεντρικό ορισμό και προτείνοντας μια «από τα κάτω προς τα πάνω» θεώρηση. Στο πλαίσιο αυτό, η πολιτειότητα πραγματώνεται μέσα από καθημερινές πρακτικές ως ένα δυναμικό, σχεσιακό εγχείρημα, προσανατολισμένο στο μέλλον. Οι σχέσεις πολιτειότητας γίνονται αντικείμενο διαπραγμάτευσης συνεχώς μέσα σε καθημερινά πλαίσια κοινωνικών σχέσεων που διαμορφώνονται από δυναμικές ισχύος: από τη μία, οι θεσμοί ασκούν επιρροή στους ανθρώπους, περιορίζοντας την πολιτειότητα σε συγκεκριμένους υλικούς και συμβολικούς χώρους, από την άλλη, τα άτομα συμμετέχουν σε μικρο-πράξεις αντίστασης που υπερβαίνουν τα κανονιστικά και θεσμοποιημένα σενάρια για το τι σημαίνει να είσαι πολίτης. Επιπλέον, η πολιτειότητα τίθεται υπό αμφισβήτηση σε περιόδους κρίσης, όπου οι υφιστάμενες μορφές αμφισβητούνται και δημιουργείται χώρος για τον οραματισμό εναλλακτικών μελλοντικών μορφών πολιτειότητας. Στο συμπόσιο παρουσιάζονται ερευνητικά προγράμματα που εξετάζουν ζητήματα όπως η σεξουαλική πολιτειότητα και η συμπερίληψη ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, η μετανάστευση και τα δικαιώματα εθνικής πολιτειότητας, οι κοινωνικές παροχές στο πλαίσιο της κοινωνικής πολιτειότητας καθώς και οι περιβαλλοντικές κρίσεις και η περιβαλλοντική πολιτειότητα. Αντλώντας από τα εργαλεία και τις έννοιες συγκεκριμένων σχολών της κοινωνικής ψυχολογίας, όπως η ρητορική ψυχολογία και η λογοψυχολογία, το συμπόσιο επιδιώκει να φωτίσει τον τρόπο με τον οποίο η πολιτειότητα βιώνεται και ασκείται σε μεταβαλλόμενα πολιτικά τοπία, υπογραμμίζοντας την αυξανόμενη σημασία της μελέτης της μέσω ενός κοινωνικοψυχολογικού φακού.

Η Διαπραγμάτευση της Σεξουαλικής Πολιτειότητας στην Ελλάδα και την Κύπρο: Ιδεολογικά όρια και Αντιφάσεις

Ιωάννης Μίχος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ειρήνη Καδιανάκη, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Λία Φίγγου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Η παρούσα μελέτη εστιάζει στην κατασκευή και διαπραγμάτευση της σεξουαλικής πολιτειότητας στην Ελλάδα και την Κύπρο, αναδεικνύοντας τον τρόπο με τον οποίο κοινοί τόποι χαρακτηριστικοί των ιδιαίτερων κοινωνικών και πολιτισμικών πλαισίων –ιδίως εκείνοι που σχετίζονται με τη θρησκεία, την παράδοση και την εθνική ταυτότητα– συναντούν ευρύτερα διλήμματα και αξίες του φιλελευθερισμού. Μέσα από την επαν-εξέταση εμπειρικών δεδομένων από εννέα διαφορετικές μελέτες και αξιοποιώντας το αναλυτικό πρίσμα της Κριτικής Κοινωνικής Λογοψυχολογίας, η μελέτη αναδεικνύει δύο κεντρικά ιδεολογικά διλήμματα. Το πρώτο αφορά την επίκληση του εθνικού συμφέροντος και της πολιτισμικής συνέχειας, οι οποίες επανέρχονται ως βασικοί πυλώνες για την απόρριψη ή την υπό όρους κοινωνική και θεσμική αναγνώριση των ΛΟΑΤΚΙΑ+ ατόμων. Το δεύτερο διλήμμα σχετίζεται με την άντληση από φιλελεύθερες αξίες, όπως η ισότητα και η ανεκτικότητα, οι οποίες, παρά την όποια φαινομενική τους προοδευτικότητα, συχνά αναπαράγουν καταπιεστικές ιεραρχίες ή/και εισάγουν νέες μορφές κοινωνικού διαχωρισμού και αποκλεισμού. Η ανάλυση αναδεικνύει ότι τόσο οι επιχειρηματολογίες που υποστηρίζουν, όσο και αυτές που αντιτίθενται στα δικαιώματα της ΛΟΑΤΚΙΑ+ κοινότητας, συχνά ενσωματώνουν εθνικιστικά και (ετερο-/ομο-)κανονικά πλαίσια, τα οποία ενδέχεται να διαιωνίζουν τον

αποκλεισμό και να περιορίζουν την ουσιαστική συμπερίληψη. Συνολικά, η σεξουαλική πολιτιότητα αναδύεται ως πεδίο διαρκούς (επανα-)διαπραγμάτευσης, καθιστώντας τη διεκδίκηση κοινωνικής δικαιοσύνης αμφισβητούμενη, συγκρουσιακή και οριοθετημένη στη βάση ιδεολογικών αντιφάσεων.

Πολιτιότητα και μετανάστευση: Κατασκευάζοντας πολιτισμικές ιεραρχίες στον κοινό λόγο

Νίκος Μποζατζής, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Μαρία Ξεντίδου, *Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας*

Αντώνης Σαπουντζής, *Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης*

Στη εργασία αυτή επιχειρείται μια «από κάτω προς τα πάνω» κοινωνιοψυχολογική προσέγγιση της (εθνικής) πολιτιότητας μέσα από την ανάλυση συνεντευξιακού λόγου που αναφέρεται σε ζητήματα μετανάστευσης, προσαρμογής και (δικαιωμάτων) πολιτιότητας. Χρησιμοποιούμε ως θεωρητικές αφητηρίες (α) την επιδραστική κοινωνιοψυχολογική θεώρηση του Billig για τον κοινότοπο εθνικισμό, (β) κριτικές κοινωνιοψυχολογικές μελέτες πάνω στον κοινότοπο ελληνικό οξιντενταλισμό και, (γ) αναλυτικές έννοιες από την μεθοδολογική «εργαλειοθήκη» της κριτικής λογο-κοινωνιοψυχολογίας. Ξεδιπλώνοντας τις αναλύσεις μας δείχνουμε πώς οι έννοιες του πολιτισμού και των πολιτισμικών ιεραρχήσεων «ζωντανεύουν» εντός των δεδομένων μας, ενημερώνοντας την διαδραστική επίτευξη μιας ποικιλίας ρητορικών δράσεων, ενόσω φυσικοποιημένα αναπαράγονται ηγεμονικές, ιδεολογικές παραδοχές σχετικά με τις κουλτούρες της Δύσης και των Λοιπών. Το επιχείρημά μας, συνολικά, είναι ότι η αναπτυσσόμενη κοινωνική ψυχολογία της πολιτιότητας θα πρέπει να εστιάζει, με περισσότερη επιμονή, στο έργο της εξακρίβωσης και της ανάδειξης των πολιτισμικών πολιτικών που εκτυλίσσονται υπορρήτως όταν ζητήματα πολιτιότητας θεματοποιούνται και γίνονται αντικείμενο νοηματοβριθούς διαχείρισης λογοδοσίας εντός συνομιλιών καθημερινών (και όχι μόνο) κοινωνικών δρώντων.

Εργαζόμενοι στο Κοινωνικό Κράτος: Υπάλληλοι ή Λειτουργοί; Διλημματικές τοποθετήσεις σε νεοφιλελεύθερο πλαίσιο

Διονυσία Κούτση, *Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*

Νίκος Μποζατζής, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Στις μέρες μας, η νεοφιλελευθεροποίηση του κοινωνικού κράτους, μέσα από την επιβολή αυστηρότερων και πιο περιοριστικών κριτηρίων επιλεξιμότητας για την χορήγηση των υπολειμματικών κοινωνικών παροχών οδηγεί στην όλο και μεγαλύτερη συρρίκνωση του. Πρωταγωνιστικό ρόλο στο πλαίσιο αυτό παίζουν οι εργαζόμενοι στους θεσμούς και τους φορείς παροχής κοινωνικής στήριξης οι οποίοι καλούνται να μεσολαβήσουν μεταξύ της πολιτείας και των πολιτών. Στην ούτως ή άλλως περιορισμένη κοινωνιοψυχολογική βιβλιογραφία για την κοινωνική πολιτιότητα, μπορεί κανείς να διαπιστώσει ότι απουσιάζει η μελέτη του λόγου και της εμπειρίας των εργαζόμενων. Η έρευνα που σχεδιάσαμε και υλοποιήσαμε είχε ως στόχο να συμβάλει στην πληρέστερη κατανόηση της κατασκευής της κοινωνικής πολιτιότητας από τα κάτω, δίνοντας τον λόγο στους κύριους δρώντες στο πεδίο που αυτή επιτελείται. Συγκεκριμένα, πραγματοποιήσαμε 8 ατομικές και 4 ομαδικές συνεντεύξεις (συνολικά 18 συμμετέχοντες) με εργαζόμενους στην Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης και σε Κέντρα Κοινότητας.

Εφαρμόσαμε τα εργαλεία της Ρητορικής Ψυχολογίας, της Λογοψυχολογίας και της Κριτικής Κοινωνικής Ψυχολογίας προκειμένου να εντοπίσουμε τα νοηματικά και ιδεολογικά αποθέματα με τα οποία οι εργαζόμενοι κατασκευάζουν τις διαφορετικές εκδοχές της πολιτείας, των πολιτών και του εαυτού τους όταν τοποθετούνται σε σχέση με τα ζητήματα της κοινωνικής πολιτεϊότητας. Από την ανάλυση του λόγου των εργαζομένων προέκυψε το ταυτοτικό δίπολο «υπάλληλοι vs λειτουργοί» από το οποίο αντλούν νοηματικά και ιδεολογικά οι ομιλητές στην διαχείριση της λογοδοσίας τους στο πλαίσιο του νεοφιλελεύθερου- υπολειμματικού κοινωνικού κράτους.

Από την καταστροφή στην διεκδίκηση: Ρητορικές κατασκευές της περιβαλλοντικής πολιτεϊότητας στο λόγο πλημυροπαθών της κακοκαιρίας Daniel

Αικατερίνη Γκότσιου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Λία Φίγγου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ευάγγελος Ντόντης, The Open University

Αφροδίτη Μπάκα, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Η σύγχρονη εποχή χαρακτηρίζεται από την συνύπαρξη πολλαπλών, διασταυρούμενων παγκόσμιων κρίσεων. Οι ρητορικές πρακτικές μέσω των οποίων οι κρίσεις αναπαρίστανται στο λόγο έχουν πολλαπλές συνέπειες, συνιστώντας πεδία (ανα)παραγωγής ιδεολογίας. Στόχος της παρούσας έρευνας αποτελεί η διερεύνηση των ρητορικών κατασκευών της φυσικής καταστροφής και της περιβαλλοντικής πολιτεϊότητας στον καθημερινό λόγο. Προς αυτή την κατεύθυνση, διενεργήθηκαν περιηγητικές συνεντεύξεις με άτομα που ζουν ή δραστηριοποιούνται σε πόλεις και χωριά της Θεσσαλίας, την οποία έπληξε η κακοκαιρία Daniel τον Σεπτέμβριο του 2023, και είναι επιζώντες της καταστροφής που σημειώθηκε. Για την ποιοτική ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων αξιοποιήθηκαν αναλυτικές αρχές και εργαλεία της Κριτικής Κοινωνικής Λογοψυχολογίας. Από την ανάλυση του λόγου των πληγέντων προέκυψε η ανάδυση γραμμών επιχειρηματολογίας οι οποίες, ως επιμέρους άξονες, συνθέτουν την έννοια της περιβαλλοντικής πολιτεϊότητας: η κακοκαιρία εγείρει ζητήματα ατομικής ευθύνης και ενεργού διεκδίκησης, κοινοτικής αλληλεγγύης και συλλογικής δράσης, πολιτικής συμμετοχής, κοινωνικής δικαιοσύνης και καλλιέργειας κουλτούρας πρόληψης. Συμπερασματικά, η έρευνα καταδεικνύει τη σημασία της προσθήκης της περιβαλλοντικής διάστασης στην πολιτεϊότητα, καθώς αυτή λειτουργεί ως κεντρική αρένα διεκδίκησης δικαιωμάτων και κοινωνικοπολιτικής συγκρότησης, αναδεικνύοντας τα περιβαλλοντικά ζητήματα ως εγγενώς κοινωνικοπολιτικά φαινόμενα.

12.45-14.00

Αναρτημένες ανακοινώσεις 2: Διαπροσωπικές σχέσεις, έμφυλες ταυτότητες και γονεϊκότητα

1. Σύγκρουση Ρόλων, Οικογενειακή Συνοχή και Προσαρμοστικότητα σε Μέλη Ναυτικών Οικογενειών στην Ελλάδα

Ασημίνα Μπουγδάνου & Αικατερίνη Γκαρή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τη σχέση της σύγκρουσης μεταξύ επαγγελματικών και

οικογενειακών ρόλων και τις αντιλήψεις μελών ναυτικών οικογενειών για τη συνοχή και προσαρμοστικότητα του οικογενειακού τους συστήματος, βάσει του Κυκλικού Μοντέλου των Συστημάτων Γάμου και Οικογένειας του Olson (2000). Συμμετείχαν 148 μέλη ναυτικών οικογενειών που αποτελούνταν από άνδρες, κυρίως ναυτικούς, που εκτελούν ταξίδια για παρατεταμένα χρονικά διαστήματα, και τις συντρόφους ναυτικών. Οι ναυτικοί και οι εργαζόμενοι σύντροφοί τους συμπλήρωσαν την Κλίμακα Σύγκρουσης Εργασίας-Οικογένειας, ενώ οι μη εργαζόμενοι σύντροφοι των ναυτικών συμπλήρωσαν την Κλίμακα Παρατηρούμενης Σύγκρουσης Εργασίας- Οικογένειας. Επιπλέον, όλοι οι συμμετέχοντες απάντησαν στην Κλίμακα Προσαρμοστικότητας και Συνοχής της Οικογένειας (FACES IV). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι ναυτικοί μεταφέρουν σε μεγαλύτερο βαθμό από τις εργαζόμενες συντρόφους τους τις αρνητικές επιδράσεις της εργασίας στην οικογενειακή ζωή, εύρημα που δεν παρουσίασε διαφορά μεταξύ των υποομάδων στην αντίθετη κατεύθυνση της σύγκρουσης. Επιπλέον, υψηλά επίπεδα σύγκρουσης ρόλων συνδέθηκαν με δυσλειτουργικά μοτίβα συναισθηματικής εμπλοκής και χαοτική οργάνωση σε ναυτικές οικογένειες, ενώ η σύγκρουση που πυροδοτείται από οικογενειακούς παράγοντες και εκδηλώνεται στην εργασία παρουσίασε τις περισσότερες συσχετίσεις με τις διαστάσεις της οικογενειακής λειτουργικότητας. Τέλος, οι μη εργαζόμενοι σύντροφοι ναυτικών ανέφεραν αυξημένη επίγνωση των δυσκολιών εξισορρόπησης ρόλων που βιώνουν οι ναυτικοί, γεγονός που συσχετίστηκε με διαστάσεις της οικογενειακής λειτουργικότητας, ενώ η ανάλυση δεδομένων από εννέα ναυτικά ζευγάρια που ταυτοποιήθηκαν ανώνυμα, με κοινούς κωδικούς αριθμούς, ανέδειξε σημαντικό βαθμό ομοιότητας στις αντιλήψεις των συντρόφων για τη συνοχή και την προσαρμοστικότητα της οικογένειάς τους. Συνολικά, τα ευρήματα αναδεικνύουν τις ιδιαίτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ναυτικές οικογένειες, υπογραμμίζοντας την ανάγκη περεταίρω επιστημονικού διαλόγου γύρω από την ισορροπία επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής.

2. Η μονογονεϊκότητα σε μητέρες που έχουν πάρει διαζύγιο: θεματική ανάλυση

Ευτυχία Παπαδημητρίου & Αφροδίτη Μπάκα, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Στόχος της συγκεκριμένης έρευνας ήταν η μελέτη του βιώματος της μονογονεϊκότητας σε μητέρες που έχουν πάρει διαζύγιο το διάστημα κατά το οποίο τα παιδιά τους ήταν ανήλικα. Πραγματοποιήθηκαν 15 συνεντεύξεις με μητέρες, ο λόγος των οποίων καταγράφηκε, απομαγνητοφωνήθηκε και αναλύθηκε με την μέθοδο της θεματικής ανάλυσης. Μέσα από την ανάλυση προέκυψαν πέντε βασικά θέματα: α. λογοδοσία για το διαζύγιο, β. ανεπάρκεια κρατικής στήριξης, γ. αδυναμία κάλυψης πατρικής φιγούρας, δ. οι προσωπικές ανάγκες της μητέρας περνούν σε δεύτερη μοίρα, ε. μία μητέρα δεν τα παρατάει ποτέ. Το βασικό συμπέρασμα το οποίο προέκυψε από την έρευνα είναι ότι παρόλο που οι μητέρες μονογονείς αντιμετωπίζουν βασικές δυσκολίες σε οικονομικό, συναισθηματικό επίπεδο και στη διαχείριση του στίγματος απέναντί τους, πολλές φορές οι δυσκολίες αυτές δεν εκφράζονται γιατί υπάρχει ως κοινωνική κατασκευή η υποχρέωση να καταφέρουν να ανταπεξέλθουν μόνες τους σε αυτές ώστε να μην χαρακτηριστούν ανεπαρκείς.

3. Ο διαμεσολαβητικός ρόλος των δυσκολιών δεσμού στη σχέση εκφοβισμού και αισθήματος ανήκειν στο σχολικό πλαίσιο

Ασημένια Παπουλίδη¹ & Γιώργος Τσουβέλας²

¹Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

²Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ο σχολικός εκφοβισμός και η θυματοποίηση επηρεάζουν τη ζωή και την κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών με πολλαπλούς τρόπους και έχουν μακροχρόνιες ψυχολογικές συνέπειες. Ωστόσο, λίγες μελέτες έχουν διερευνήσει τις εμπειρίες εκφοβισμού και θυματοποίησης μέσα από την προοπτική των οικολογικών συστημάτων, εντάσσοντας έννοιες που σχετίζονται τόσο με την οικογένεια όσο και με το σχολικό περιβάλλον του μαθητή. Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να εξετάσει εάν οι δυσκολίες στον δεσμό διαμεσολαβούν τη σχέση ανάμεσα στις εμπειρίες εκφοβισμού ή θυματοποίησης και στο αίσθημα του ανήκειν στο σχολείο, σε δείγμα Ελλήνων μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το δείγμα περιελάμβανε 372 μαθητές/ήτριες δημοτικού σχολείου, εκ των οποίων το 54% ήταν κορίτσια. Το 34,7% φοιτούσε στη Δ' τάξη, το 29,8% στην Ε' και το 35,5% στην ΣΤ' τάξη. Η πλειονότητα των μαθητών/τριών (86,3%) διέμενε και με τους δύο γονείς. Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο που περιλάμβανε κλίμακες για την αξιολόγηση του εκφοβισμού, του δεσμού και της αίσθησης του ψυχολογικού ανήκειν στο σχολικό περιβάλλον. Τα δεδομένα αναλύθηκαν με τη χρήση μοντέλων δομικών εξισώσεων. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ο εκφοβισμός και η θυματοποίηση συσχετίζονται σημαντικά και αρνητικά με το ανήκειν στο σχολείο. Επιπλέον, τα ευρήματα ανέδειξαν ότι οι δυσκολίες στο δεσμό με τους γονείς διαμεσολαβούν μερικώς τη σχέση τόσο του εκφοβισμού όσο και της θυματοποίησης με την αίσθηση του ανήκειν στο σχολείο. Τα ευρήματα αυτά υπογραμμίζουν τη σημασία παρεμβάσεων που ενισχύουν τον ασφαλή δεσμό και προάγουν το αίσθημα σύνδεσης με το σχολείο, ως μέσα μείωσης του εκφοβισμού.

4. Οι διαπροσωπικές σχέσεις ως πηγές νοήματος στη Ζωή Εκπαιδευτών/τριών Κοινωνικά Ευάλωτων Ενηλίκων

Αναστασία Κεφαλά & Μαρία Πλατσίδου, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Η παρούσα εργασία διερευνά τον ρόλο των διαπροσωπικών σχέσεων ως πηγών νοήματος στη ζωή εκπαιδευτών και εκπαιδευτριών που διδάσκουν σε κοινωνικά ευάλωτους ενήλικες. Το νόημα στη ζωή αποτελεί θεμελιώδη ψυχολογική ανάγκη, η οποία συνδέεται με την ευημερία, την ανθεκτικότητα και την κοινωνική συμμετοχή. Ειδικά οι διαπροσωπικές σχέσεις έχουν αναγνωριστεί ως βασικοί παράγοντες νοηματοδότησης. Η μελέτη υλοποιήθηκε με ποιοτική προσέγγιση και ημιδομημένες συνεντεύξεις, στις οποίες συμμετείχαν 12 εκπαιδευτές/τριες με εμπειρία στη διδασκαλία προσφύγων, μεταναστών, κρατουμένων, αστέγων και άλλων κοινωνικά ευάλωτων ομάδων. Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με Θεματική Ανάλυση. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι διαπροσωπικές σχέσεις αποτελούν κυρίαρχη πηγή νοήματος για τους συμμετέχοντες. Οι εκπαιδευτές/τριες δεν περιορίζονται σε προσωπικές σχέσεις, αλλά εντάσσουν τη δράση τους σε ένα ευρύτερο πλαίσιο κοινωνικής ευθύνης και αλληλεγγύης. Η εκπαιδευτική διαδικασία αναδεικνύεται ως χώρος δημιουργίας σχέσεων

εμπιστοσύνης και συλλογικής ενδυνάμωσης, μέσα από τον οποίο οι ίδιοι αντλούν βαθιά υπαρξιακή ικανοποίηση.

Η αίσθηση του «ανήκειν» δεν βιώνεται μόνο από τους ίδιους, αλλά και προσφέρεται στους εκπαιδευόμενους μέσω της εκπαιδευτικής σχέσης. Κατά συνέπεια, η προσωπική ανάγκη για νόημα συνδέεται οργανικά με την επιθυμία για κοινωνική προσφορά και αλλαγή. Η μελέτη υπογραμμίζει ότι οι διαπροσωπικές σχέσεις δεν αποτελούν απλώς προσωπικό καταφύγιο, αλλά ενεργό πυρήνα κοινωνικής δράσης και δέσμευσης.

5. Ανασφάλεια, Δέσμευση και Γονεϊκότητα στην Ενήλικη Ζωή: Το Διαχρονικό Αποτύπωμα του Γονεϊκού Διαζυγίου στις Ερωτικές Σχέσεις και στις Στάσεις απέναντι στην Τεκνοποίηση Ενηλίκων Παιδιών

Έλενα Πανάγου, *University of Essex*

Η παρούσα μελέτη εξέτασε τις κοινωνικοψυχολογικές επιπτώσεις του γονεϊκού διαζυγίου σε ενήλικα παιδιά διαζυγίου 18 έως 35 ετών, εστιάζοντας στην επιρροή του εν λόγω κοινωνικού φαινομένου στις ερωτικές τους σχέσεις και τη γονεϊκότητα. Πρόκειται για μια κοινωνική ομάδα η οποία κλήθηκε και εξακολουθεί να αντιμετωπίζει τον αντίκτυπο της ραγδαίας αύξησης των διαζυγίων, μιας καταγεγραμμένης κοινωνικής μεταβολής από τα τέλη της δεκαετίας του 1980 έως και σήμερα. Στο πλαίσιο της έρευνας, εφαρμόστηκε ποιοτική μεθοδολογική προσέγγιση, με διενέργεια ημιδομημένων συνεντεύξεων και θεματικής ανάλυσης περιεχομένου. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν την τάση της πλειονότητας να δυσκολεύεται στη σύναψη λειτουργικών και ικανοποιητικών ερωτικών δεσμών, με κυρίαρχη την παρουσία έντονης σχεσιακής αβεβαιότητας, την παραμονή σε δυσλειτουργικές ή κακοποιητικές σχέσεις και την έκδηλη αποφυγή του γάμου και της τεκνοποίησης. Παράλληλα, παρατηρήθηκε ετερογένεια στις αφηγήσεις, με μια μειοψηφία να εκφράζει ουδέτερες ή θετικές στάσεις απέναντι στο γάμο και τη γονεϊκότητα. Ειδικότερα, τα επαναλαμβανόμενα μοτίβα επιλογής κακοποιητικών και ναρκισσιστικών ανά περιπτώσεις συντρόφων συνδέθηκαν με αγχώδη τύπο προσκόλλησης. Ουσιαστικά, η θεωρία προσκόλλησης του Bowlby αποτέλεσε σημαντικό υποστηρικτικό πλαίσιο ερμηνείας των ευρημάτων, προσφέροντας βαθύτερη κατανόηση των συναισθηματικών και συμπεριφορικών προτύπων που απορρέουν από πρώιμους, συχνά διαταραγμένους οικογενειακούς δεσμούς, οδηγώντας σε αγχώδεις ή αποφευκτικούς τύπους προσκόλλησης στην ενήλικη ζωή. Ακολούθως, διευκολύνθηκε η κατανόηση συμπεριφορών όπως ο φόβος εγκατάλειψης και δέσμευσης, καθώς και η συχνή δυσκολία δημιουργίας και διατήρησης ασφαλών ερωτικών σχέσεων. Στο σύνολό της, η μελέτη συνέβαλε πολυδιάστατα στην κατανόηση της διττής φύσης του φαινομένου, επισημαίνοντας ταυτόχρονα την αναγκαιότητα ανάπτυξης ψυχοκοινωνικών παρεμβάσεων και υποστηρικτικών μηχανισμών προσαρμοσμένων στις ανάγκες της εν λόγω πληθυσμιακής ομάδας.

6. Το Πένθος στην Παιδική Ηλικία

Μ. Πακιουφάκη, *Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο*

Το πένθος στην παιδική ηλικία αποτελεί μία πολυσύνθετη ψυχοσυναισθηματική εμπειρία, η οποία

επηρεάζει τη γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού. Αν και το πένθος θεωρείται ως μία φυσιολογική αντίδραση στην απώλεια, ωστόσο, η έκφραση και η επεξεργασία του διαφέρουν (Alvis et al., 2022, σελ.1312-1323). Η εν λόγω διαφοροποίηση έγκειται σε παράγοντες, όπως είναι η ηλικία, η προσωπικότητα και το υποστηρικτικό περιβάλλον του παιδιού (Champion & Kilcullen, 2023, σελ. 3-4). Σκοπός της παρουσίασης είναι να αναδείξει το φαινόμενο του πένθους στην παιδική ηλικία, μέσα από το πρίσμα της θεωρίας δεσμού και της αναπτυξιακής ψυχολογίας, εστιάζοντας παράλληλα στη σημασία της έγκαιρης και κατάλληλης παρέμβασης. Μέσω της ανάλυσης των αντίστοιχων θεωρητικών μοντέλων και μέσω της παρουσίασης των παρεμβάσεων που εφαρμόζονται σε ατομικό, σχολικό, οικογενειακό και κοινωνικό επίπεδο, η παρουσίαση επιχειρεί να καταδείξει την αναγκαιότητα ενίσχυσης της ψυχολογικής στήριξης των παιδιών που βιώνουν απώλεια. Επίσης, επιδιώκεται η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των διαφορετικών μορφών παρέμβασης.

7. Η σχέση ανάμεσα στους μύθους αποδοχής της αθέατης δίωξης και την υποστήριξη των στερεοτυπικών αντιλήψεων για τους ρόλους των δύο φύλων

Ιωάννα Δραγάτη, Ντανιέλλα Ρουμπίνη Πυλαρίνου, Αλίκη Κέκια, & Antonia Svensson Dianellou, *New York College/ University of Greater Manchester*

Παρά το γεγονός ότι η αποδοχή των μύθων της αθέατης δίωξης συνδέεται με την υποστήριξη στερεοτυπικών αντιλήψεων για τους ρόλους των φύλων, τα δύο θέματα δεν έχουν διερευνηθεί ποτέ αποκλειστικά με ελληνικό δείγμα. Η παρούσα έρευνα είχε ως στόχο να διερευνήσει τη σχέση μεταξύ της αποδοχής του μύθου της αθέατης δίωξης, και των στάσεων για τους ρόλους των φύλων σε ελληνικό πληθυσμό. Το δείγμα των συμμετεχόντων ήταν ευκαιριακό, με συνολικά 131 Έλληνες, ηλικίας 18-73 ετών. Για την συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ένα ερωτηματολόγιο για τα δημογραφικά στοιχεία, η κλίμακα Αποδοχής του Μύθου της Αθέατης Δίωξης (Stalking Myth Acceptance scale), και η κλίμακα Στάσεων του Ρόλου του Φύλου (Gender Role Attitudes scale). Επιπλέον, η ανάλυση αποκάλυψε διαφοροποιήσεις των φύλων στις υποκλίμακες "η αθέατη δίωξη είναι κολακεία", "κατηγορώ το θύμα", και στη συνολική μεταβλητή της αποδοχής του μύθου του αθέατης δίωξης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι υπάρχει σύνδεση μεταξύ της κλίμακας Στάσεις Ρόλου των Φύλων και των υποκλιμάκων του, με τη συνολική μεταβλητή της κλίμακας Αποδοχή του Μύθου της Αθέατης Δίωξης. Συμπερασματικά, τα ευρήματα αυτής της έρευνας ήταν παρόμοια με προηγούμενες μελέτες, παρέχοντας αρκετές θεωρητικές και πρακτικές επιπτώσεις, όπως η ανάπτυξη επίγνωσης στην σύνδεση στερεοτυπικών αντιλήψεων του ρόλου που έχει το κάθε φύλο και της αποδοχής του μύθου της αθέατης δίωξης στην Ελλάδα. Συζητήθηκαν επίσης οι περιορισμοί, και προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

8. Εκφάνσεις Εσωτερικευμένου Μισογυνισμού στον λόγο γυναικών: Μία Ποιοτική Ανάλυση Βίντεο νεαρών influencers

Θεοδώρα-Χρυσάνθη Χαραλαμπίδη, *The London School of Economics and Political Science*

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η μελέτη του εσωτερικευμένου μισογυνισμού στον λόγο νεαρών γυναικών influencers και των ακολούθων τους. Η ανάλυση του εσωτερικευμένου

μισογυνισμού γίνεται σε σχέση με το αντικείμενο συζήτησης στην οποία ο μισογυνισμός εμφανίζεται κάθε φορά. Εκκινώντας από τη θεωρία της εσωτερικευμένης καταπίεσης (Bearman et al., 2009), ο εσωτερικευμένος μισογυνισμός προσεγγίζεται με ποιοτική μεθοδολογία χρησιμοποιώντας τη θεματική Ανάλυση Περιεχομένου (Braun & Clarke, 2006). Τα δεδομένα αντλήθηκαν από 14 βίντεο στο Youtube και αποτελούνται από απομαγνητοφωνήσεις συζητήσεων μεταξύ μιας διάσημης Ελληνίδας influencer και καλεσμένων της, όπου απαντούν σε ερωτήσεις των ακολούθων (followers) τους που σχετίζονται με την κοριτσίστικη εφηβική εμπειρία, όπως οι παρέες συνομηλίκων, η περίοδος, οι σεξουαλικές επαφές, κλπ. Η ανάλυση των δεδομένων ακολουθεί τη θεωρητική προσέγγιση των Bearman και Amrhein (2014) πάνω στις εκφάνσεις του εσωτερικευμένου μισογυνισμού. Τα αποτελέσματα αποκαλύπτουν τα εξής θέματα: 1) Αίσθηση αδυναμίας σε μια συνθήκη ερωτικής σχέσης και ως αποτέλεσμα της γυναικείας φύσης, 2) Αντικειμενοποίηση κατά τη διάρκεια φιλικών επαφών με συνομήλικα αγόρια, 3) Απώλεια του εαυτού για χάριν της επιβεβαίωσης από τον ερωτικό σύντροφο, 4) Ακύρωση της γυναικείας εμπειρίας κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, 5) Υποτίμηση αναφορικά με τη σεξουαλική δραστηριότητα μίας γυναίκας και την επιτέλεση της θηλυκότητας, 6) Ανταγωνισμός μεταξύ γυναικών στο πλαίσιο ερωτικών σχέσεων. Η παρούσα εργασία συμβάλλει στη διερεύνηση του εσωτερικευμένου μισογυνισμού ως κοινωνικού φαινομένου εμπλουτίζοντας την ποιοτική μεθοδολογία σχετικά με την υπό διερεύνηση έννοια και παρέχοντας εμπειρικά δεδομένα μέσα από τη μελέτη περίπτωσης.

9. Fate Leads to Cheap Crisps: The role of fatalism in adult healthy food choices in six European countries

Αντωνία Ματάλα,¹ Nafsika Papacharalampous,² Eva Karaglani,¹ Matzourana Argyropoulou,¹ Dimitra – Irinna Vitoratou,¹ Konstantina Dimakopoulou,¹ Greet Cardon, Julie Latomme, Yuliya Bazdarska, Tsvetelina Tankova, Luis A. Moreno, Imre Rurik, Jaana Lindström, Konstantinos Makrilakis, Violeta Iotova, & Yannis Manios (Feel4Diabetes Group)

¹Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο & European Centre for Obesity HUA

²University of London

This study investigates the relationship between fatalism and dietary practices, with particular attention to ultra-processed food consumption. Fatalism, defined as the belief that life events are largely beyond individual control (Straughan and Seow, 1998), has been shown to function as a coping mechanism in contexts of limited resources and socioeconomic disadvantage (Keeley et al., 2009). However, fatalistic orientations are also associated with reduced engagement in health-promoting practices such as health screenings, regular exercise, and healthy eating (see for example Straughan and Seow, 1998). In defining healthy eating, our analysis focuses on ultra-processed foods, as classified by the NOVA system (Monteiro et al., 2016), which represent a critical dimension of contemporary dietary decline due to their nutrient imbalance, high levels of additives, and associations with obesity, chronic disease and mental health. Within this framework, our research examines the correlations among fatalism, financial precarity, and eating habits, focusing on their interconnections. Our research contributes to understanding how psychological orientations

and structural disadvantage intersect to shape nutrition-related behaviours and health outcomes. In this poster, we present our methodology and the initial findings of our analysis. The study draws on data from the multicentered Feel4Diabetes Study in 2016, with participants consisting of parents of children attending primary school in six European countries –Belgium, Bulgaria, Finland, Greece, Hungary, and Spain. Demographic information collected included marital status, employment status, and education level, thus enabling analyses of socioeconomic influences on dietary practices.

10. Οι ψυχοκοινωνικές διαστάσεις της γήρανσης: φόβοι, στερεότυπα και κοινωνικός αποκλεισμός των ηλικιωμένων στις σύγχρονες κοινωνίες

Ελένη Βελούδη, *Πανεπιστήμιο Αιγαίου*

Η παρούσα μελέτη, η οποία πραγματοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου την περίοδο 11–27 Απριλίου 2025, διερευνά τις ψυχοκοινωνικές διαστάσεις της γήρανσης, εστιάζοντας στους φόβους, την αυτοεκτίμηση, το κοινωνικό στίγμα και τον κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού των ηλικιωμένων. Η γήρανση, αν και αναπόφευκτο βιολογικό φαινόμενο, στις σύγχρονες κοινωνίες συχνά συνοδεύεται από στερεότυπα, προκαταλήψεις και μορφές κοινωνικής περιθωριοποίησης. Το θεωρητικό πλαίσιο στηρίζεται στις προσεγγίσεις των R.N Butler (1969), C.R Rogers (1959), B. Major & L.T O'Brien (2005) και E. Goffman (1963), οι οποίες αναδεικνύουν τη σχέση μεταξύ κοινωνικών στάσεων, ψυχικής υγείας και κοινωνικής ταυτότητας των ηλικιωμένων. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με ποσοτική μεθοδολογία μέσω διανομής ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου (Google Forms). Συμμετείχαν 58 άτομα διαφορετικών κοινωνικών ομάδων, ηλικίας 18–65 ετών. Η ανάλυση επικεντρώθηκε στον φόβο απώλειας προσωπικής αξίας, την αντίληψη ανικανότητας και την ανησυχία για κοινωνικό αποκλεισμό λόγω ηλικίας. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η πλειονότητα των συμμετεχόντων διατηρεί θετική αυτοεικόνα και υψηλή αυτοεκτίμηση. Όμως, σημαντικό ποσοστό εκφράζει ανησυχία για αρνητικές κοινωνικές αντιλήψεις και πιθανό αποκλεισμό. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν την ανάγκη προώθησης θετικών προτύπων γήρανσης, ενίσχυσης της κοινωνικής συμμετοχής των ηλικιωμένων και αποδόμησης του ηλικιακού στίγματος, ώστε να διασφαλίζεται η ψυχική υγεία και η κοινωνική ένταξη στην τρίτη ηλικία.

11. Psychological-emotional and social dimensions of marriage in the beliefs of Alnuaimi Kurdish couples in Iraq

Mrywan Mohammed, *Charmo University*

The objective of this research was to illustrate the psychology of men and women in terms of age, gender, marital status and socioeconomic status. This study demonstrated the characteristics of marriages in terms of mental, physical, social and emotional in order to make relationships healthier and loving. The study sample involves approximately (270) Couples from Kurdistan region of Iraq. The data were analyzed using SPSS version (26). This researcher developed a pre-designed questionnaire (PCQ-22) based on the Psychology of Men and Women, Alnuaimi. The results illustrated that both men and women were different in many aspects of life, (95.8)% of men

believed that Men should take into account the feelings and emotional state of women. (12.5%) of women indicated that men want women only for sex, And also (33%) think that couples were different and look after their children in the opposite way. In relation to equality and rights (87.5%) couples considered that Men and women were not equal, due to each has its own characteristics, in addition, (91.7%) thought that the couples should complement each other in household activities. In relation to economic issues, (75%) of economic problems were a consequence of marital problems. Further outcomes indicated that (30-40 years olds), women and lower socioeconomic-class were more influenced. On the other hand, the results determined that still, Iraqi community faced poverty, violence, financial, political, and psychosocial issues. under the light of these results, other researchers might investigate further dimensions of the Psychology of Couples in different ethnic groups of people, and also the Kurdistan regional government particularly Ministry of social affairs should be collaborated. The questionnaire was quantitative in general, so the interview sessions were needed to measure participants better.

12. Η σχέση της χρήσης των κοινωνικών μέσων, των συμπτωμάτων σωματικής δυσμορφίας και των διατροφικών συνθηκών μεταξύ νέων

Ευαγγελία Στυλιανού, Ντανιέλλα Ρουμπίνη Πυλαρινού, Antonia Svensson Dianellou, Αλίκη Κέκια & Elisabeth Julie Vargo, *New York College/ University of Greater Manchester*

Η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (ΜΚΔ) είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη μεταξύ των νέων ενηλίκων και προηγούμενες μελέτες υποδεικνύουν μια σύνδεση με προβλήματα ψυχικής υγείας, συμπεριλαμβανομένων της σωματικής δυσμορφίας και των στάσεων απέναντι στη διατροφή. Ωστόσο, η σχέση μεταξύ της χρήσης των ΜΚΔ και των συμπτωμάτων της σωματικής δυσμορφίας, της χρήσης των ΜΚΔ και των διαταραγμένων στάσεων απέναντι στη διατροφή, καθώς και των συμπτωμάτων της σωματικής δυσμορφίας και των διαταραγμένων στάσεων απέναντι στη διατροφή, δεν έχει τύχει ιδιαίτερης προσοχής, ιδίως στον νεαρό ελληνικό πληθυσμό. Κατά συνέπεια, σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να διερευνήσει τις σχέσεις μεταξύ των προαναφερόμενων μεταβλητών ανάμεσα σε νεαρούς ενήλικες στην Ελλάδα. Το δείγμα αποτελούνταν από 176 συμμετέχοντες, ηλικίας από 18 έως 30 έτη ($M=21.74$, $SD=2.664$). Οι συμμετέχοντες συγκεντρώθηκαν από τα ΜΚΔ και συμπλήρωσαν διαδικτυακή έρευνα που περιλάμβανε τα δημογραφικά στοιχεία, την κλίμακα των Social Media Use, την κλίμακα των Body Dysmorphic Symptoms, και το τεστ των Eating Attitudes (EAT-26). Τα ευρήματα αποκάλυψαν θετική συσχέτιση μεταξύ της χρήσης ΜΚΔ και των συμπτωμάτων σωματικής δυσμορφίας, καθώς και μεταξύ ΜΚΔ και διαταραγμένων διατροφικών στάσεων. Ακόμη, φάνηκε ότι υπάρχει σχέση μεταξύ της διαταραχής σωματικής δυσμορφίας και των διαταραγμένων διατροφικών στάσεων. Επιπρόσθετα, περιγραφική ανάλυση έδειξε ότι οι γυναίκες σημείωσαν υψηλότερους βαθμούς από τους άνδρες σε όλες τις μετρήσεις. Τα ευρήματα ερμηνεύτηκαν και συζητήθηκαν σε σύγκριση με την υπάρχουσα έρευνα όσον αφορά τις ομοιότητες και τις διαφορές τους. Βάσει των αποτελεσμάτων της παρούσας μελέτης, παρουσιάστηκαν οι συνέπειες, οι περιορισμοί και προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

13. Το κίνημα του *manosphere*: Στρατηγικές Παρενόχλησης στο διαδίκτυο

Βασιλική Αντώνογλου, *Μητροπολιτικό Κολλέγιο (University of East London)*

Η παρούσα έρευνα διερευνά τη ρητορική που εκφράζεται στο *manosphere*, το διαδικτυακό κίνημα που δομείται γύρω από μισογυνιστικό λόγο και την ανδρική κυριαρχία έναντι των γυναικών (Ribeiro et al., 2021). Στόχος ήταν να κατανοηθεί ο τρόπος με τον οποίο αναπαρίστανται οι θηλυκότητες και οι αρρενωπότητες μέσα από αυτό το ψηφιακό περιβάλλον. Για τον σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκε ποιοτική μεθοδολογία. Συλλέχθηκαν δεκαπέντε βίντεο από την πλατφόρμα του Instagram (reels), το μικρότερο διάρκειας 23'', το μεγαλύτερο 1'50'', μέσω του hashtag #manosphere. Τα βίντεο καταγράφηκαν με τη λειτουργία screen record, απομαγνητοφωνήθηκαν και συνοδεύτηκαν από αναλυτικές σημειώσεις για τον τρόπο παρουσίασης των απεικονιζόμενων καθώς και για τα πρόσθετα στοιχεία (hashtags, λεζάντες, αριθμός like και σχολίων). Η ανάλυση πραγματοποιήθηκε με βάση τα έξι στάδια των Braun & Clarke (2006) και ανέδειξε δύο κεντρικά θεματικά μοτίβα. Το πρώτο αφορά την περιγραφή της "ιδανικής" αρρενωπότητας, η οποία συνδέθηκε με οικονομική ισχύ, σωματική δύναμη και την κατοχή πολλαπλών ερωτικών συντρόφων. Το δεύτερο αφορά την εξιδανίκευση της παραδοσιακής θηλυκότητας, που περιορίζει τη γυναίκα αποκλειστικά στον οικογενειακό ρόλο, απορρίπτει το φεμινιστικό κίνημα και εκλογικεύει κακοποιοτικές πρακτικές όπως το revenge porn. Τα ευρήματα δείχνουν ότι το *manosphere* αξιοποιεί στρατηγικά συγκεκριμένες ρητορικές με στόχο την αναπαραγωγή και εδραίωση της πατριαρχικής κυριαρχίας. Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί το γεγονός ότι το περιεχόμενο αυτό απευθύνεται κυρίως σε νεαρούς και ανήλικους άνδρες, γεγονός που ενδέχεται να ενισχύσει τη διαμόρφωση έμφυλων αντιλήψεων μέσα από μισογυνιστικά πρότυπα. Συνεπώς, η κατανόηση και η κριτική μελέτη αυτών των πρακτικών είναι απαραίτητη για την πρόληψη της αναπαραγωγής έμφυλων ανισοτήτων σε διαδικτυακά και κοινωνικά συμφραζόμενα.

14. Αποδοχή Μύθων της Σεξουαλικής Κακοποίησης Βάση Εικόνας (Εκδικητική Πορνογραφία) σε Ελληνικό Πληθυσμό

Ελένη Πανταζάρα, Ντανιέλλα Ρουμπίνη Πυλαρινού, Antonia Svensson Dianellou, & Αλίκη Κέκια, *New York College - University of Greater Manchester*

Η Σεξουαλική Κακοποίηση Βάση Εικόνας (ΣΚΒΕ) είναι ένα έγκλημα που συμπεριλαμβάνει μη συναινετικές πράξεις όπως τη δημιουργία και τη διανομή σεξουαλικά άσεμνου περιεχομένου, και την εκμετάλλευση μέσω αυτού. Η ΣΚΒΕ στην Ελλάδα, δεν έχει μελετηθεί αρκετά, συνεπώς η διερεύνηση των αιτιών αυτού του εγκλήματος είναι υψίστης σημασίας για την πρόληψη του και την υποστήριξη των θυμάτων. Η παρούσα έρευνα είχε σκοπό να διερευνήσει την προγνωστική σχέση μεταξύ κοινωνικών δημογραφικών χαρακτηριστικών και την αποδοχή μύθων (AM) της ΣΚΒΕ, στην Ελλάδα. Το δείγμα αποτελούταν από 245 συμμετέχοντες, 163 γυναίκες και 87 άντρες, με ηλικιακό εύρος 18-77. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν χρησιμοποιώντας ένα αυτοαναφερόμενο ερωτηματολόγιο για την AM της ΣΚΒΕ, και μια κλίμακα δημογραφικών. Για την ανάλυση, χρησιμοποιήθηκαν πέντε πολυμεταβλητές αναλύσεις διακύμανσης (MANOVA). Αποδείχθηκε ότι οι άντρες και άτομα του ηλικιακού εύρους 31-45

επηρέασαν τα αποτελέσματα της ΑΜ της ΣΚΒΕ. Επιπλέον, βρέθηκε ότι το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, η απουσία εργατικής απασχόλησης, και η κατάσταση ρομαντικής σχέσης «παντρεμένος/η», επίσης επηρέασαν την αποδοχή μύθων της ΣΚΒΕ, κυρίως την υποκλίμακα «ενοχή». Οι περιορισμοί αυτής της έρευνας περιλάμβαναν κυρίως τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος. Μελλοντικές έρευνες θα μπορούν να επωφεληθούν από ένα πιο ισορροπημένο και περιεκτικό δείγμα. Τα ευρήματα αυτής της έρευνας μπορούν να αξιοποιηθούν σε νομικά, αστυνομικά και εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, για την πρόληψη της ΣΚΒΕ και για την υποστήριξη των θυμάτων.

15. Η περίπλοκη σχέση μεταξύ της χρήσης των κοινωνικών δικτύων και του κοινωνικού άγχους

Θεοδοσία Κωνσταντουράκη, Βασιλική Βαρελά, Ντανιέλλα Ρουμπίνη Πυλαρινού, & Αλίκη Κέκια, *New York College / University of Greater Manchester*

Σήμερα, τα κοινωνικά δίκτυα είναι ένα αναπόσπαστο μέρος της καθημερινότητας, συνεπώς επηρεάζουν ενεργά την ψυχική ευημερία των ανθρώπων. Η τρέχουσα έρευνα είχε ως στόχο να εξετάσει αν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ της χρήσης των κοινωνικών δικτύων και του κοινωνικού άγχους, αν υπάρχει διαφορά μεταξύ των φύλων στην χρήση των κοινωνικών δικτύων και αν υπάρχει διαφορά μεταξύ των φύλων στο κοινωνικό άγχος. Για τη διεξαγωγή της έρευνας συγκεντρώθηκαν συνολικά 107 συμμετέχοντες, από τους οποίους ζητήθηκε να συμπληρώσουν δύο ερωτηματολόγια το Ερωτηματολόγιο του Κοινωνικού Άγχους (Social Anxiety Questionnaire) και το Ερωτηματολόγιο για την χρήση Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης (Social Media Use Scale). Τα αποτελέσματα ανέδειξαν πως υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της χρήσης των κοινωνικών δικτύων και του κοινωνικού άγχους, ενώ δεν βρέθηκαν διαφορές μεταξύ των δύο φύλων στην χρήση των κοινωνικών δικτύων. Τέλος, τα αποτελέσματα της έρευνας συζητήθηκαν και συγκρίθηκαν με τα αποτελέσματα προηγούμενων ερευνών και βρέθηκαν ομοιότητες και διαφορές, ενώ συζητήθηκαν οι επιπτώσεις, οι περιορισμοί και η μελλοντικές έρευνες της μελέτης.

15.30-17.00

Θεματική συνεδρία 8: Πολιτικές στάσεις, πολιτικός λόγος και ιδεολογική αναπαραγωγή

Συντονίζει: Βασίλης Παυλόπουλος, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Διαφέρουμε ή μοιάζουμε τελικά μεταξύ μας; Πολιτική αυτοτοποθέτηση, αναπαραστάσεις και μετα-αναπαραστάσεις της διαφορετικότητας

Τηλέμαχος Ιατρίδης, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Γιάννης Λόης, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Μαρία-Νεφέλη Δημοπούλου, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Κατερίνα Πετκανοπούλου, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Η προτεραιότητα στις διαφορές ή τις ομοιότητες μεταξύ ανθρώπων είναι κεντρικό ζήτημα στη βιβλιογραφία των διομαδικών ιδεολογιών. Σε δύο πειραματικές μελέτες (N = 200 Έλληνες/ίδες, 480

Βρετανοί/ίδες), βρήκαμε ότι η έμφαση στις διαφορές ή τις ομοιότητες συναρτάται με την πολιτική αυτοτοποθέτηση των συμμετεχόντων/ουσών και με το πεδίο αναφοράς της διαφορετικότητας (κοινωνικο-πολιτισμικά χαρακτηριστικά ή ατομικές στάσεις). Βρήκαμε επίσης ενδείξεις ότι οι σχέσεις αυτές διαμεσολαβούνται από τις μετα-αναπαραστάσεις της διαφορετικότητας – τί, δηλαδή, πιστεύουν οι συμμετέχοντες/ουσες ότι πιστεύουν οι αντίπαλοί τους για αυτά τα ζητήματα: όσο περισσότερο οι αυτοτοποθετούμενοι/ες στα αριστερά θεώρησαν ότι οι αντίπαλοί τους προτεραιοποιούν τις διαφορές κοινωνικο-πολιτισμικών χαρακτηριστικών ή τις ομοιότητες στάσεων, τόσο οι ίδιοι/ες προτεραιοποίησαν τις ομοιότητες χαρακτηριστικών ή τις διαφορές στάσεων αντίστοιχα. Σε επόμενη μελέτη (N = 400 Βρετανοί/ίδες), χειριστήκαμε πειραματικά την ενεργοποίηση των μετα-αναπαραστάσεων της διαφορετικότητας και βρήκαμε ενδείξεις για την αιτιώδη επίδρασή τους στην προτεραιοποίηση των διαφορών ή των ομοιοτήτων από διαφορετικές ιδεολογικές ομάδες. Συγκριτικά με τις άλλες συνθήκες, οι αυτοτοποθετούμενοι/ες στα αριστερά απέδωσαν περισσότερη έμφαση στις διαφορές μεταξύ ατομικών στάσεων στη συνθήκη μετα-αναπαράστασης, όπου τους ζητήθηκε πρώτα να καταγράψουν τι πιστεύουν τα άτομα με αντίθετες απόψεις για αυτά τα ζητήματα. Μια διερευνητική ποιοτική ανάλυση των απαντήσεων των συμμετεχόντων/ουσών στη συνθήκη ενεργοποίησης της μετα-αναπαράστασης έδειξε, μεταξύ άλλων, μια σύνδεση της δεξιάς με κοινωνική υστέρηση, καθώς και μία αντίστοιχη σύνδεση της αριστεράς με κοινωνικά προνόμια, από τους ιδεολογικούς αντιπάλους κάθε πολιτικού χώρου. Τα ευρήματα αυτά αναδεικνύουν το ρόλο των μετα-αναπαραστάσεων στις ιδεολογικές συζητήσεις για τις ανθρώπινες διαφορές και ομοιότητες, υποδεικνύοντας ταυτόχρονα μετατοπίσεις στις αναπαραστάσεις των ιδεολογικο-πολιτικών ομάδων.

Η κοινωνιο-ψυχολογική ανατομία του κοινωνικού σώματος στην Ελλάδα των πολλαπλών κρίσεων και οι επιπτώσεις σε πολιτικές στάσεις και συμπεριφορές

Ξένια Χρυσόχοου, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Με την παρούσα εργασία θα επιχειρήσουμε να παρουσιάσουμε συστάδες ιδεολογικών πεποιθήσεων που εμφανίζονται στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια (2014-2025) σε μια περίοδο πολλαπλών κρίσεων (οικονομική, υγειονομική, πολιτική) και την επίδρασή τους σε στάσεις και συμπεριφορές. Ακολουθώντας μια μεθοδολογία προσανατολισμένη στα πρόσωπα και μια θεωρητική προσέγγιση βασισμένη στις κοινωνικές αναπαραστάσεις (Moscovici, 2000, 1976/2008), επιχειρείται μια ανάλυση των διαφορετικών εκφάνσεων της κοινωνικής αναπαράστασης της κοινωνικής οργάνωσης. Στη συνέχεια εξετάζεται το τι προβλέπουν αυτές οι ομαδοποιήσεις σε σχέση με στάσεις και πολιτικές συμπεριφορές. Θα παρουσιαστούν ιεραρχικές αναλύσεις συστάδων δεδομένων από 7 έρευνες με ερωτηματολόγιο σε ελληνικό πληθυσμό (α. N=333 το 2014, β. N=278 το 2019, γ. N=582 το 2020, δ. N=740 το 2021, ε. N=282 το 2022, στ. N=529 το 2025 και ζ. N=683 το 2025). Η υπόθεση που διατρέχει αυτές τις έρευνες είναι ότι οι αντιλήψεις για την κοινωνική οργάνωση (Staerke, 2013) και ιδιαίτερα μια αντίληψη περί διάρρηξης του κοινωνικού ιστού (Chryssochoou, 2018) οδηγεί σε στάσεις και συμπεριφορές που ανασύρουν ένα αίτημα επαναφοράς της «τάξης» το οποίο οδηγεί σε συντηρητισμό, σε αποδοχή αυταρχισμού και βίας, σε πίστη σε θεωρίες συνωμοσίας, σε δυσπιστία απέναντι στην

επιστήμη και αντιεμβολιαστικές ή ενάντια στην κλιματική αλλαγή απόψεις, σε αντιλήψεις λαϊκισμού και γενικότερα σε τάσεις πόλωσης και πρακτικές εξοβελισμού της αντίθετης άποψης. Η ανάλυσή μας δίνει την δυνατότητα να δούμε μια χρονική εξέλιξη αυτών των ιδεολογικών ομαδοποιήσεων και των συνεπειών τους. Θα σταθούμε ιδιαίτερα στις δύο τελευταίες έρευνες δείχνοντας ότι έχει παγιωθεί μια συντηρητική στροφή του κοινωνικού σώματος και ότι νέες συγκρούσεις αναδεικνύονται.

Τι; Πώς; Γιατί; Πολυεπίπεδη Θεματική, Αφηγηματική και Κριτική Ανάλυση της Ομιλίας Trump στον ΟΗΕ Βασίλης Παυλόπουλος, *Τμήμα Ψυχολογίας Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να αναλύσει την ομιλία του Donald Trump στην 80η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ μέσα από έναν συνδυασμό θεωρητικά κατευθυνόμενης θεματικής ανάλυσης (τι;), αφηγηματικής μεθόδου (πώς;) και κριτικής ανάλυσης λόγου (γιατί;). Η θεματική ανάλυση οργανώθηκε με βάση το διευρυμένο μοντέλο των έξι επιπέδων κοινωνικοψυχολογικής ερμηνείας κατά Doise (Doise & Valentim, 2015). Αναδείχθηκαν δεκατρία κύρια θέματα υποστηριζόμενα από δεκαοκτώ θεωρίες της Κοινωνικής και Πολιτικής Ψυχολογίας, συνθέτοντας ένα πολυεπίπεδο εργαστήριο κριτικής αποδόμησης της λαϊκιστικής ρητορικής. Η αφηγηματική ανάλυση κατέδειξε ότι ο λόγος του Trump ακολουθεί μια πορεία που ξεκινά με στοιχεία συναισθηματικής ενεργοποίησης, οικειότητας και συνθηματολογίας (νευρολογικό, ενδοατομικό και διατομικό επίπεδο, αντίστοιχα), κορυφώνεται στην παρουσίαση της εξω-ομάδας ως απειλής (διομαδικό επίπεδο), μεταβαίνει σε ιδεολογική «επίλυση» μέσω εθνικισμού, προστατευτισμού και στρατιωτικής υπεροχής (διομαδικό και ιδεολογικό επίπεδο), και ολοκληρώνεται με την εδραίωση ενός κυριαρχικού αντι-διεθνιστικού αφηγήματος (ιδεολογικό και διακοινωνιακό επίπεδο). Η κριτική ανάλυση λόγου αποκάλυψε ότι η ρητορική της κυριαρχίας, η συλλογική θυματοποίηση και η αυτονομιμοποίηση του ηγέτη αποτελούν τρεις βασικούς άξονες της τραμπικής γλώσσας. Η emphatic χρήση του “εγώ”, η απλοϊκή συντακτική δομή, η ειρωνεία των διεθνών θεσμών και η ιδεολογική πόλωση γύρω από τη διχοτόμηση “εμείς–εκείνοι” συγκροτούν ένα πλέγμα ιδεολογικής ηγεμονίας που συντηρεί ιεραρχίες ισχύος και φυσικοποιεί τις ανισότητες. Η παραπάνω συνδυαστική προσέγγιση αναδεικνύει τον λόγο ως πεδίο όπου διασταυρώνονται ατομικά συναισθήματα, συλλογικές ταυτότητες και ιδεολογικές πρακτικές. Η ανάλυση συμβάλλει τόσο στη θεωρητική εμπάθυνση των κοινωνικοψυχολογικών προσεγγίσεων του λόγου όσο και στην κατανόηση των σύγχρονων μορφών λαϊκισμού και πολιτικής επικοινωνίας.

Λογοδοσία και ρητορική νομιμοποίηση ακραίων πολιτικών πρακτικών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης: μελετώντας δημοσιεύσεις για μετανάστες και πρόσφυγες στο Twitter

Μαρία Ξεντίδου, *Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας*

Ιωάννης Μίχος, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Η ψηφιοποίηση ευρύτερα, και ειδικότερα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (ΜΚΔ), εν δυνάμει παρέχουν, μεταξύ άλλων, και ‘δυνατότητες’ διαδικτυακής άσκησης πολιτικής και πολιτικής συμμετοχής, επαναπροσδιορίζοντας ολοένα και περισσότερο τη νοηματοδότηση και εφαρμογή ‘επίσημων/θεσμικών’ αλλά και ‘καθημερινών’ πολιτικών. Στο πλαίσιο του ερευνητικού έργου MOBIL (Mobility,

Belonging and Citizenship in Greece and the UK), μελετήθηκαν διαφορετικά πλαίσια λόγου σχετικά με την μετακίνηση, το «ανήκειν και την πολιτειότητα». Η παρούσα μελέτη, συγκεκριμένα, εστιάζει σε ένα υποσύνολο 8.359 δημοσιεύσεων στο Twitter (πλέον 'X') με αφορμή τη φωτιά στο 'ΚΥΤ' της Μόριας τον Σεπτέμβριο του 2020. Ιδιαίτερη αναλυτική έμφαση δόθηκε στη συστηματική κινητοποίηση του όρου «απέλαση» από τους χρήστες και στη σύνδεσή του με κοινωνικοαποκλειστική ρητορική. Η ανάλυση των δημοσιεύσεων που περιλάμβαναν τον όρο απέλαση (ενδοκειμενικά ή ως hashtag), στηριζόμενη στην Κριτική Κοινωνική Λογοψυχολογία, εντόπισε τις παρακάτω επιχειρηματολογικές γραμμές στις οποίες επιχειρήθηκε η νομιμοποίηση της απέλασης ως απάντησης: α) στο «στρεβλό» επιχείρημα υπερ της μετανάστευσης ως επίλυση του δημογραφικού ζητήματος στην Ελλάδα, β) στη βάση διάκρισης μεταξύ πραγματικά «άξιων» Ελλήνων και «ανάξιων» προσφύγων, γ) στη βάση πραγματικής «ασύμμετρης» απειλής σε αντίστιξη με ιδεολογικές «καθηλώσεις» και ιδεολογικά-προσδιορισμένους «εχθρούς». Σε σχέση με τα άλλα ρηματικά πλαίσια που μελετήθηκαν στο ερευνητικό μας πρόγραμμα ως «καθημερινός λόγος στην Ελλάδα» (π.χ. συνεντεύξεις με πολίτες), οι θέσεις που κινητοποιούνται στο Twitter εμφανίζονται συχνά με πιο αποκάλυπτο τρόπο και βίαιο ρεπερτόριο. Αξιοσημείωτες είναι, ωστόσο, οι εντοπισμένες ιδιαιτερότητες στη διαχείριση της λογοδοσίας και η προσπάθεια ρητορικής νομιμοποίησης ακραίων πολιτικών πρακτικών, εντός των δυνητικά προσφερόμενων δυνατοτήτων των ΜΚΔ, ως ρηματικών πλαισίων που «επιτρέπουν» ταυτοτικά συγκεκριμένο/άνωνυμο λόγο. Η μελέτη της εναλλαγής αποκάλυπτου και συγκεκριμένου λόγου στο εν λόγω πλαίσιο και λογοθετικό genre επιχειρεί να συμβάλει στην εργογραφία πάνω στην ψηφιακή πολιτειότητα, τη δημοκρατική συμμετοχή (και τα όριά της), και τη ρητορική μίσους (και τις εκδηλώσεις της).

17.30-18.45

Προσκεκλημένη ομιλία: Μελετώντας φαινόμενα επικοινωνίας στην κοινωνική ψυχολογία: Κατασκευή, αναπαραγωγή και διαπραγμάτευση της κοινωνικής σκέψης

Αντώνης Γαρδικιώτης, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Συντονίζει: Λία Φίγγου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Η κοινωνική ψυχολογία έχει οριστεί και ως η μελέτη της επικοινωνίας, αναδεικνύοντας τη σημασία των φαινομένων επικοινωνίας για τη συγκρότηση της κοινωνικής σκέψης. Η παρουσίαση αναφέρεται σε μια σειρά από μελέτες που εξετάζουν την αλληλεπίδραση μεταξύ, κυρίως, διαμεσολαβημένης επικοινωνίας και κοινωνικής σκέψης, προτείνοντας ένα σχήμα οργάνωσης της σχετικής εμπειρικής βιβλιογραφίας και θέτοντας ερωτήματα για περαιτέρω διερεύνηση. Ενδεικτικά, θα συζητηθούν: (α) το πώς τα μιντιακά περιεχόμενα και ο τρόπος με τον οποίο πλαισιώνονται προσφέρουν τρόπους κατανόησης της κοινωνικής πραγματικότητας, (β) η σημασία της σχέσης μας με τα μέσα επικοινωνίας, κυρίως μέσω της εμπιστοσύνης που τους δείχνουμε, για τις κοινωνικές στάσεις και πεποιθήσεις, (γ) ο ρόλος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ως κοινωνικά οικοσυστήματα όπου εντός τους διαμορφώνονται διομαδικές στάσεις μεταξύ μελών διαφορετικών ομάδων σε ένα πλαίσιο κρίσης. Η παρουσίαση καταλήγει θέτοντας ερωτήματα για το μέλλον της μελέτης των φαινομένων επικοινωνίας στην κοινωνική ψυχολογία.

Κυριακή 30 Νοεμβρίου

9.15-10.45

Θεματική συνεδρία 9: Μελετώντας τις επιπτώσεις του οργανωσιακού/ εργασιακού πλαισίου

Συντονίζει: Αλέξης Αρβανίτης, *Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Η καθημερινή επαγγελματική εξουθένωση ως προάγγελος βίαιων εξτρεμιστικών στάσεων στον χώρο εργασίας: ο ρόλος των αρνητικών συναισθημάτων και της οργανωσιακής υποστήριξης

Αλέξης Αρβανίτης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Λεωνίδας Ζαμπετάκης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Η παρούσα μελέτη διερεύνησε κατά πόσο οι καθημερινές εμπειρίες επαγγελματικής εξουθένωσης σχετίζονται με την ανάπτυξη βίαιων εξτρεμιστικών στάσεων στον χώρο εργασίας, εξετάζοντας τον μεσολαβητικό ρόλο των αρνητικών συναισθημάτων και τη ρυθμιστική επίδραση της αντιληπτής οργανωσιακής υποστήριξης. Το θεωρητικό πλαίσιο συνδυάζει το υπαρξιακό μοντέλο της εξουθένωσης, τη θεωρία της Αναζήτησης Σημασίας και τη Γενική θεωρία της Καταπόνησης. Διεξήχθη πενήνταμερη μελέτη ημερήσιου ημερολογίου με 627 εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης στην Ελλάδα, αποδίδοντας 3.135 παρατηρήσεις. Οι συμμετέχοντες κατέγραφαν καθημερινά επίπεδα επαγγελματικής εξουθένωσης, αρνητικών συναισθημάτων, αντιληπτής οργανωσιακής υποστήριξης και βίαιων εξτρεμιστικών στάσεων. Η πολυεπίπεδη ανάλυση διαδρομής εκτίμησε άμεσες, έμμεσες και ρυθμισμένες επιδράσεις, ενώ η μοντελοποίηση δύο μερών (two-part modelling) αντιμετώπισε φαινόμενα κατώτατου ορίου στην κατανομή των εξτρεμιστικών στάσεων. Τα καθημερινά συμπτώματα επαγγελματικής εξουθένωσης συνδέθηκαν θετικά με την πιθανότητα και την ένταση των βίαιων εξτρεμιστικών στάσεων. Η μεσολάβηση των αρνητικών συναισθημάτων επιβεβαίωσε τον ρόλο τους ως βασικό μηχανισμό, ενώ η αντιληπτή οργανωσιακή υποστήριξη μείωσε την εμφάνιση — αλλά όχι την ένταση — των στάσεων αυτών. Επιπλέον, αποδυνάμωσε την έμμεση επίδραση της εξουθένωσης μέσω των αρνητικών συναισθημάτων. Συνολικά, η επαγγελματική εξουθένωση τροφοδοτεί καθημερινά τη ριζοσπαστικοποίηση στάσεων μέσω αρνητικών συναισθημάτων, ωστόσο τα υποστηρικτικά οργανωσιακά πλαίσια μπορούν να λειτουργήσουν ως κρίσιμος ανασταλτικός παράγοντας.

Η ανατομία μιας προορατικής ημέρας: Προφίλ σημαντικών ημερήσιων συμβάντων και η σχέση τους με την ενεργοποιημένη συναισθηματική νοημοσύνη και την επικοδομητική αλλαγή

Λεωνίδας Α. Ζαμπετάκης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Γαληνή Λαζαράκου, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Χριστόδουλος Κατσάιτης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Ειρήνη Χριστοπούλου, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Βασιλική Σταμούλη, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Ειρήνη-Μαρίνα Μητροπούλου, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Η προσαρμογή στις ψυχοπαιστικές συνθήκες ενισχύει την απομάκρυνση από την ανθρωπινότητα;

Βάσια Ι. Καραμανώλη, Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων

Λέκκα Δήμητρα, Νοσοκομείο Σωτηρία

Λιούπη Χρυσάνθη, Σχολή Ικάρων

Στην παρούσα μελέτη υιοθετούμε μια ατομοκεντρική προσέγγιση για να διερευνήσουμε πώς διαφορετικά προφίλ σημαντικών καθημερινών γεγονότων σχετίζονται με τη συναισθηματική νοημοσύνη (ΣΝ) και τις θετικές αλλαγοκεντρικές συμπεριφορές. Χρησιμοποιήσαμε μεθοδολογία ημερολογίου πέντε ημερών με δείγμα 350 εργαζομένων, με στόχο: (α) να εντοπίσουμε διακριτά προφίλ εργασιακών γεγονότων βάσει των ψυχολογικών τους χαρακτηριστικών, (β) να εξετάσουμε τη σταθερότητα αυτών των προφίλ, και (γ) να ελέγξουμε ένα μοντέλο που συνδέει τα προφίλ με τις διαστάσεις της ΣΝ και την εκδήλωση αλλαγοκεντρικής συμπεριφοράς. Η ανάλυση λανθάνοντων προφίλ ανέδειξε πέντε κατηγορίες: την «ιδανική παραγωγική ημέρα», την «απαιτητική αλλά διαχειρίσιμη ημέρα», την «χαλαρή κοινωνική ημέρα», την «προκλητική διαπροσωπική ημέρα» και την «ημέρα κρίσης/τοξικότητας». Η ανάλυση των χρονικών μεταβάσεων έδειξε ότι η ένταξη σε κάθε προφίλ είναι ιδιαίτερα δυναμική, με την «ιδανική παραγωγική ημέρα» να λειτουργεί ως σταθερή κατάσταση-έλξη και να συνδέεται με τα υψηλότερα επίπεδα αλλαγοκεντρικής συμπεριφοράς, μέσω της λειτουργικής αξιοποίησης των συναισθημάτων. Αντίθετα, οι «διαπροσωπικά προκλητικές» και «τοξικές/κρίσιμες» ημέρες ενεργοποιούν κυρίως μηχανισμούς ρύθμισης και παρακολούθησης της ΣΝ, χωρίς όμως να ενισχύουν την εποικοδομητική χρήση των συναισθημάτων. Τα ευρήματα, ερμηνευμένα μέσα από τη θεωρία των συστημάτων γεγονότων και το επεισοδιακό μοντέλο της ΣΝ, υπογραμμίζουν πώς τα καθημερινά γεγονότα μπορούν να πυροδοτήσουν διαφορετικές ψυχολογικές διεργασίες που είτε διευκολύνουν είτε περιορίζουν τις προορατικές κοινωνικές και οργανωσιακές συνεισφορές. Η έρευνα αναδεικνύει τη σημασία της κατανόησης των μικρο-δυναμικών της καθημερινότητας όχι μόνο στο εργασιακό πλαίσιο αλλά και στην κοινωνική ψυχολογία, καθώς παρέχει πρακτικά εργαλεία για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας, της συνεργασίας και της συλλογικής προσαρμοστικότητας σε συνθήκες αβεβαιότητας.

Το ψυχολογικό κλίμα αξιών ως διαμεσολαβητικός μηχανισμός στη σχέση μεταξύ επιμέρους στοιχείων ηγεσίας και οργανωσιακής ταύτισης

Αθηνά Ξενικού, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Στο πλαίσιο ενός οργανισμού η επικοινωνία των οργανωσιακών αξιών από την ηγεσία έχει σημαντικό ρόλο στην επιρροή που ασκεί η ηγεσία στα μέλη της ομάδας. Τα μέλη τείνουν να εσωτερικεύουν τον οργανισμό σε διαφορετικό βαθμό στη βάση της υποκειμενικής αντίληψης που σχηματίζουν σχετικά με τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του οργανισμού. Για κάθε μέλος η υποκειμενική αντίληψη των χαρακτηριστικών του εργασιακού περιβάλλοντος έχει ισχυρότερη επίδραση στην οργανωσιακή ταύτιση συγκριτικά με κοινές αντιλήψεις που τα μέλη ενστερνίζονται για τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του οργανισμού. Στόχος της έρευνας ήταν η μελέτη του ψυχολογικού κλίματος αξιών ως διαμεσολαβητικός μηχανισμός στη σχέση μεταξύ επιμέρους στοιχείων ηγεσίας και της ταύτισης με τον οργανισμό. Το δείγμα αποτέλεσαν 367 εργαζόμενοι ενός δημόσιου οργανισμού που υπηρετούσαν σε 30 μονάδες.

Η συλλογή των δεδομένων έγινε με τη χρήση σειράς ερωτηματολογίων που μετρούν οργανωσιακές αξίες, μετασχηματιστική ηγεσία, και οργανωσιακή ταύτιση. Τα αποτελέσματα των πολυεπίπεδων δομικών εξισώσεων έδειξαν ότι το χαρισματικό στοιχείο σχετίζεται θετικά με το ψυχολογικό κλίμα υποστήριξης, στόχων, και καινοτομίας. Βρέθηκε ακόμη ότι τα διανοητικά ερεθίσματα σχετίζονται θετικά με το ψυχολογικό κλίμα της καινοτομίας, ενώ η εξατομικευμένη φροντίδα βρέθηκε να έχει θετική συσχέτιση με το ψυχολογικό κλίμα υποστήριξης και στόχων. Σχετικά με τις υποθέσεις διαμεσολάβησης, το ψυχολογικό κλίμα υποστήριξης βρέθηκε να διαμεσολαβεί τη θετική σχέση μεταξύ (α) του χαρισματικού στοιχείου και της οργανωσιακής ταύτισης και (β) της εξατομικευμένης φροντίδας και της οργανωσιακής ταύτισης. Τα ευρήματα δείχνουν ότι το ψυχολογικό κλίμα υποστήριξης λειτουργεί ως διαμεσολαβητικός μηχανισμός στη σχέση μεταξύ επιμέρους στοιχείων ηγεσίας και οργανωσιακής ταύτισης. Ειδικότερα, το χαρισματικό στοιχείο και η εξατομικευμένη φροντίδα ήταν τα επιμέρους στοιχεία ηγεσίας που συνδέονται θετικά με την ταύτιση μέσω της υποκειμενικής αντίληψης του εργασιακού περιβάλλοντος ως υποστηρικτικό.

11.15-12.30

Θεματική συνεδρία 10: Κοινωνική ψυχολογία, χώρος και ενσώματη εμπειρία

Συντονίζει: Μαρία Ιωάννου, *Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Re-imagining Space: Conceptualising new psychological interventions against segregationist attitudes and behaviours

Μαρία Ιωάννου, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Ανδρέας Μιχαήλ, *Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Drawing on concepts, theories, and empirical knowledge from the fields of human geography, environmental psychology, and social psychology, this theoretical paper aims to present space-based interventions as a novel type of psychological interventions to promote social cohesion and harmonious co-existence between co-located groups. Space-based interventions aim to change how one 'knows' a place and advance an understanding of spaces as open projects where alternatives are always possible and this includes new possibilities for belonging. The main premise on which they rely is that when people are engaged in experiences that cause them to challenge their existing notions of contested spaces, this will have an effect on psychological processes connected to space that propagate behaviours of exclusion and other segregationist practices. Such processes include feelings of anxiety, fear, and insecurity and a place identity whereby one views and treats certain places as one's own. The paper will consist of two parts. In the first part, space-based interventions will be presented with emphasis on the theoretical premises on which they rely and what their capacity is to tackle segregationist practices by targeting the relevant psychological mechanisms propagating them. This will be done in light of traditional psychological interventions, especially contact-based interventions for prejudice reduction. In the second part, examples of such

interventions will be presented followed by ways in which such interventions can be assessed using new methodologies including walking interviews which allow for the study of meaning-making processes in-space.

Το πανεπιστήμιο ως θεσμός και δημόσιος χώρος: Πρακτικές λογοδοσίας για την παρουσία της αστυνομίας στα ελληνικά ΑΕΙ

Άννα Μαρία Μπουτζή, *Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης*

Κυριακή Καραγιάννη, *Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης*

Λία Φίγγου, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Ιωάννης Μίχος, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Αντώνης Σαπουντζής, *Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης*

Νίκος Μποζατζής, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Ευάγγελος Ντόντης, *The Open University & Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τις πρακτικές λογοδοσίας και τα ρητορικά αποθέματα που χρησιμοποιούνται στον λόγο ομάδων εστίασης αναφορικά με την παρουσία της αστυνομίας στα ελληνικά πανεπιστήμια. Η μελέτη αντλεί από κοινωνιοψυχολογικές έρευνες που αφορούν τις αναπαραστάσεις του Πανεπιστημίου ως θεσμού και δημόσιου χώρου. Για την ανάλυση, αξιοποιήθηκαν δεδομένα από 12 ομάδες εστίασης (n=56, 4-7 άτομα/ομάδα), που διενεργήθηκαν στο πλαίσιο του ευρύτερου ερευνητικού έργου ALPIS για τη μελέτη κατασκευών του αυταρχισμού. Τα δεδομένα αναλύθηκαν με βάση τις αρχές της Κριτικής Κοινωνικής Λογοψυχολογίας. Από την ανάλυση προέκυψαν δύο κεντρικοί θεματικοί κόμβοι, με τον πρώτο να επικεντρώνεται στην κατασκευή της ασφάλειας στον πανεπιστημιακό χώρο και τον δεύτερο στον ρόλο του Πανεπιστημίου ως φορέα εκπαίδευσης ή/και πολιτικής κοινωνικοποίησης. Στο πλαίσιο των θεματικών αυτών κόμβων αναπτύχθηκαν διαφορετικές και δυνάμει αντιφατικές γραμμές επιχειρηματολογίας. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της πρώτης θεματικής, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις η παρουσία της αστυνομίας κατασκευάστηκε ως εχέγγυο ασφάλειας, σε άλλες αναπαραστήθηκε ως πηγή ανασφάλειας για συγκεκριμένες ομάδες και αφορμή για βίαιες συγκρούσεις. Στο πλαίσιο της δεύτερης θεματικής αναπτύχθηκαν γραμμές επιχειρηματολογίας που αναπαριστούσαν τον εκπαιδευτικό ρόλο του Πανεπιστημίου ως ασύμβατο με τον «πολιτικό» και άλλες που κατασκεύαζαν το Πανεπιστήμιο ως κατεχόμενη χώρο πολιτικής κοινωνικοποίησης και διεκδίκησης. Συνολικά, οι επιχειρηματολογικές γραμμές που προσανατολίζονται στην (απο)νομιμοποίηση της αστυνομικής παρουσίας στο πανεπιστήμιο βασίζονται σε σημαντικούς κοινούς τόπους της φιλελεύθερης ιδεολογίας, λειτουργώντας ως δυνάμει αντιτιθέμενα αυτοεπαρκή επιχειρήματα.

Μελετώντας την σωματική εμπειρία στην Κοινωνική Ψυχολογία: Θεωρητικές και Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις

Ελισάβετ Παναγιώτου, *Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Ειρήνη Καδιανάκη, *Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Η κοινωνικό-ψυχολογική έρευνα συχνά αγνοεί τον ρόλο του σώματος στην κατασκευή νοήματος

και ταυτότητας (Brown et al., 2011; Wagner, 2017). Η σωματική εμπειρία, που περιλαμβάνει την αισθητηριακή εμπειρία, δράσεις και αλληλεπιδράσεις με τον κοινωνικό και υλικό κόσμο, συνήθειες και σωματικές πρακτικές των ανθρώπων, αποτελεί βασικό τρόπο μέσα από τον οποίο βιώνουμε τον κόσμο και κατασκευάζουμε νοήματα (Gillespie & Zittoun, 2013). Έρευνες δείχνουν ότι οι σωματικές πρακτικές δύναται να φανερώσουν κοινωνικές αναπαραστάσεις για την ψυχική νόσο οι οποίες δεν εντοπίζονται στον λόγο (Jodelet, 1991), ενώ νεότερες μελέτες τονίζουν τη σημασία της σωματικής εμπειρίας στη μελέτη του στίγματος (Howarth, 2006), του φυλετικού διαχωρισμού (Durrheim & Dixon, 2005) και στην επικοινωνία του χρόνιου πόνου (Tarr et al., 2018). Η έρευνα που λαμβάνει υπόψη σωματικές πτυχές των φαινομένων που μελετά, συλλέγει δεδομένα που διατηρούν τη δυναμική φύση της κοινωνικής ζωής (Back, 2007). Παρόλα αυτά, η κοινωνική ψυχολογία παραμένει θεωρητικά (Radley, 1998) και μεθοδολογικά (Willig, 2022) ανεπαρκώς ανεπτυγμένη όσον αφορά το σώμα. Παράλληλα, μεθοδολογικές καινοτομίες στη μελέτη της σωματικής εμπειρίας δεν συνοδεύονται πάντα από θεωρητική ανάπτυξη ικανή να ξεπεράσει τον καρτεσιανό δυϊσμό σώματος-νου (Brown et al., 2011). Στην παρουσίαση συζητείται βιβλιογραφία που προτείνει θεωρητικές (π.χ., O'Connor, 2017; Martikainen & Sakki, 2023) και μεθοδολογικές (π.χ., Gleeson, 2011; Pink, 2009; Reavey, 2020) προσεγγίσεις για την μελέτη της σωματικής εμπειρίας και του μη-λεκτικού. Παρουσιάζονται επίσης εμπειρικά παραδείγματα από μία υπό εξέλιξη έρευνα η οποία μελετά πώς καλλιτέχνες σύγχρονου χορού στην Κύπρο κατανοούν τον εαυτό και την ταυτότητά τους μέσω σωματικών πρακτικών και λόγου. Τα παραδείγματα αναδεικνύουν δυνατότητες για θεωρητική και μεθοδολογική ανάπτυξη στην κοινωνικό-πολιτισμική ψυχολογία γύρω από το σώμα ως μέσο νοηματοδότησης.

